הצופה

ב״ה, יום ששי, ט״ו אדר תשמ״ח (4.3.1988) • שנה נ״א • גליון 14628 • המחיר: 1.35 ש״ח, כולל מע״מ

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל־המזרחי ✶ מייסד ועורך ראשי: הרב מאיר בר־אילן ז״ל

היום — פרשת תשא

	יום ששי שושן פורים	שבת
הפרק:	יחזקאל ו־ז	יחזקאל ו־ט
המשנה:	מעשרות ב, א־ב	מעשרות ב, ג־ד
הדף — בבלי:	מכות ו	מכות ז
ירושלמי:	שבועות ט	שבועות י
ההלכה:	תנא, יב־יד	תנא, טו־יז
רמב״ם:	מ״ע קטו, קטז; מל״ת, שכט, קצז	מ״ע קנא־קנד; מל״ת שלג־שלד
הזריחה:	6.01	5.59
השקיעה:	5.41	5.42
סוף זמן ק״ש:	8.11	8.11

הדלקת הנר

	כ״ש	מוצ״ש
ירושלים	5.01	6.14
תל־אביב	5.19	6.16
חיפה	5.10	6.14
באר־שבע	5.17	6.16
אילת	5.20	6.17

אש״ף משבח את „מצעד השלום"

תוניס (עי״ט) — אש״ף שיבח יוזמת שלום הנקמה בישראל בגון „מצעד השלום", והגדיר פעילות כאלה כ„ביטויים של דו־קיום אשר הפלשתינאים שואפים אליו".

בין „ביטויים" אלה מנה אש״ף את סירובם של חיילים ישראלים ליטול חלק בפעולות הדיכוי של העם הפלשתינאי.

[illegible]

שולץ יציג היום „מסמך עקרונות" לשמיר ופרס

במהלך סבב השיחות הנוסף יטוס גם לקהיר ✶ הפגישה עם חוסיין הוגדרה „מעודדת"

באת סופרנו המדיני בירושלים: [illegible]

קריאת מגילה בבית שמיר

[illegible]

שולץ הודה לזרז הטלת אמברגו על איראן

[illegible]

גדל מספרם של הנפגעים ב„מלחמת הערים" במפרץ הפרסי

זה היום הרביעי ברציפות שאירן ועירק משגרות טילים

[illegible]

נער יהודי נדקר ע״י ערבי בחברון

אהרן פרץ נדקר במקום בו נדקר אחיו, לפני שנה ✶ תקרית עם זוג צלמים

אהרון פרץ בן 16 נדקר ונפצע אתמול בבוקר על־ידי ערבי, ליד כיכר השוטר בחברון.

כתב עת״ם מציין כי אחד מאחיו נדקר ונפצע אף הוא לפני שנה באותו מקום.

[illegible]

אבי הנער: ההרגשה קשה — שני בני נדקרו באותו מקום

[illegible]

נפצע משפט ברחוב ישראלי

צלמת ה„טיימס" נפצעה בתקרית

[illegible]

מגילת פורים הוקראה בבית כנסת בקהיר תחת משמר כבד

[illegible]

יהדות בריטניה מתייצבת לימין מדינת ישראל

מאת סופר „הצופה"

[illegible]

מפקד מחוז הצפון: „כביש ואדי פתוח ובטוח"

[illegible]

שלטונות ירדן מערימים קשיים על היוצאים למכה

[illegible]

תחזית מזג האויר

מזג האויר להיום: ירדו גשמים בדי פעם, הורגש ירידה בטמפרטורות.

[illegible]

במלאת שש עשרה שנה לנפילתו של בננו האהוב והיקר

אליהו (אלי) אביבי ז״ל

בקרב תעלה בצה״ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון י״ז באדר תשמ״ח (6.3.88) בשעה 3.30 אחה״צ בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.

לידידי ולמכירי [illegible] בשעה 5.00 אחה״צ, בביתנו, ברח׳ הרצל 75, פתח תקוה

ההורים
שולמית ויוסף
ובני המשפחה

לידידנו
הרב אברהם יצחק שליט״א
ראש הישיבה
לרב ישראל מאיר שליט״א
ולכל בני משפחת בן שחר
מתהתפים בצערכם העמוק בפטירת אביכם

ר׳ חיים ירחמיאל ב״ר מרדכי אפרים ז״ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

בית ישיבת „אלון מורה" קדומים

בס״ד

הקמת מצבה

במלאת השלושים לפטירת עטרת ראשינו אאמו״ר הגה״צ

הרב משה זאב פרידמן זצ״ל

רבה של יפו

תתקיים הקמת מצבה על קברו בהר הזיתים חלקת גליציא ליד הציונים הקדושים של כ״ק האדמו״רים לבית זוויהל זיע״א ביום א׳ י״ז אדר תשמ״ח (6.3.88) בשעה 3.30

התחבורה תצא מבית אחינו רחוב לכרסין 21 פנת שדי ירושלים 95 יפו בשעה 2.00 ותעבור בירושלים בשעה 3.00 ברח׳ בר אילן פינת שמואל

סיום משניות וסעודת מצוה תתקיים אי״ה במוצש״ק כי תשא בשעה 8.30 בערב בביהמ״ד של אחינו האדמו״ר מביאלקב, רח׳ לכרסין 21 יפו.

המשפחה

ישיבת בני עקיבא „נחל יצחק" נחלים

אזכרה

במלאת שלושים לנפילתו בקרב בגבול הלבנון של בחורנו היקר

אליעזר שפר הי״ד

תתקיים אזכרה בהיכל הישיבה אי״ה ביום ראשון, י״ז באדר (6.3.88) בשעה 30.00

בהשתתפות:
[illegible]
ישאו דברים:
ראש ישיבת נחלים — הרב יוסף בא גד.
ראש ישיבת הכותל — הרב ישעיהו הדרי.
[illegible]
טקס גילוי המצבה יתקיים ביום ראשון, י״ז אדר, בשעה 16.00
[illegible]

הנהלת ישיבת בנ״ע נחלים
הנהלת ישיבת הכותל
ומשפחת שפר

במלאת עשר שנים לפטירתו של ראש משפחתנו היקר מאוד

ר׳ חיים בסין ז״ל

ובמלאת שבע שנים לפטירתה של אמנו היקרה

הגב׳ מרים בסין ז״ל

אשפה — נתניה

נעלה את זכרם ביום רביעי, כ׳ באדר תשמ״ח, 9.3.88

בשעה 15.30 אחה״צ תתקיים עליה לקברם בבית העלמין סנהדריה, ירושלים.

בשעה 16.30 יתקיים מעמד חלוקת מלגות ע״ש ר׳ חיים וגב׳ מרים בסין ז״ל בבית הכנסת „אהל משה" סנהדריה המורחבת, ירושלים.

המשפחה

טיול לארצות הברית

הננו מחפשים שותפים (זוג בני 40 פלוס) לטיול מחוף אל חוף בתאריך 17 לאפריל 88

להתקשר טלפונית 063—87881
או בקבלה 063—76162

ברכות מאליפות ואיחולי מזל טוב

להאי גברא רבא מורם מעם
רב פעלים יושב על מדין
ראש ישיבת „מורשה"
הגאון מוה״ר

אליהו בקשי דורון שליט״א

הרב הראשי וראב״ד חיפה

לארוסי הבת המהוללה גילה שתחי׳
עם האברך היקר ר׳ אריה סמגה הי״ו
מחשובי תלמידי ישיבת „תורת יוסף" ירושלים

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין לתפארת המשפחה הכבודה

ישיבת „מורשה" חיפה
ההנהלה ואברכי הכולל

„מכללת זבולון" — קרית שמואל, חיפה

שדי הראיה 17, מיקוד 26341, טל. 04—714946

לבוגרות אולפנות, תיכוניים דתיים ושרות לאומי בעלות תעודות בגרות

החלה ההרשמה למגמות הבאות במסגרת לימודים תורניים:

✶ ראיית חשבון
✶ טכנולוגיה רפואית
✶ לימודי מחשב

מעונות במקום

המעוניינות בפרטים מתבקשות לפנות למזכירות ההרשמה.

במסגרת מדור לימודי חוץ נפתחים קורסים בנושאים הבאים:
הנהלת המחשב, שפות מחשב, תכנות המחשב, עיבוד תמלילים, גרפיקה וצילום

פתיחת הקורסים מותנית במספר הנרשמים

מכון מהרש״ל
ירושלים

הופיע בעזה״י

אוצר השאלות־ותשובות

מפתח ענייני כולל לספרי השאלות ותשובות מחתימת התלמוד עד זמננו

בעריכת
הרב מנחם נחום כהנא־שפירא

שלחן ערוך אורח חיים
כרך שביעי, הלכות פסח — סימנים תנא—תצד

המחיר: 36 ש״ח + דמי משלוח — 3 ש״ח
[illegible] ת.ד. 5166 ירושלים [illegible]

בלינצ׳ס הונגרי ביתי

כשר למהדרין — גלאט כשר, בהשגחה חרדית
מעדני דגים לסוגיהם, מגוון סלטים, פשטידות, מרקים מיוחדים, ובמגוון בלינצ׳ס
— הכל מעשי ידי שף בינלאומי —
ומעונה מעודנת בשבוע קמוע
הזמר והמלחין החסידי יהודה ושרמן
בשתי הופעות לערב, ב־6.30 וב־10.30
[illegible]

ב״ה

שם טוב לא עושים ביום אחד

שלמה שורץ

התזמורת המפורסמת שעושה שמח — ולא רעש

טל: 03—922—23—24
פתח־תקוה

השנה תרגישו בבני חורין
הזמינו כבר היום
אוכל מוכן לבית
לליל הסדר וחג הפסח
טיב מעולה • טעם משובח
כשר למהדרין מן המהדרין
[illegible] (1.3.88)

אולמי „וגשל"

בהשגחת הרב לנדאו — אב״ד בני־ברק

בני־ברק, רח׳ הרב מלצר 13, טל. 785052, 784586

אדון ווספה

אופנה אקסקלוסיבית לגברים ולנוער
בני ברק רח׳ ר׳ עקיבא 104 טל׳ 707441
ירושלים, רח׳ מאה שערים 3 טל׳ 282075

אדון ממשיך במסורת חלוקת מתנות

בקניות בסך 100—199	ש״ח אתה זוכה	בעניבה או חגורה חינם.
בקניות בסך 200—299	ש״ח אתה זוכה	בטלפון או במטען בטריות.
בקניות בסך 300—399	ש״ח אתה זוכה	בחולצה או מגהץ רגיל או בשעון קיר חינם.
בקניות בסך 400—499	ש״ח אתה זוכה	במכנס או במייבש שיער או שואב לרכב או שואב נטען לבית חינם.
בקניות בסך 500—599	ש״ח אתה זוכה	ברדיו או במסחטת מיץ חשמלית חינם.
בקניות בסך 600—699	ש״ח אתה זוכה	במוהרן קופסאות חשמלי או במגהץ אדים חינם.
בקניות בסך 700—799	ש״ח אתה זוכה	בקומקום חשמלי או במיקסר יד חשמלי חינם.
בקניות בסך 800—899	ש״ח אתה זוכה	בבלנדר חינם.
בקניות בסך 900—999	ש״ח אתה זוכה	בטוסטר אובן חינם.
בקניות בסך 1000—1199	ש״ח אתה זוכה	בבלנדר + מטחנת תבלינים חינם.
בקניות בסך 1200	ש״ח אתה זוכה	„בטלפון רדיו שעון" חינם.

כל מוצרי החורף בהנחות סוף העונה, ונכללים במבצע.

ב **אדון** אתה מחליט על המתנה.
ב **אדון** גודל המתנה נקבע לפי גודל הקניה.
ל **אדון** נכנסת — אדון יוצאת ובמתנה זכית

★ במבצע אין תיקונים.
★ תוקף המבצע עד גמר מלאי המתנות.
★ המתנה תינתן בתנאי התשלום בלבד.

34,000 בנות ששרתו בשרות־לאומי מתנדב

הכונו להצדעה

י״ח שנים לשרות הלאומי
מ׳ שנים למדינת ישראל

בברכת התורה
האגודה להתנדבות בעם

פרטים יבואו

هكذا في الاصل

על המצפה

שולץ בא, מה באמתחתו?!

שר החוץ ג'ורג' שולץ יקיים היום סבב נוסף של שיחות עם ראש הממשלה שמיר ושר החוץ פרס. הפעם, נאמר, הוא יגיש את הצעותיו בכתב ויבקש תשובה עליהן.

השאלה היא, אם יש באמתחתו של שולץ הצעות חדשות אשר יכולות להתקבל על דעתה של ישראל, או שמא לפנינו הצעות אשר מצד אחד מחייבות את ישראל לויתורים מפליגים שלא תוכל לעמוד בהם ומצד אחר מתן פרס לדורשי רעתה בעולם הערבי?!

המאמצים המרובים שעושה שר החוץ שולץ כדי להיפגש עם נציגות פלשתינאית המורכבת על-ידי אש"ף בהכרח שיגרמו אכזבה קשה לישראל, מה גם שיש בצעד זה משום הפרה של התחייבות מפורשת מצד ארה"ב שלא לשאת ולתת עם אש"ף.

אש"ף אינו יכול להיות פרטנר לשיחות שלום, גם אין בידו כדי לתרום משהו להרגעת הרוחות ביש"ע וליצירת אווירה נאותה שתאפשר שיחות ישירות בין ישראל למדינות ערב.

אש"ף לפי מהותו הוא ארגון טרוריסטי וכל כחו בטירור. חבל, איפוא, שארה"ב אשר מצד אחד החליטה לסגור את משרדי אש"ף בניו-יורק, על-פי החלטת מוסדותיה הנבחרים, מצד אחר הולכת לחזר אחרי אש"ף. ומכניסה את המחבלים כגורם בזירה הפוליטית המזרח-תיכונית, דבר שיפגע בתהליך השלום. ביקורו זה של שולץ העומד בסימן הויתורים המוצעים אחרי אש"ף לא זו בלבד שאינו פותח אופציות לקידום השלום, אלא אף סוגר אותן בצורה הרמטית. בדין שנבהיר זאת לשר החוץ שולץ בבואו לכאן.

ובכל זאת לסגור!

השבוע נערך בכנסת דיון על השאלה: האם יש לאסור את הסיקור התקשורתי ביהודה ושומרון וברצועת עזה, אחרי שנתברר מעל לכל ספק כי הופעת התקשורת משמשת גורם מעודד למתפרעים.

שרים שנטלו את רשות הדיבור בבירור סוגיה זו מעל במת הכנסת, ומחוצה לה רובם הגיעו לכלל מסקנה כי אין לאסור את הסיקור התקשורתי. היו שעשו זאת מתוך נימוקים של שמירה על חופש הדיבור וזכות הציבור לדעת והיו שהצביעו על קשיים לסגור שטח זה בפני התקשורת. ואף על פי כן ולמרות הכל נראה לנו כי יש מקום אם לא לסגור לחלוטין, לפחות לצמצם עד למינימום את הסיקור התקשורתי בכל הקשור בהתפרעויות ביש"ע.

ישראל לא תהיה יוצאת דופן בזירה העולמית אם תנקוט צעד זה. ארה"ב ובריטניה הגדולה, שתיהן סגרו אזורים שלמים בפני סיקור תקשורתי ברגע שהגיעו למסקנה כי הופעת התקשורת עלולה להכביד על ביצוע המשימות. וכך קרה שארה"ב במבצע גרנאדה הטילה איפול מוחלט על הנעשה במסגרתו תוך איסור מוחלט על עתונאים להגיע למקום. ובדיוק לפי אותו כלל נהגה בריטניה הגדולה במלחמת פוקלנד.

יתר על כן, אישים בעלי שם בעולם המדיני, אנשי צבא ידועים וגם מומחים לתקשורת בזירה הבינלאומית ציינו כי לא יראו כל פגם בהגבלת הסיקור התקשורתי מתחום ההתפרעויות ביש"ע.

כך שאל לנו לחשוש מהגבלת הסיקור התקשורתי ואפילו אם זה יעורר ביקורת בקרב חוגים מסויימים — הרוב הגדול יסמוך את ידיו על צעד כזה וגם יברך עליו.

גם חיילי צה"ל ומפקדיהם הניצבים על משמרתם במרחבי יש"ע יראו בצעד זה תרומה חשובה להפסקת ההתפרעויות, שהרי מי כמותם יודע שבכל עת שמופיעה הטלויזיה הולכת וגוברת ידם של המתפרעים.

האמנם שכחה?

בתוספת התקציבית שביקש משרד האוצר נפקד משום מה מקומו של משרד הדתות. הסבירו זאת בשל „שכחה", אך דיה העובדה כדי להוכיח שהשירותים הדתיים יצאו נפגעים בשל היסח הדעת של פקיד זה או אחר.

יש להצטער על השכחה הזאת, אך אין להשלים איתה.

מי ששכח לכלול את משרד הדתות בהצעת התקציב הנוספת שהובאה לפני הכנסת בידו לתקן את המעוות ולהעמיד את הסעיפים התקציביים על דיוקם. יהיה זה איפוא מבחנו של האוצר ולפי התנהגותו נוכל גם לשפוט: אם אמנם היתה זאת שכחה בלבד, או שמא שכחו את מה שביקשו לשכוח.

השירותים הדתיים במדינת ישראל אינם נהנים מתקציבי רווחה. לרוב אלה ניתנים מתוך מצוקה וצמצום רב.

יש לזכור ובמידת הצורך גם להזכיר כי השירותים הדתיים לסוגיהם אינם מצטמצמים לבני ציבור קטן של שומרי תורה ומצוות בלבד. הם פתוחים בפני כלל ישראל ורוב רובה של האוכלוסיה הישראלית נהנית מהם.

הגיע איפוא הזמן שהיחס כלפי משרד הדתות המספק שירותים לכלל הציבור יהיה על-פי קריטריונים של כלל ישראל ולא ישכחו משרד זה בהכנת התקציבים, אלא יתקצבו אותו על-פי אמות מידה אמיתיים בהתחשב בשירותים הרבים וביעדים החינוכיים שמשרד זה ממלא.

נקווה איפוא שהמעוות תיקון יתוקן ובהקדם.

אמנה לשנאת ישראל

ההיתר שנתן שר החינוך והתרבות שעל-פיו מותר ללמד את „האמנה הפלשתינאית" מעורר תמיהה והוא אף עומד בסתירה לכל כללי ההיגיון והשכל הטוב.

יש להניח שלא נעלם משר החינוך והתרבות מה נאמר באותה אמנה ונגד מי מופנים חיציה הלאומניים.

זוהי אמנה המטיפה לחיסולה של מדינת ישראל, תוך כפירה מוחלטת בזכותם של יהודים על ארץ-ישראל.

נשאלת איפוא השאלה, מה ימצא שר החינוך והתרבות באמנה זו שהחליט להכשיר אותה כי יהגו בה וילמדו אותה בבתי-ספר הממלכתיים במדינת ישראל.

אין להניח שכוונת השר הנכבד היא כי בבתי הספר היהודיים ילמדו אמנה זו. אולם אפילו אם זאת היתה כוונתו, ספק רב אם יש עניין לתלמידים יהודיים להגות באמנה שהיא רצופה שנאה לבני עמם. ואם בכל זאת ימצאו כאלה שיבקשו ללמד את האמנה הזאת, הרי שזו תשיג את ההיפך לכה שמשרד החינוך מסיק, הלא הוא דו-קיום בין יהודים לערבים.

לאמיתו של דבר, אם יש מישהו שמעוניין ללמד את האמנה הפלשתינאית, הרי אלה הם האחראים על החינוך במגזר הערבי אשר בתוך גבולות מדינת היהודים. האם סבור שר החינוך והתרבות שעל-ידי לימוד האמנה הפלשתינית — התלמידים הערביים ייהפכו לאזרחים נאמנים יותר למדינת ישראל ואוהדים יותר את בני העם היהודי החי בארץ הזאת?

דומה שכל מי שיגיעו בראשו יאמר כי אמנה זו אם תוכנס לבתי-הספר היא תרבה שנאה בין יהודים לערבים ותערער את הדו-קיום לשלום ביניהם.

מוטב איפוא ששר החינוך והתרבות יחזור בו מהחלטתו ויימנע מביטול האיסור שחל עד כה על הכנסת „האמנה הפלשתינאית" אל תוך בתי-הספר.

הרוגים ופצועים רבים בהתנגשויות עדתיות בברית המועצות

מוסקבה (רויטר-עתים-עי"ס). 17 אנשים נהרגו וכ-70 נפצעו, בהתנגשויות בין ארמנים ו-אזרבידג'אנים — על כך מסר ה-עורך הראשי של כתב העת „גלאס-נוסט" סרגיי גריגוריאנץ.

איש זה אמר כי קיבל את המידע מ„מקור בירוואן", בירת ארמניה. פקידים בקרמלין אישרו כי אכן ב-דל מספר ההרוגים ובהתנגשויות בין ארמנים לאזרבידג'אנים.

מעשי האלימות התלקחו לאחר ש-מאות אלפי ארמנים הפגינו בשבוע שעבר בדרישה שהטריטוריה נגורנו קראבאך שבאזרבידג'אן, שרוב תו-שביה הם ארמנים, תאוחד עם הר-פובליקה הארמנית השכנה.

הארמנים, שהם נוצרים, מהווים 75 אחוז מאוכלוסיית נגורנו-קארא-באך, שסופחה לאזרבידג'אן ב-1923.

הציונות הדתית בוחנת את דרכה בישיבת המרכז העולמי של המזרחי

פרופ' הרב נחום לאם: תנועת המזרחי היא לנו בבחינת האח הבכור

מאת סופר „הצופה"

בירור אידיאולוגי על דרכה של הציונות הדתית ההיסטורית לאור המציאות החדשה בישראל ובעולם היהודי נערך השבוע ב-מסגרת הכינוס העולמי של ה-מזרחי הפועל המזרחי בהשתת-פותו של פרופ' הרב נורמן לאם, נשיא הישיבה יוניברסיטי בניו-יורק.

במסגרת זו נבחנו ההבדלים בין ייחודה של תנועה, המשתחררת מ-אינטרסים פוליטיים לבין מפלגה ש-על-פי שמה ומהותה מהווה גורם מ-פריד במקום מאחד.

פרופ' נורמן לאם שהרצה על ה-הבדלים בין תנועה למפלגה אמר כי הוא רואה את הציונות הדתית כ-תנועה אשר צריכה ללכד סביבה את כל הנאמנים לתורה ולציון וכי ש-ליחותה היא לפעול מצד אחד עם הפונים לכלל ישראל ומצד אחר עם הפונים למדינת ישראל כשהתורה מאחדת ביניהם.

התמורות שחלו בעולם

בדבריו המקיפים התייחס בין ה-יתר לתמורות שחלו בנוף החיים של יהדות ארה"ב, כאשר מצד אחד אנו —הציונים הדתיים נתונים תחת ל-חץ של הימין האורתודוקסי המתבדל ממדינת ישראל ומצד אחר אנו מו-תקפים על-ידי התנועות המתקראות ליבראליות כגון הרפורמים והקונ-סרבטיביים. „לא אגזים — אמר נ-שיא הישיבה יוניברסיטי — כי אנו חיים כיום באוירה של שנאה קשה כלפי הנאמנים לתורה ולציון.

לדבריו, האורתודוקסיה הדתית ה-מודרנית מזוהה כיום עם רעיון ה-ציונות הדתית וככל שאתם כאן — במדינת ישראל — תדגישו יותר תשומת לב לעניין של תנועה ותהיו פחות סגורים בתוך מסגרת של מ-פלגה כן יגדלו הסיכויים להרחבת השורות של הציונות הדתית.

התנועה וחשיבותה

בויכוח שהתפתח בעקבות הרצ-אתו של פרופ' לאם ניתן ביטוי מ-צד אחד לחשיבותה של תנועה, אך מצד אחר הודגש, כי במציאות ה-פוליטית הארץ-ישראלית קשה לנתק את התנועה מפעילות מפלגתית פו-ליטית הואיל וזו קובעת את דפוסי החיים של המדינה היהודית.

מפגש להידוק הקשרים

מזכ"ל התנועה הדתית לאומית הרב יצחק לוי שהיה ראשון המד-ברים הביע תקוה כי המפגש שנ-ערך בישיבת המרכז העולמי יביא ע-מו להידוק הקשרים בין התנועה בארץ להנהלת ארה"ב. בהזדמנות זו גם מסר על ההתפתחויות שחלו בחיי התנועה בארץ בעקבות הב-חירות להנהלה של התנועה, הבי-רורים האידיאולוגיים שהתנועה מ-קיימת בעקביות. הוא הביע תק-וה כי לקראת הבחירות לכנסת ה-12 תגבש ההנהגה הדתית לאומית חזקה שתוכל להתמודד עם הבעיות הפו-ליטיות של הציונות הדתית באחת.

בדיון השתתפו עוד אליעזר שפר חבר הנהלת הסוכנות וראש המ-חלקה לנוער המשתתף וההתנדבות, פ-נחס אישון, עורך „הצופה", מני ק-לאוזנר, יו"ר התנועה באנגליה, ש-משון קרמניק, מראשי התנועה ב-ארה"ב שעלה לארץ, עבריה לוין מהמזכירות העולמית של „אמונה", אפרים קריצלר מראשי הקיבוץ ה-דתי, אהרון קוצלוביץ, גזבר התנועה ומאיר הלברשטם, יו"ר המרכז לחי-נוך דתי.

פרופ' נורמן לאם שהשיב לדברים ולשאלות שהופנו לו אמר, אנחנו אנשי תורה ומצוות ורואים את עצ-מנו חלק מעולם היהדות, גם אם חו-גים מסויימים אינם מוכנים להכיר בזה. ובתור שכזה עלינו לפתח תנועה ציונית דתית גדולה שכל יהודי שומר תורה ומצוות יוכל למ-צוא את מקומו בתנועה בלא להיות מוגבל על-ידי אינטרסים מפלגתיים.

להפגין תוקף

את התנועה בארץ הגדיר הרב ל-אם כאח בכור ואמר שלמצבה של התנועה בארץ השפעה ישירה על הקהילה בחו"ל. בפניו לתנועה בי-שראל אמר הרב — קבלו אותנו כ-שותפים הרוצים לעזור.

בהתייחסו לתנועה הציונית אמר הרב שאל לה לתנועת המזרחי ל-פרוש מגוף זה אבל עליה להפגין בתוקף את אי יכולתנו לסבול את העוול שנעשה לפנינו. בסיום דבריו הבטיח פרופ' לאם לעמוד לימין ה-תנועה הדתית לאומית ולסייע ב-ידה במילוי שליחותה לכנס עם יש-ראל למדינת ישראל.

ייחודה של הישיבה אוניברסיטה

בפתח הישיבה קידם מר משה ק-רונה יו"ר המרכז העולמי את הרב לאם בציינו כי הישיבה אוניברסי-טה מסמלת את השילוב של תורה ו-דרך ארץ, תורה ומדע והיא מממשת הלכה למעשה אידיאה זאת. בהמשך דבריו אמר: אנו רואים ברב לאם ד-מות מנהיגה ביהדות הדתית בזרם המרכזי שבה. דעותיו חשובות לנו במיוחד בתקופה קשה זאת בה ה-ישיבה משגשגת ומאידך היהדות ה-דתית לאומית במשבר קשה.

הרב לאם הודה על ההזדמנות ש-נתנה לו להשתתף בישיבת המרכ-זים ואמר כי הוא מודאג כעתידה של התנועה שהיתה מהגדולות בעו-לם היהודי ונתונה כיום במשבר.

ח"כ הרב דרוקמן: יש להתנגד להדבקת תוויות פוליטיות לאלופי צה"ל

התנועה הדתית הלאומית מג-נה הדבקת תוויות פוליטיות לאלופי צה"ל ויש לה אמון מלא בפעילותם המקצועית.

זאת אמר. ח"כ הרב חיים דרוקמן, בציינו כי התנועה הדתית הלאומית סבורה שמותר גם לבקר מתוך גישה עניינית את פעילותיהם של אלופי צה"ל.

ח"כ הרב דרוקמן הוסיף ואמר כי עם כל הערכה באלוף עמרם מצנע החלטתו התמוהה לעצור את אר-בעת החיילים ולשחרר את שני הפו-רעים מידי האבנים היתה מוטעית בעין במוה.

גם אם היה צורך לחקור את ה-חיילים לא היה צריך לעצור אותם ובודאי שלא היה צריך לעשות זאת בפרסום כל כך גדול. קל וחומר שלא היה צריך בשום פנים לשחרר את ה-פורעים מידי האבנים.

היה למעשה זה בשום פגיעה ק-שה בחיילי צה"ל ועידוד לפורעים ה-ערבים ויש להצטער על כך סיים ח"כ דרוקמן את דבריו.

מנהלת חשבונות במושב חשודה בזיוף צ'קים

מנהלת החשבונות במזכירות מו-שב דלתון שבגליל העליון נעצרה על ידי שוטרי משטרת צפת כחשו-דה בזיוף צ'קים שהגיעו לרשותה.

האשה בת 28 תושבת צפת חשו-דה בכך כי בחודשים האחרונים הי-תה נוהגת לשנות סכומים על הצ'קים ולשלשל את יתרת הסכום לכיסה. עד כה גילתה המשטרה זיוף של 12 אלף שקלים חדשים. צפויה התפת-חות בחקירת המשטרה.

הקול קול עשיו

באחרונה העמיקו מאד מורת הרוח והתיסכול בין אוהדי ישראל. הסיבות לכך רבות הן:

מלחמת ההתשה של תושבי יש"ע הערבים נגד ישראל, ההולכת ומחריפה ועמה — השל-כות קשות על מצבה המדיני, הבטחוני והכלכלי של המדינה;

ההתפרעויות הנמשכות מנוצלות היטב על ידי שונאינו, בכח ובפועל, ללבות את העויינות לישראל;

התומכים נגד מדינת ישראל מבפנים, ה-אש"פיסטים היהודים השמאלנים למיניהם — הרימו ראש, השתלטו על כלי התקשורת ובהם גם הממלכתיים; ומעשיהם, שבמדינה מתוקנת מתייחסים אליהם כאל בוגדים — שולטים בבמות שלנו ואף מעבירים חומר הסתה לחוץ לארץ ורשויות המדינה מחרישות. אפילו ה-שותפים היהודים במסע ספינת הגירוש לא נקראו לסדר;

כלי ההסברה הממשלתיים — ובהם גם הצנ-זורה — מגלים אוזלת יד מדהימה ומפיק ברכיים ואינם מגיבים על הידיעות והתמונות בטלוו-זיה, המתעברות גם בארץ וגם לחוץ לארץ. אפילו לא מנצלים אירועים שיכולים להציג באור נכון את ההתפרעויות הערביות.

כמה דוגמאות: השבוע פרסם הסופר תגור בעתון „דבר" הסיפור האמיתי על הריסת באר באחד הכפרים הערבים, שפור-סם בהבלטה בחו"ל על ידי חיילי צה"ל. ה-אמת היא אחי באר נפגעה קו-דם בדליקה ה-לחיילים לא היה חלק בזה. העלילות של הכתב הערבי בשבועון „העיר" — לא רק שפורסמם הותר על ידי הצנזורה — אלא שגם אחרי שהשקר כבר נחשף — לא נקטה כל תגובה לא נגד העתונאי ולא נגד השבועון. המקרה המזועזע של ביצוע לינץ' על ערבי שנחשד בשיתוף פעולה עם ישראל והת-עללות בגופו — לא נוצל על ידי כלי ההס-ברה שלנו בארץ ובחוץ לארץ. והצנזור אפילו לא השכיל למחוק מההודעה הראשונה את המי-לים „הצבא לא התערב" — דבר שהיה תמוה לכל הדעות והצריך אחר כך הסברים.

המקרים של „קבורת חיים" של 4 פורעים הכאות של שנים אחרים על ידי חיילים אח-רים, הם אמנם חריגים — אף שתוצאת מקרה אחד אינה דומה למשנהו — אמנם יש בהם כדי לעשות רושם קשה בחוץ לארץ. אבל כלום אין בידי כלי ההסברה שלנו להעמיד גם מקרים אלה על אמיתותם ועל הקשרם? משל למה הדבר דומה? לצלם הוצאה להורג של נידון כדין, כדי להצביע על אכזריות המ-בצעים, בלי לספר על הסיבה של הוצאתו להור-ג. אפשר לחשוב ששני הצעירים שהוכו עסקו ללו-לותם ופתאום עטו עליהם ארבעה-חמשה חיילים והכו את שתי הכבשות התמימות האלה. כלום אין בידי כלי ההסברה הממלכתיים, במ-קום שייתפסו גם הם לתעמולה האנטי-יהודית הנפשעת, למצוא דרך להסביר מה עובר על חייל צה"ל, העומד כבר כמעט שלושה חודשים במלחמת התשה, כרוכה בביזוי, התקלסות והש-פלה של פורעים, בלי שתינתן להם אפשרות מינימאלית להגיב. הם חייבים לכבוש את יצ-רם הטבעי ולהימנע משימוש בכח שבידיהם — לא כפי שעשו ועושים חיילים של עמים אחרים בעולם, שלא הם ולא עמיהם ולא מדי-נותיהם עומדים בפני סכנת כליה, כפי שמדי-נת ישראל עומדת בפניה, אם לא תתגבר על סכנה זו. מדוע ייפלא שכמה חיילים, במקרה זה או אחר, לא יעצרו ברוחם וישלמו לפור-עים — אם גם אינם מורשים לשלם להם כגמולם?

כאן צריך לומר (עם כל הערכתנו ליצחק רבין, שר הביטחון, המנהל את המערכה) שכש-לון בנעשה שהכריז על „מדיניות המכות". זו לא מדיניות אלא תגובה רגשית נגד מי שמכה אותך. החייל מכה אותו לא משנאה אלא מתוך התגוננות גרידא ועל האתר. ולא תמיד אפשר לחייל, כאשר הנסיבות מחייבות שימוש באמצעי פרימיטיבי זה להגיד לפורע: „אנא, הסתובב כדי שאוכל להכות אותך בטוסיק (סליחה על הביטוי) משום שעל הראש או במקומות רגישים אחרים אסור לפגוע". על פי ההוראות מותר לחייל להכות תוך כדי האירוע. כלומר, אם הערבי זורק עליך אבנים — רוץ מהר לזרוק (כאשר האבן עדיין באוויר?), כי לאחר שהאבן כבר נפלה (ואולי אף מחצה את ראשך). האירוע נסתיים (והפורע כבר נמלט לביתו).

אני תאב לראות את ח"כ יאיר צבן (שאני מכירו אישית כאדם נבון והגיוני) נוהג, כחייל, כפי שהוא דורש מחיילים שעומדים בקרב, רא-שון מסוגו בהיסטוריה, ללא היתר להשתמש ביכולת ההתגוננות וההתקפה.

התגובות השליליות בעולם אינן מפתיעות כלל. זה קולו של עשיו כפי שנהג מדורי דו-רות. זה מצפון העולם שלא נע ולא זע כאשר עם שלם הובל לכבשנים. לפי „מצפון" זה אסור להכות פורעים ערבים אבל מותר לשרוף חיים אשה יהודיה על ילדיה. כלום הללו ילמדו אותנו אורחות מוסר?

עתה הם באים בטענות לישראל על המצב בחבל עזה, על סבל תושביהם ותושבי מחנות הפליטים. סגן שר החוץ הבריטי קופץ על העוני שם. בציינו של אלביון הנכל, התעלם בזדון מעובדות רבות ובעיקר מהעובדה שרק הודות לישראל, המעסיקה עשרות רבות של עובדים משם — יש למאות אלפים מה לאכול ולהתקיים בכבוד.

ואשר לשונאים בפנים — חייב לקום משרד להסברה לאומית שיפקח על כל כלי התקשורת — ובעיקר הממלכתיים. הצנזורה חייבת למלא את תפקידה. אין שום מדינה בעולם, המרשה קיומה של כל כך הרבה שופרות ובמות להסתת האוייב ואהדתו ולתמיכה בו. אין צורך לשקר ולרמות את הקהל, אבל יש למנוע פרסום כזבים ואפילו אמיתות משום שהאוייב מאזין ואין צורך לעזור אותו במלחמתו נגדנו. אינני מתכוון לפגוע בהשקפה הלגיטימית של כל קבוצת אזרחים אלא ממה שגובל במעשים והדיבורים המחבלים בישראל ובמוראל של החיילים העומדים בחזית בשליחות המוסדות הלגיטימיים אף הם.

במלחמה עקובה מדם — עלינו לנהוג ככל הגויים. חוששני שאדישות הממשלה כלפי ה-אויבים מבפנים תגרום לכך שתבוא כלפיהם תגובה ממקור לא רצוי ובצורה לא רצויה.

בקצה העט

מאת צב

האם משרד הדתות התנצל?

שמחתי לקרוא ב„יום השישי" מיום ח' אדר כי בשיחה עם סופר העתון אמר לו שר הדתות זבולון המר, שבניגוד לפרסומים בעתונים, לפי-הם התנצל משרד הדתות בפני הבג"ץ שדן בעתירה נגד הדיינים (שפרסמו מודעה בענין פס"ד של בית המשפט העליון בדבר קביעת יהדותו של אדם) ובתוצאות ההתנצלות בוטלה העתירה נגדם.

כמו כן הכחיש השר שכאילו נזף בדיינים אלה.

מערכת „יום השישי" עשתה בפרסום זה שירות נאה לציבור. הידיעה על הנזיפה ועל ההתנצלות אמנם עשתה רושם קשה בציבור הדתי והסבה לו צער רב.

רק חבל שהכחשת השר שהעמיד את הדברים על מכונם, לא פורסמה גם בעתונים אחרים למען ידעו הכל, ובהקדם, שהדיינים חייבים לקבוע עמדה רק לפי דין תורה ולעולם לא ייכנעו לשום לחץ לסטות מההלכה.

(12 הצבי) תולדות המחלוקת בענין

תולדות המחלוקת

בענין „מיהו יהודי"

ועוד הערה למערכת השבועון.

באותו גליון מתייחס חיים וילברשטיין למה שכתבתי בטור זה והוא „כי אנשי המפד"ל שכיהנו כשרי פנים לא רשמו גרים ריפורמים כיהודים ואילו עתה — רושמים". מר ז' מעיר: „זה נכון, הוא רק שוכח כי עצם הבעייה של „מיהו יהודי" התעוררה בגלל הזנחה פושעת של שרי המפד"ל שהציגו בשעתו את החוק הפגום כהישג דתי גדול".

צר לי לציין שמר ז' אינו בקי, כנראה, בהיסטוריה של „מיהו יהודי" ולא כאן המקום לפרט. אגיד רק זאת: מר ז' סבור, כנראה מתוך חוסר ידיעה, כי נקודת המחלוקת הת-חילה בויכוח על המלה „כהלכה". אני יכול רק לייעץ לו לקרוא את החוברת שפרסמתי בזמנו (אם ירצה יוכל לקבלה אצלי) ואז ידע שהמחלוקת התחילה עם שר פנים מסויים (מאחר שהוא כבר מזמן שוכן עפר, אין זה מהנכון להזכיר את שמו) נתן הוראות הרבה למטה מזה ורק המפד"ל, בלחץ מתמיד הצליחה להעביר החלטה ברורה שלמעשה משמעותה שגיור הוא על פי ההלכה. אבל יש מפקפקים אם אמנם המלה „הלכה" לא היתה נתפסת אף היא במשמעויות שונות.

זאת ועוד: כמעט בכל המקרים העניינים היו מסתדרים על ידי שרי הפנים של המפד"ל בלי רעש. והמבין יבין.

אי לזאת לא היה מקום למר ז' להשתמש במלים חריפות כגון „הזנחה פושעת" וכו' ש-אינן אמת.

סבורני, איפוא, שמר ז' או המערכת, ייטיבו לעשות, אם יתקנו את הטעות בהעמידם בפני קוראיו של העתון את האמת לאמיתה.

אני מקווה שאכן יעשו כן, ולהבא ייזהרו יותר.

המפד"ל תובעת למנוע חילול שבת בכנס המרכזי של עולי אמריקה הלטינית

מזכ"ל התנועה, הרב יצחק לוי, פנה בנדון לשר הקליטה ומנכ"ל משרד העליה

מאת סופרנו בתל-אביב

מזכ"ל התנועה הרב יצחק לוי שיגר מברקי מחאה חריפים לשר הקליטה יעקב צור ולמנכ"ל מח-לקת העליה של הסוכנות דוד לוין וביקשם להתערב לשינוי מועד קיומו של האירוע המרכזי של התאחדות עולי אמריקה הלטינית לכבוד 40 שנות המדינה המתוכנן להתקיים בשבת.

האירוע האמור להערך סמוך ל-יום העצמאות יתקיים ביער בן שמן ויהיה כרוך בחילול שבת המוני. הוא נתמך תקציבית ע"י משרד הקליטה הסוכנות היהודית וגורמים ציבוריים אחרים.

רבים מהעולים דתיים ושומרי מצוות

ציבור לא קטן של עולי אמריקה הלטינית הוא ציבור דתי, כותב הרב לוי, וקיומו של האירוע בשבת יהווה פגיעה קשה ברגשותיו, מה גם שהאירוע מתקיים בחסות ממלכ-תית.

מעורבות פעילות „אמונה"

על ההערכות לקיום ה„הפנינג" של עולי אמריקה הלטינית שמע המזכ"ל לראשונה מפי הגב' פנינה נביר מנהלת מחלקת העליה של „אמונה". „אמונה" אף היא שיגרה מברק אל מר צבי טרנס, יו"ר התאחדות עולי אמריקה הלטינית וביקשה לפעול לשינוי מועד ה-אירוע ההמוני ולמנוע חילול שבת.

2 בקבוקי תבערה הוטלו לעבר אוטובוס אג"ד בנצרת

מטען חבלה התפוצץ בכפר-סבא

שני בקבוקי תבערה נזרקו אתמול בצהריים על אוטובוס „אגד" שחנה בתחנה המרכזית בנצרת.

כתב עתים מוסר, כי בקבוק אחד נפל ליד האוטובוס — התלקח — ו-לא גרם כל נזק ואילו השני — גרם לשבר שמשה אך לא נדלק. האוטו-בוס היה ריק מנוסעים והאבטחה נוס-פים מגזרת לחיפה.

כתב עתים מוסר כי בעקבות ה-מקרה פרסמה עיריית נצרת גילוי ד-עת בו היא מגנה בכל תוקף את התקרית בהדגישה שרק בנס לא נג-רם אסון ולא נשפך דמם של נוס-עים ועשרות תלמידים שעמדו אותה שעה בתחנה.

לפני כן נמסר על מטען חבלה קטן שהתפוצץ בצהרים, בקרבת הת-חנה המרכזית בכפר סבא.

הפיצוץ לא גרם נזק ואיש לא נפ-גע. למקום הגיע חבלן המשטרה וק-צינים, שבדקו את שרידי המטען. החקירה נמשכת. טרם נעצר איש.

שולץ יציג היום

(סוף מעמוד ראשון)

שמעון פרס. מן הדיווח ניתן להבין שיש בידי שולץ קצת תנופה להמשך המו"מ. זאת משום ששולץ התרשם חיובית מן הפגישה עם חוסיין. למ-רות שחוסיין עמד על קיום ועידה של חמש המעצמות בעלת סמכות.

עתוני קהיר כותבים כי מובראק הסתייג מן הצעות של שולץ, וכי גם הוא בקש צמיה של תמיכה בוועידה בינלאומית.

חוגים מדיניים סבורים שאת עי-קר הלחץ יפנה שולץ לעבר יצחק שמיר משום שהוא רואה בעמדתו, עמדת מפתח למו"מ.

נודע כי בהצעות שולץ לתבנית ה-אוטונומיה כלול גם סעיף שלפיו ערביי ירושלים יצביעו אף הם ל-מנהלת האוטונומיה.

אחת מהצעות השורה שמביא עמו שולץ היא, ששתי המעצמות הגדולות יעמדו בראש הועידה הבינלאומית ואילו בריטניה, צרפת וסין תשתתפ-נה רק בתור משקיפות. הצעה זו נו-עדה להקל על החששות מפני העמדה הפרו ערבית של מדינות אלה.

שולץ אופטימי

שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, יצא במצב רוח אופטימי לשיחתו ב-לונדון עם חוסיין, מלך ירדן.

„אני מחייך", אמר שולץ לעתונ-אים שהמתינו לו בצאתו משיחה בת 90 דקות במעונו הפרטי של חוסיין בלונדון.

שולץ, שערך סיבוב שיחות רא-שון עם חוסיין בלונדון, לא מסר פרטים נוספים על השיחה.

שולץ מתכוון לשוב לוושינגטון ה-ערב.

שולץ מקווה ל„דו-שיח" מורחב עם הפלשתינאים

שולץ, הביע בבריסל את התקוה כי יוכל לפתוח ב„דו-שיח טוב יותר ונרחב יותר" עם הפלשתינאים — אך יחד עם זאת חזר על סירובה של ארה"ב למגע עם אש"ף.

„חשוב מאד לקיים מגעים עם ה-פלשתינאים", אמר שולץ במסיבת עתונאים שנערכה לאחר סיומה של פסגת נאט"ו בבריסל. „הכל אומרים זאת ללא יוצא מן הכלל: כל הסדר בר קיימה צריך לגעת לזכויות הלג-טימיות של הפלשתינאים".

לפני כן נמסר כי מקורות דיפלו-מטים אישרו כי מזכיר המדינה יח-זור ויבקר בדמשק ביום שישי במ-הלך סיור הדילוגים השני שלו ב-מזרח התיכון.

עם זאת, מתגובות העתונות הסו-רית למאמצי השלום של שולץ, ניתן היה ללמוד שהביקור השני לא ישא יותר פירות מן הביקור הראשון.

שמעון פרס במועדון העתונות:

הבעיה — בעד או נגד תהליך השלום

אם הפעם יהיו התשובות לשולץ שליליות — יש לפנות אל העם

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמר אתמול, כי הב-עיה העומדת בפני ישראל היא בעד או נגד תהליך השלום. „אי-נני מכיר הכרעה חשובה יותר שעמדה בפני ישראל מאז 1948".

השר פרס הוסיף, כי היום אנו עומדים לפני הכרעה וצריך לכך אומץ-לב ופכחות — וזה קשה.

בהופעתו במועדון העתונות ב„בית סוקולוב", בתל-אביב ענה מר פרס לשאלות העתונאים. הוא הזכיר, ש-כל ההחלטות המכריעות, כמו הקמת המדינה, הסכם קמפ דייוויד וכד' הת-קבלו ברוב קטן.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמ-עון פרס הבהיר כי אם תשובה ל-ג'ורג' שולץ גם הפעם תהיה שלי-לית, בהחלט יש לפנות אל העם.

פרס היה אתמול גם אורח המגזר הבדואי בצפון הנגב.

מפלה נוספת למכבי: הפסידה נגד טרייסר מילנו בשיעור 113:81

מילאנו (עתים) — אלופת ה-כדורסל הישראלית מכבי תל-אביב נחלה גם הערב הפסד צורב במשחקה במילאנו מול טרייסר בשיעור 113:81 לאחר שבמחצית הוליכו האיטלקים 67—42.

כ-12 אלף צופים בניהול שופטים מבריה"מ ומאנגליה ראו משחק צד-די רב מצד האיטלקים שהלמו במכ-בים כאוות נפשם.

ההתחלה בישרה טובות למכבי ש-היתה יריבה שקולה לאלופת אירופה כשכל אחד קולע וזה החל בקליעתו הראשונה של האמריקני הענק (2.06מ') בוב מקאדו שהוא רמה בפ-ני עצמה. שחקן שהגיע לקבוצה ה-איטלקית מליגה האנ.בי.אי. הטובה ביותר בעולם.

המחצית השניה נפתחה בסערה על ידי טרייסר שכבר בדקות ה-ראשונות היה להם יתרון של 21 נקודות 44—65. הדבר השפיע מאד לפני תום המחצית כאשר מגי גאלץ נאלץ לעזוב את המגרש בגלל 4 עבירות והמאמן ראלף קליין הושיב אותו על הספסל כדי להחזיר אותו למגרש רק במצבים הקריטיים במחצית ה-שניה אבל מחליפו קורנליוס היה רע מאד ואיבד כדורים שפעתיים. שחקן זה קלע רק 2 נקודות למרות שהוא אחד הגבוהים בקבוצת (2.03 מ').

קדאפי הרס בית כלא

ביירות (רויטר-עתים) — מ-נהיג לוב, מועמר קאדאפי, עזר ב-יום חמישי בפירוק ובהריסת בית כלא ובשיחרור אסיריו — על כך מסרה בערב סוכנות הידיעות ה-לובית הרשמית.

סוכנות הידיעות, ששידוריה נק-לטו בביירות, מסרה שקאדאפי צעד לעבר בית הכ"א בראש המון של אלפי בני אדם.

גילוי נשק על אניה ישראלית

פורטו אמפדוקלה (רויטר-עתים-עי"ס) — שוטרי מכס הו-דיעו כי הורו לערוך חיפוש מלא באניית משא ישראלית, לאחר ש-מצאו על סיפונה נשק מוברח בריהיה.

בהודעה נאמר כי נתגלו הכיסה כלי נשק אוטומטיים מדגם „א.ק.-47", מקלע וארבעה אקדחים על סיפון הספינה בת 9,188 טונות „יסה" במהלך בדיקה שגרתית, כ-אשר האניה עגנה בפורטו אמפ-דוקלה.

הנשק לא הוכרז והקברניט ה-ישראלי אמר למשטרה שהוא נועד להגנתם האישית של 25 אנשי ה-צוות, וביניהם עשרה ישראלים.

מצרים החזירה המטוסים הלוביים יחד עם הטייסים

ביירות (רויטר-עתים-עי"ס) — לוב הודיעה כי ארבעה טייסים, שהטיסו את המטוסים שלהם מ-תוצרת בריה"מ למצרים, שם חנו נחקרו, שבים עתה לארצם.

סוכנות הידיעות הלובית הרשמית ציטטה דובר חיל האוויר שאמר „מטוסים אלה, יחד עם הטייסים נמצאים בדרך חזרה לרפובליקה הגדולה (לוב)".

עתוני קאהיר כתבו כי ארבעת המטוסים הלוביים קיבלו רשות לנ-חות בבסיס אווירי במדבר המערבי של מצרים לאחר שביקשו מקלט.

כאלף עופות הושמדו בידי פורעים ערביים במושב „נחושה"

מאת חיים מיקרס, סופר „הצופה"

ה„הי" כאלף תרנגולות הושמדו בישוב „נחושה", שליד בית גוב-רין, והמשתייך לאיגוד מושבי הפו-על המזרחי.

בישוב שנפגע הלול, הוא הענף ה-עיקרי, גילו עקבות שהובילו אל ה-כפרים הערביים הסמוכים.

כן השמידו הפורעים את הגנרטור שהאיר וחימם את הלולים.

מברקו של השר המר

אמש שיגר שר הדתות זבולון המר מברק לחברי נחושה ובו נאמר בין השאר:

„חברי „נחושה" היקרים, ככל בית ישראל נזדעזעתי מהמעשה הנבזה שנעשה לכם. הייתי אצלכם ביום הקמת הישוב ואני יודע שכל מעיינכם בבנין הישוב ופריחתו הרוחנית והכלכלית, ואני מבין במה רב הכאב והזעזוע.

השר המר הביע תקוות שכוחות הבטחון יעשו הכל כדי לתפוש הפורעים ולהענישם „כדי שלא יק-רו".

הישוב הוקם עוד בשנות ה-50 אך אירע שכמות, סיים השר מברקו.

סופר „הצופה" מוסיף כי בישוב „נחושה" כ-27 משפחות של זוגות צעירים, רובם כמולם, בני הדור ה-שני של ההתישבות המושבית ה-דתית בפרוזדור ירושלים.

הישוב הוקם עוד בשנות ה-50 אך ננטש ושוב באו הצעירים הדתיים לאכלס אותו לפני מספר שנים. עם בסיס איתן של חברים.

בן ערובה גרמני שוחרר בלבנון והועבר לדמשק

ביירות (עיצ-רויטר-עתים) — חיילים סורים ליוו את בן-הערו-בה הגרמני ששוחרר, ראלף שריי לדמשק.

חוטפיו ששיחררו אותו לוחצים עתה על ממשלת בון כי תשחרר שני לבנונים שיעים, המואשמים במעשי טרור.

אירן מציעה לשים קץ ל„מלחמת הערים"

ניו יורק (עיצ-רויטר-עתים). ממשלת איראן הודיעה לאו"ם כי היא מוכנה לשים קץ „למלחמת הערים" נגד עירק, אם בגדאד מצידה תיתן הבטחות מקבילות — זאת גילה דיפלומט איראני באו"ם.

עמדתה של איראן הובהרה ע"י ממלא מקום נציג איראן באו"ם מוחמד ג'עפר מאהאלאסי, במהלך שיחה שקיים אתמול בשעות הערב עם מזכיר האו"ם פרז דה קואר.

מזכיר האו"ם פנה יום קודם לכן בקריאה לשתי המדינות הלוחמות שיפסיקו התקפות „הרסניות" אלה.

כמה שעות לאחר מכן פירסמה גם מועצת הבטחון פנייה דומה.

● רווח של קרוב לשני מיליון דו-לר נרשם ב-1987 בחברת תפ"ת, חברת הבת של אל על לשירותי תעופה ותיירות.

המרכז לחינוך הדתי בישראל

ת.ד. 7524 ירושלים 02-248113

לנוכח אי אישור התקציב הנוסף של המשרד לענייני דתות בממשלה, בניגוד לשאר משרדי הממשלה שאושר להם 1,160,000,000 (מיליארד מאה ששים מיליון ש"ח) המוסדות הדתיים — ישיבות, אולפנות, מועצות דתיות מוסדות תרבות דתיים ורבנים יוצאים נפגעים קשות ונמצאים במצוקה מסכנת המורה.

כנס דחוף

של רבנים ראשי ישיבות ראשי מועצות דתיות מוסדות דתיים ועוד, יתקיים אי"ה ביום שני י"ח באדר תשמ"ח (7.3.88) בשעה 12.00 בצהרים ב„בית מאיר" רח' המלך ג'ורג' 54 ירושלים כדי לדון בנקיטת הצעדים המתבקשים. לאור דחיפות הענין וחשיבותו נבקש כנציגי המוסדות להשתתף בכנס.

התנועה הדתית לאומית — הסתדרות הפועל המזרחי

ועד הפועל המאוחדת

תזכורת

חברי הועד הפועל המאוחד, חברי לשכת התנועה ומזכירי הסניפים מוזמנים להשתתף ב:

דיון מדיני

שיתקיים אי"ה ביום ראשון י"ז באדר תשמ"ח (6.3.88) בשעה 16.00, במלון רמדה רנסנס, רח' ולפסון 6 ירושלים

בהשתתפות: ראש הממשלה מר יצחק שמיר

מתבקשים לדייק

הודעה למורה הגמלאי/ת!

הננו להודיעך בזה, כי רשימת ארגון המורים הדתיים להסתדרות המורים שסימנה ד — הינה הרשימה היחידה המייצגת אותך כמחנך/ת גמלאי/ת דתי/ת.

נציגי הגמלאים משובצים ברשימתנו וביכולתם להש-פיע בהחלטות הנוגעות למעמדך וזכויותיך.

הרשימה שסימנה ד הינה רשימה של המערך!

אל תלך שולל אחר רשימות שאינן מייצגות אותך כמחנך דתי.

בברכה

שמריהו בן צור

יו"ר ארגון המורים הדתיים ומ"מ מזכיר הסתדרות המורים

קיסר בפני פורום ועידת הנשיאים השוהים בארץ:

הפכנו למתווכים בין כסף אמריקני לעבודה זולה מהשטחים

"מלחמת ששת הימים ב־1967 גרמה — עם כל ההישגים המדיניים וההמתחים שבאו בעקבותיה, וראש לכל שחרורה של ירושלים ואחדותה כבירת העצמה של עם ישראל — לשינוי בשתמעותי בהתייחסותם של אזרחי ישראל לגבולות הקו־הירוק אל שלוי העבודה וביחוד אל עבודת הכפיים בענפי היסוד כמו תעשיית הבניין וחקלאות" — כך אמר מזכיל ההסתדרות חיים ישראל קיסר בהרצאתו בפני פורום ועידת נשיאי הארגונים היהודיים הגדולים מארה"ב המתכנסים בימים אלה במלון "הילטון" בירושלים.

"הצמת שוק העבודה הישראלי המקורי ברבבות עובדים ערביים מהשטחים המוחזקים, שבמשך שנים שנה ויותר מבצעים את שקרוי "עבודה זולה" את העבודות הקשות, הבלתי־מקצועיות בתחום מדינת ישראל, גרמו לכך שלמעסיקים כדאי היה, בביכול, לפגר במיעוט הטכנולוגי המתקדם ולא להשקיע משאבים בציוד מודרני מתוחכם, ובמקום זאת להעסיק על כוח עבודה זול מהשטחים. על עובדים ישראליים — יהודים וערבים גם יחד — ולצעירים משוחררי צה"ל, לא השתלם לעסוק בהם בשל השכר קרוב לשכר המינימום" — התריע קיסר.

"הגענו למצב אבסורדי כזה — אמר קיסר — שהפכנו למתווכים בין כסף אמריקאי, שבא ממענקי הממשל ותרומות, לבין עבודה זולה מהשטחים ואת התוצאה מכך אנו חשים בעצם הימים הללו — הפעם המוחשי.

עם זאת הודיע קיסר לנשיאים היהודיים מארה"ב כי העובדים הערביים מהשטחים שעובדים בישראל ע"פ החוק ובאמצעות שרות התעסוקה מקבלים אותם תנאי השכר של העובדים הישראליים, שהרי בכל מקום עבודה מאורגן בישראל עובדים כלל העובדים ע"פ אותו הסכם עבודה ללא אפליה.

בסיום סקר קיסר בהרחבה את פעולות ההסתדרות במיגזר הערבי והדרוזי במדינת ישראל ואמר כי ההסתדרות עשתה ועושה לכונן ה־שיוויון המלא ביין היהודים לערבים מעל המעבר לכל גורם אחר ב־מדינה — ממלכתי או ציבורי — והדברים ניתנים להוכחה מעשית בשטח.

"העובדה שרבים מאנשי מג"ב מכירים את מנטליות המפגינים מסייעת להתמודדות עמם"

כך אומרים קצינים ושוטרים המשרתים בירושלים

בהתמודדות עם הפרות הסדר באזורי ירושלים והסביבתה, כרית השבוע ניצבים מול צורך כיל והולך להבין את שפת המפגינים ואת המנטליות שלהם. ה־עובדה שכ־20 אחוז משוטרי משמר הגבול הם בני מיעוטים, ואחריי נוספים הם יהודים בני עדות המזרח הדוברים ערבית, מסייעת ליהודה לברר את צורת המיפגשו הנכונה לכל אירוע, כך אמרו קצינים ושוטרים של מג"ב המשרתים בירושלים.

הם הסכימו, כי האינטגרציה בין יהודים ולא־יהודים אשר מתחילה בטירונות ונמשכת לאורך כל השרות, גורמת לגיבוש חיל לקבוצה המנצלת את יכולתם המיוחדת של כל חבריה לטפל בהתגעות והפרות סדר. השוטרים בני המיעוטים הם בעיקר דרוזים וצ'רקסים המשרתים בשרות חובה, אך גם בדואים, מוסלמים ונוצרים מתנדבים ממלאים את שורות מג"ב.

שוטרים אלה כסייעים לפעילות מג"ב ע"י היכרותם עם מהגיהם של הערבים ויכולתם לנהל שיחות ישירות ללא תיווך" כלשהו. דבר זה חשוב במיוחד בנסיון להימנע משימוש בכוח שלא לצורך. ואולם, קציני מג"ב הדגישו כי ההבדלים בין השוטרים אינם באים לידי בטוי בשטח על בסיס אתני.

לדברי ניצב משנה רוני ס. מפקד כוחות מג"ב בירושלים: "אם זורקים אבנים או בקבוקי תבערה, הם מגיבים כמו שוטרים. לא כמו דרוזים או צ'רקסים. אנחנו משרתי החוק, והעוק נוצר בראש ובראשונה לשרת את האוכלוסיה".

הארועים בשלושת החודשים ה־אחרונים נתנו לאנשי מג"ב הזדמנויות רבות לגילוי דבקותם בעקרון זה ויכולתם לישמו. רב פקד ר. שהוא מפקד כתה בין חומות העיר העתיקה, סיפר כי לפני שבועיים הוא ניצל את היכרותו עם המנטליות של המפגינים בשכונת עיסאוויה. "הם צרחו משהו על מתנדלים לחיילים דרוזים שמכים בני מיעוטים בדרבע המוסלמי". הוא אמר. "הגעתי לשם ותפסתי מסר אוטובוס. ובקשתי הצלחתי להכנס. הצעד הראשון שעשיתי היה ש־הלכתי ישר למוכתר. קיללו אותי, את אמא שלי ואותי. הרבה לא התרגשתי, אני לקחתי את המוכתר ואמרתי לו, אתה תצעק שפה מספר כוח דרוזי נכנס, ואני לא רוצה באלגן. יכולתי גם להכנס בפתיחה באש. היתה פתיחה באש מוצדקת להלחמין. בלמתי ו־4 חבריה שהיו איתי".

ניצב משנה ס. אמר כי כשם ש־מג"ב לומד את המפגינים, בו זמנית המתרונים לומדים את מג"ב. הבט־חון: "הם לא טמבלים. הם מכירים את הלכי הרוח. יודעים מה קורה עם יחידת מילואים של צה"ל שמגי־עה: קצת יותר מבוגרת, פחות מכירה את השטח, לא יודעת להתמודד עם בעיה. כשהם רואים שהם עומדים מול גוף מאורגן ומסודר שיודע להת־מודד עם בעיה, הם יודעים שאם יז־רקו אבן תהיה תגובה מהירה, לא ה־ססנית. הם גם עושים ידע את הא־יבי".

בזאר במושב ניר גלים שהכנסותיו ל"לב אל לב"

מאת דניאל אביב, סופרנו בדרום

במושב ניר גלים התקיים אתמול בזאר שוק פורים והבזאר ענק ש־כל ההכנסותיו היו קודש לאגודת "לב אל לב".

המטרה העיקרית היתה להביא ל־מידעות ציבור התברים את נושא מחלות הלב.

"הבאנו לחברים" אומר הסברת בריאת כחולות לב. טיפול מגנ ויחסות אשר התפרסם במשך שנו־עיים על לוח המודעות של המושב. החלטנו על הפעולה הזאת לאור מקרי מחלות הלב שאירעו ומספר חברי המושב", מסר לוי יעקב רכז הפרוייקט.

צוד נודע כי לבזאר הפורים נרתמו אף חנויות הציר אשדוד הסמוכה ומפעלי הסביבה אשר הרימו את תרומתם.

נמסר כי המנצרים שהגדילו הב־ניסו לקופת המבצע כ־2000 שקלים לזכות אגודת "לב אל לב".

זהו האירוע השני המתקיים ב־אור שהכנסותיו קודש לאגודה, באשר בשבוע שעבר הופיעה בהדרה במופע משותף הגבעטרון, הפרברים והמפי שמר.

סוחר תורכי לבג"ץ: אשתי חטפה את בנותיי לישראל

אב לשני ילדים, סוחר מוצרי אלקטרוניקה מאיסטנבול, פנה אתמול בעתירה לבג"צ ובקיש ש־השופטים יוציאו צו על תנאי, עד ההחזר וצו ביניים, כדי שאשתו תחזיר לידיו את שתי בנותיהם בנות 9 ו־5.

לטענת האב, חטפה האם את שתי הילדות ביולי 1987, כשהיא הגיעה לישראל, לשהות של חודשיים בלבד. מאז היא מסרבת לטענתו להחזיר את הבנות לתורכיה.

בעתירה נאמר, כי שני בני הזוג ניכאו בתורכיה לפני 12 שנה. כא־שר לקחה האשה את הילדות ארצה אמרה לבעלה, כי לדעתה יהיה יותר לכב אם תעלה המשפחה לישראל ר בקשה מבעלה שיבוא לארץ, כדי ל־בדוק אפשרות של השתקעות כאן. האם סירבה להחזיר את הבנות לד־י האב. במהלך המגעים הטלפונים ביניהם, שינתה את דעתה ואמרה ל־טענתו שהיא רוצה לגור עם הבנות לתמנה, עם גרים בני משפחתה. האב בא לארץ לפני כחודשיים, כדי לשכ־נע את אשתו לחזור לתורכיה. רק כ־אשר הגיע ארצה התברר לו לדבריו שאשתו הגישה נגדו תביעה לגירושין לבית דין הרבני בתל אביב שבית הדין הוציא צו עיכוב יציאה מהארץ נגד שתי הבנות.

עו"ד דורון רשות, פרקליטו של האב אומר בעתירה שמהתובדות במ־פורשת מתבררת המסקנה השפויה ד־הברורה, שהאם חטפה את הילדות מ־ביתן ללא זכות ושלא כדין. האב חושש שאשתו תוצא בתשאי את יש־ראל בדרכה לטעמה ולכן ביקש פ־רקליטו שהעתירה תידון בדחיפות לפני בג"צ.

העתירה הועברה לשופט תורן ד־מרם התקבלה כל החלטה לגביה.

בדיון משפטי בבית החולים נעצר החשוד בשוד יהלומים

בדיון משפטי, שנערך בחדר ה־ניתוח בבית החולים איכילוב, הורה מפכ בית משפט השלום בתל־אביב אריה זוריאב, לעצור את אבי־יהם בן־יקר (26) המואשם שם, ל־15 יום. בן־יקר חשוד בשוד מזויין של יהלומים בערך של כ־מיליון וחצי שית, שבוצע בפב־רואר 1987 בבורסת היהלומים ב־רמת־גן.

בכתב האישום שהוגש לפני כ־שבוע נגד רמי אסאו, נאשם נוסף בשוד, שנעצר כשנמלט מן המשטרה לפני זמן מה. בטען, כי בחודש פב־רואר הגיעו בשעת הצהריים 3 שו־דדים למגרש החנייה של בורסת ה־יהלומים. הם הוציאו את היהלומן חיים ויזר לרדת למגרש החניה "כדי לקבל דבר דואר מבלגיה". ויזר יצא לחניון כשבידו תיק ובו היהלומים ואז התנפלו עליו שניים מהשודדים, היכוהו, חטפו את התיק מידיו ונמ־לטו לכוונו של אסאו, שהמתין להם על אופנוע. במהלך הריצה, והחלפו מספר ידיות בין שני השודדים לבין אנשי הבטחון של הבורסה אולם ב־סופו של דבר, הם הצליחו להימלט.

כתב עתיים המיר שפר מציין כי לפני כמה חודשים קיבלה החוקירה מסמכה לאחר שבמשטרת התקבל מב־חב אנונימי המפליל כמה אנשים ב־ביצוע השוד. לאחר קבלת המכתב נעצרו 4 חשודים, שהיו עצורים ב־משך 45 יום. בסיומה של תקופה זו, שוחררו 3 מהם מחוסר ראיות ונגד הרביעי, רמי אסאו, הוגש כתב אי־שום.

בציג המשטרה בדיון בבית החו־לים, סמל ירום אהרון, טען כי בידי המשטרה חומר הקושר את בן־יקר לביצוע השוד, וציין כי בכוונת ה־משטרה לערוך מסדר זיהוי, מאחר שבמסדר זיהוי קודם זוהה להפליא אחד החשודים לבן־יקר.

עוד טען סמל אהרון, כי לפני כשבועיים הגיעו שוטרים לביתו של בן־יקר במטרה לעוצרו, אולם שם הוא התפרע ביחד עם אחיו ולאחר מכן נמלט בקפיצה מהקומה השנייה. רק לפני ימים אחדים הסגיר עצמו החשוד למשטרה, הוא טען.

סניגורו של בן־יקר, עו"ד דן יוסף התנגד לעריכת מסדר זיהוי בטענה כי מאז השוד עברה תקופה ארוכה ותאור הקלסתרון כפי ש־נמסר על ידי הצשדד. מתאים לאלפי בחורים צעירים.

"החשוד לא שיפר את מצבו מב־חינת החקירה מאחר שברח ממעצר" ציין השופט זו"ל אב הורה לעצרו ל־15 יום.

השר לענייני דתות המנהל הכללי ועובדי המשרד

משתתפים בצער רב באבלו של

הרב פנחס דרברמדיגר (רחמני) שליט"א

על פטירת רעייתו ז"ל

[illegible]

19 ערים מישראל ומהעולם תכרותנה ברית תאומות

19 ערים ונציגים מוניציפליים מארופה, ארה"ב ודרום אמריקה, יתהגמו ביום ערים האמוצת עם ערים בישראל במסגרת "כנס ערים האומות", שיתקיים ב־13 עד ה־20 במרס בישראל.

בשדרים שהגיעו מ־19 הערים נ־מסר כי ההחלטה על כינון בנית ריים תאומות התקבלה ואושרה אחר שהתקיימו ישיבות ודיונים בכל אחת מהערים שבהן הועלתה ההצעה לכונן ברית ערים תאומות עם ערים מיש־ראל.

לאחר הצבעת כל חברי מועצת ה־עיר, התקבלה ההחלטה החיובית וה־אישור לבואם לארץ כדי להשתתף בכנס ובטכסים התגיגיים של כריתת ברית.

תל אביב תחתום ברית ערים תאו־מות עם שתי ערים: מאנוס איירס מארגנטינה וסלוניקי מיוון.

הרצליה תחתום אף היא עם שתי ערים: סניסידרו מארגנטינה וסאן ברנגדינו מארה"ב.

ערים נוספות שתתתכונה ברית ע־רים תאומות במהלך הכנס הן: אר־גנטינה: רוזריו — חיפה, ברזיל: סורוקאבו — שער הנגב, ארה"ב: ספרינגפילד — אריאל, צ'סנגמה גבעתיים, קנדה: אמסטד — קרית שמונה, יוון: פיראוס — חיפה, לי בקוה — גדרה. איטליה: פיזה — ע־כו, גרמניה: מונדן — חולון, צרפת: וילנף צ'אסק — כוגצה איזורית ב־שגב, ליל — צפת, קסטלה — סירת הכרמל, טרסל — נהריה, הולנד: שטפ־קנל — רמת גן.

לדברי דב תבורי, יו"ר מרכז ה־שלטון המקומי בישראל, כנס ערים האומות מהווה "כנס אחווה והסברה הגדול ביותר הנערך בישראל, ב־שנה שבה המצב המדיני ותדמיתה ישראל זקוקים לו ביותר".

יום האשה הבינלאומית יוחשב כיום בחירה

נציב שירות המדינה, מאיר גבאי, הודיע כי עובדי המדינה החפצים בכך, יהיו רשאים להיעדר מעבודתם ביום ג', 8.3.88, אשר הוכרז כיום האשה הבינלאומי. יום זה יוכל להחשב במסגרת שני ימי ה־בחירה בשנה הניתנים לכל עובד מדינה קבוע. בהתאם להמלצת ה־נציב, יקיימו כמה משרדים בתאריך האמור יום עיון בנושא מעמד ה־אשה.

שוחרר תושב עזה החשוד שתקף סועדים במסעדה בת"א

פאיז כצרי (28) בעזה, שנעצר ביום ג' בלילה כחשוד בכך ש־תקף את יושבי מסעדה "מריאנה" בתל־אביב, שוחרר אתמול ממע־צרו בבית משפט השלום בתל־אביב. "על אף שהמעשה חמור, לא מצאתי לנכון להאריך את מע־צרו של החשוד מאחר והחקירה הסתיימה", פסק השופט.

נציג המשטרה, רס"ל גיל שבתאי כתב בבקשת המעצר. כי מצרי הגיע בשעות הלילה עם חרבו למסעדת "מריאנה" ברחוב הקישון בתל־אביב, כשהוא שיכור כלוס. השניים נעמדו מחוץ למסעדה והחלו לקרוא קריאות נגד היהודים, כשהם מאיימים ש"נהרוג את כולכם". לאחר מכן, פתח מצרי את דלת המסעדה, נכנס פנימה וניסה לתקוף את יושבים בסכין יפנית שהיתה ב־ידו. הסועדים במסעדה בתתכי קלות. לאחר מכן השליך מצרי את הסכין וניסה להמלט, אך נתפס כעבור זמן קצר על ידי יושבי המסעדה. חברו הצליח להימלט.

"זהו מקרה חמור ביותר בעל רקע לאומני" טען נציג המשטרה בבקשו להאריך את מעצר החשוד ב־9 ימים.

מצרי עצמו טען, כי מכיוון שהיה שיכור אינו מסוגל לזכור דבר מ־מאורעות אותו לילה. לטענתו, ח־ברה כתפו בשעה שנעצר וגם שעצנו נגנב. "איני יודע מי נתן לי את המכות, אורחים או שוטרים" הוא אמר.

השופט, כאמור, החליט לשחררו בערבות.

משלוח מנות לתושבי יו"ש

מאות מתושבי ישראל יצאו אתמול בחג הפורים לקיים את מצוות משלוח מנות להרשבי יהודה ושומרון ולחיילים ב־דרכים.

המשתתפים יצאו במכוניותיהם ה־פרטיות, תוך מימון עצמי של ה־פעולה.

השתתפו חברי מסדר דבוטינסקי, ותיקי תנועת החירות, צעירי חירות וביתי"ר, חברי תנועת התחיה, ברית חיילי הארגון הצבאי הלאומי, ארגון לוחמי ישראל, חוג ארץ ישראל שלי, חוג תגיר, מרדון הבריות, ו־ברית נשים חירות.

המוקד היה שער השומרון ב־צומת ראש העין כביש חוצה שומ־רון ומשם התפצלו השיירות לישובי המתנחלים ביהודה ובשומרון.

תושב מגדל שאמס חשוד בהפצת דולרים מזויפים

שוטרי קרית שמונה עצרו אור ל־אתמול תושב הכפר הדרוזי מגדל שאמס שבצפון רמת הגולן וברשותו 40 אלף דולרים מזויפים.

האיש נעצר לאחר מעקב שנמשך 3 ימים בכפר מגדל שאמס, למשטרה הגיעו ידיעות כי האיש, הידוע כ־סוחר סמים. מחזיק ברשותו דולרים מזויפים. באמצעות הכסף המזויף ביקש, כך נראה, לרכוש סמים קשים.

צפויים מעצרים נוספים. המשטרה חוששת כי הכסף הודפס במגדל שאמס וייתכן כי דולרים מזויפים כבר הופצו על ידי איש זה בכמה מקומות בגליל.

נהג אוטובוס חשוד באחריות למות נוסע

נהג אוטובוס מכפר מאיר נבי־אעה מכפר יפיע השוד בגריכת מותו של נוסע שנבהק בדרתו מן הרכב עם הגלגל האחורי.

הנוסע זתעבי פהמי (73) מת אור ליום ד' מפצעיו במרכז הרפואי רמ־ב"ם בחיפה.

בא כוח לשכת התנועה של מש־טרת מרחב חיפה טען אתמול בבית משפט השלום בעיר כי התאונה הי־תה במחצית חודש פברואר ברחוב חטיבת גולני בעיר התחתית בחיפה, בטרם התרחק הנוסע מהאוטובוס החל הרכב לנסוע ופגע בגלגל אחורי הימני בנוסע שמת מפצ־עיו.

שופט השלום התורן סאלים גיוב־ראן ציוה לשחרר את הנהג בערבות של 5000 ש"ח. בית המשפט הוציא כמו כן צו עיכוב יציאה מהארץ נגד נהג האוטובוס עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

קו אוטובוס חדש בעכו בעקבות תאונות תלמידים

לאחר מאמץ של שנים, שבמהלכן ארעו תאונות לא מועטות שבהן נפגעו תלמידים שהיו בדרכם לבית הספר, נענתה חברת "אגד" לפתוח קו שיחבר את שכונת נוה ספיר בעכו עם שאר שכו־נותיה של העיר.

הקו האוטובוס החדש יחל לפעול מיום א' הקרוב.

כתב עתיים מוסר כי תדירות הקו החדש מס' 4 תהיה אחת לחצי שעה. יהנו ממנו בעיקר התלמידים שלא אחת הגיעו באיחור לבית הספר כיוון שההסעות שאורגנו עבורם לא הגיעו במועד.

קו 4 יחבר את שכונת נוה ספיר עם שאר שכונותיה של העיר והוא יתחיל ויסתיים בתחנת "אגד" המר־כזית.

75 חברות ישתתפו בתערוכת התובלה הבינ"ל בת"א

75 חברות ישתתפו בתערוכה הבינלאומית הראשונה לשינוע ו־תובלה — "תובלה 88" שתתקיים בגני התערוכה בת"א בסוף חודש מרץ הקרוב.

את התערוכה מארגן "צוות שפיר" בחסות משרד התחבורה ובשיתוף עם מועצת המובילים.

בתערוכה יוצגו כל האמצעים ו־התידושים בתחומי התובלה הימית, האווירית, היבשתית, שילוח בינ־לאומי, משאיות, מלגזות, עזרים ל־הובלה תנועה ועוד.

התערוכה תשתרע על פני שטח של כ־10,000 מ"ר ותהיה התצוגה הגדולה ביותר שהוצגה אי פעם בגני התערוכה.

השנה יציגו מארגני התערוכה את המוצגים בשיטה חדשנית, בניגוד לתפיסה הנושגה בה היו מוצגים המוצרים כל אחד לעצמו — יוצבו המוצגים על פני מסלול תצוגה ב־אופן בו ניתן יהיה לראות את התה־ליך התעבורתי הכולל שעובר מוצר מסויים, משלב היותו חומר גלם ועד לשלב השיווק שלו לצרכן.

בין המשתתפים בתערוכת "תו־בלה 88" השנה: "כ.ס. משאיות ומר־כבים בע"מ".

הסתדרות הפועל־המזרחי בארץ־ישראל

הנהלת קרן נחמיה ומרים עמינוח ז"ל

תל־אביב, אבן־גבירול 166, "בית־בנימין"

בס"ד

הנכם מוזמנים

לטקס חלוקת פרסי עמינוח

שהוענקו לסופרים בהמלצת ועדת השופטים

הטקס יתקיים ביום החמישי, כ"א אדר — 10.3.88, באולם הכנוסים בבית־מאיר, רחוב המלך ג'ורג' 54, ירושלים, בשעה 5.15 בערב

- חתן הפרס לספרות יפה דתית לסופר יוסף מנדלביץ על ספרו "מבצע חתונה" בהוצאת "כתר".
- חתן הפרס לציונות דתית לסופר יונה כהן על ספרו "אל המיליון הנשכח" בהוצאת "כנה".
- חתן פרס עדוד לסופר מרדכי טרופר על ספרו "בשבילי מקרא וחז"ל" בהוצ' "מורשת".

פתיחה ומנחה — א. גואלמן

ברכת התנועה — א. אבטבי

דברי הערכה:

- על ספרו של יוסף מנדלביץ, "מבצע חתונה" — הרב יגאל שפרן.
- על ספרו של יונה כהן, "אל המיליון הנשכח" — ד"ר יצחק רפאל.
- על ספרו של מרדכי טרופר — "בשבילי מקרא וחז"ל" — הרב בנימין צביאלי.
- ישוב הארץ בעולמם של נחמיה ומרים עמינוח — ד"ר נח עמינח.

בתום הטקס — כיבוד קל לאורחים

בתנועה

הסתדרות הפועל המזרחי ארגון ההיקוים ההמלאים "מועדון להבר" ירושלים

יום א' בשעה 10 בבוקר, חוג ל־עניני דיומא (אקטואליה) בהנחית ה־רב ש. ירושלמי.

יום ב' בשעה 10.00 בבוקר מלא־כת יד לגברים ונשים בהדרכת מ. אלון, 10.15 בבוקר שעור במסכת סנהדרין — ד"ר א. ארזי.

יום ד' 11.00 בבוקר יעוץ בעניני ביטוח לאומי — עו"ד א. אביאור.

יום ד' בשעה 10.00 בבוקר אגודת חו"ל — ד"ר ש. ז. כהנא.

אמונה — תנועת האשה הדתית לאומית

יום ראשון

פ"ת בסניף בשעה 10.00 בבוקר שעור בם.שבת ישראל הח' נחמה גיבלטר.

בשיכון הפועל המזרחי בבית הח' רבקה טל אושרי בשעה 7.30 ·זכרה ושיעור לזכרו של חיים לקריץ ז"ל.

יום שלישי

פ"ת בסניף בשעה 4.00 אחה"צ ש־עור במלאכת יד המורה אפרת מור־גנשטיין.

יום רביעי

פ"ת בסניף בשעה 8.00 בערב ש־עור בתנ"ך המורה משה מיכליס.

גבעת שמאל רח' ביאליק 6 בשעה 9.00 מפגש חברות בבית משפחת לר־שקוביץ ירצה העתונאי מנחם מיכל־סון על הנעשה מאחורי הכותרות פר־תחת התחברה איטה זוננשטיין.

פרשת השבוע

בהמשך שינקין רח' המערכה 40 ת"א המרצה: הרב פרץ.

במנין הנוער הדתי קרית שלום ה־מרצה: הרבנית סגל.

בשעה 11.15 לפנה"צ בדרך הנצחון בבית הכנסת.

יום שני

חוג התנ"ך עם הרבנית גולדשמיט.

בשעה 4.30 אחה"צ במועדון אמונה רח' דיזנגוף 209 תל אביב.

שעור התנ"ך עם הגב' מלכה אופיר בשעה 8 בערב בהמשך שינקין רח' המערכה 40 תל אביב.

חוג אהובה לאמל

ביום שבת בשעה 8.30 בערב ב־ביתה של הגב' אסתר קציר רח' ב־בלי 22 דירה 16 ת"א בהשתתפות מר אליעזר שלמן. מחבר הספר "סדר שעור התנ"ך עם הגב' מרים עץ חיים בשעה 4.30 אחה"צ במועדון אמונה רח' דיזנגוף 209 תל אביב. חוג התנ"ך עם הרבנית רבינוביץ

ביום ב' בשעה 4.30 אחה"צ בסניף אמונה אחד העם 110 תל אביב הנו־שא: דיני ערב פסח. פרשת השבת.

תל אביב

ביהכנ"ס קהל חסידים רח' רזקה 20, תל־אביב

השבת בשעה 10.00 בקידושא רבה השבת פרשת כי תישא בקידושא ד־בה ידרוש הרב ש' זלמן הכהן בפ־רשת השבוע ובעניני דיומא.

עונג שבת אהל שם

בשבת בשעה 10.00 הרבנית הסופ־רת ג. רבינוביץ.

בשעה 4.30 הרב א. כהן בלוית הזמר סימיץ.

הרצאותיו של הרב ד"ר ש. ז. כה־נא, ביום א' וד' בבני ברית ומו־עדוני מוריה, ביום ג' בהיכל שלמה.

ל' ימים של שואלין ודורשין לפסח בכולל הפתוח

ביום ה' בשעה 9.30 מתחילים ב־כולל הפתוח במועדון לתבר את לי־מוד תבניות חג הפסח בהדרכת הרב ד"ר ש. ז. כהנא ובהשתתפות הרב ירושלמי זה. בינגמן.

חיפה

בבית הכנסת לנוער בביהי"ס "יבנה — נוה ישראלי"

התפילות בליל שבת לפי זמני הד־לקת נרות, ובשבת בבוקר ב־8.15, לפני התפילה ב־7.30 שעור בתלמוד מפי הרב ישעיה נגר, רבו של בית הכנסת, לפני הקריאה, לימוד משניות לזכרם של תלמידי ביה"ס שנפלו ב־מערכות ישראל.

בית הכנסת הפועל המזרחי (רח' החלוץ 59 חיפה)

בשבת בשעה 7 בבוקר יתקיימו 2 שיעורים בתנ"ך ובגמרא מפי מג־הם המר, בשעה 10.30 שיעור בחוג רכבים מפי יוסף קרייצר. הקורות בתנ"ך".

נפתח משפט הזמר חיים גולן המואשם ברצח חברתו

כשהם מצויידים בפלקט גדול ובו תמונתה של הנרצחת, זיווה גולן, הופיעו אתמול בני משפח־תה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב, שם נערכה הקראת כתב ה־אישום נגד הנאשם ברצח, הזמר חיים גולן (35) מבת־ים.

גולן, שהיה חברת של הנרצחת, מואשם כי רצח אותה בסוף חודש נובמבר 1987, בעקבות סכסוך בי־ניהם, בו הודיעה לו זיווה גולן כי היא מנתקת עמו את היחסים.

כזכור, התגלתה גופתה של גולן (23) כשהיא נקובה בדקירות סכין, על מדרכה שבפתח בית הוריה ב־בת־ים. שכנים שהספיקו לשמוע אותה צועקת ואז, היא יצאה מפתח הדירה, בצעדה כמה צעדים ומתה, וכל זאת, בשעות הצהריים המוקדמות.

הוריה של זיווה לא שהו באותו זמן בארץ. אביה כרצה מאסר של 13 שנה בבית כלא בבראזיל, בעוון שר־תפות בכנופיות הסמים של הבדורג־לן לשעבר, רוני לידרון ואילו אימה נסעה כמה חדשים קודם לכן כדי לבקרו.

לאולמו של השופט ישראל גלעד, שם נערך המשפט בפני הרכב של 3 שופטים הגיעו, כאמור, בני מש־פחתה של גולן כשהם מצויידים ב־פלקט הנושא את תמונתה, והחלו לצעוק כלפי הנאשם ברצח, עד שה־שופט גלעד הורה לסדרנים להוציאם מהאולם.

המשך הקראת כתב האישום נדחה כיוון שסניגורו של חיים גולן, עו"ד צבי לירסקי, טען כי מרשו חולה ב־מחלת נפש ואינו מסוגל לעמוד לדין.

אורית ארביב מואשמת בניסיון להחדיר אקדח לכלא באר־שבע

כתב אישום ובקשה למעצר עד תום ההליכים המשפטיים הוגשו אתמול לבית המשפט המחוזי ב־תל־אביב נגד אורית ארביב, הנ־מואשמת באחזקת אקדח גנוב, ל־לא רשיון.

בבקשה למעצר עד תום ההליכים, שהוגשה על ידי עו"ד רות דוד מ־פרקליטות מחוז תל־אביב נטען, כי ארביב ניסתה להחדיר את האקדח וכן מחסנית כדורים לתוך בית־הסו־הר בבאר־שבע, בו מרצה עונש מא־סר עולם חברה ואבי ילדה הרצל אביטן. בשלב הבדיקות שלפני ה־כניסה לחדר הביקורים נתגלה, כי היא נושאת על גופה חפץ מתכתי, כאשר המכשיר לגילוי מתכות החל לצפצף. "כדי לסכל את הבדיקה ש־עלולה היתה לגלות את האקדח עז־בה ארביב את שטח בית הסוהר מ־בלי לבקר את אביטן", נכתב בבק־שה.

בגבעת שמואל

חברת "רגאל" מציעה

בבן־גוריון / הציונות

דירות ברמת ביצוע מעולה

5 חדרים + מעלית שבת + סוכה

בערב 03-5322564, 03-233684

האוסף הנדיר

הגדות של פסח

של מוכר הספרים ר' נתן שפייזר ז"ל וכן ספרים אחרים

למכירה

להתקשר בערב 03-298657

דרושה לווג

מבשלת

מנוסה ועצמאית

למטבח הונגרי, לעבודת בית קלות.

דוברת הונגרית • 5.5 ימים בשבוע • תנאים מצויינים

• עבודה קבועה 053-61758

מ־8.00—10.00

ומ־16.00—20.00

למוסד תיכוני בירושלים

דרוש

מורה למתמטיקה

ל־8 שעש

טלפון 422572, 02-424536

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי היהדות

הקתדרה לחקר פרשנות ימי הביניים ע"ש ר' אשר ווייזר ז"ל

כנס התייחדות

עם זכרו של ר' אשר ווייזל ז"ל

במלאת שש שנים לפטירתו

יתקיים אי"ה ביום שני, י"ח אדר תשמ"ח (7.3.88)

בשעה 17.00 באולם בבית בגין, בקרית האוניברסיטה

בתכנית:

דברי פתיחה ודבר תורה: ד"ר זהה והספקה, יו"ר הועד המנהל

פרופ' י.א. קראוס, הקטור

ד"ר שמואל ויזן, ראש המחלקה לתנ"ך

דברים לזכרו: עו"ד ישראל ברודיא

הרצאת בעל הקתדרה: ד"ר מנחם כהן, על הנושא

"מהדורת היסוד החדשה של מקראות גדולות גרסה ומסורה"

דברים: גב' שמלה וייזר

עשרים ואחד פרסי עידוד וספרי החדש של ר' אשר ווייזר ז"ל על פרקי אבות, יוענקו לתלמידים ללימודי מקרא ותנ"ך, ע"י גב' עמליה וייזר ותו"ד יצחק סטניק, לשעבר מבקר המדינה.

העליה לקברו תתקיים ביו"ח אדר תשמ"ח (7.3.88) בשעה 15.45 בבית העלמין שבמנהלת יצחק (מתאספים ליד שער הכניסה). לאחר האזכרה הסעה מאיינגות לאוניברסיטת בר־אילן לטקס ההתייחדות עם זכרו.

שערי חליפין במט"ח

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

שערי קניה ומכירה של בנקנוטים, העברות במטבע חוץ ליום 2.3.88, עד למחרת בשעה 12.30, לעסקות בדולרים עד לסך 1,000 דולר וביתר המטבעות עד שווי 500 דולר, יהיו במפורט להלן:

בנוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המדינה	המטבע	יחד	שער קניה	שער מכירה	שער קניה	שער מכירה
			שקים העברות		בנקנוטים	
ארה"ב	דולר	1	1.5716	1.5913	1.54	1.62
בריטניה	לי"שט	1	2.7895	2.8426	2.73	2.88
שוודיה	כתר	1	0.2632	0.2657	0.25	0.27
שווייץ	פרנק	1	1.1286	1.1428	1.10	1.16
קנדה	דולר	1	1.2492	1.2649	1.21	1.29
פינלנד	מרק	1	0.3848	0.3896	0.37	0.40
גרמניה	מרק	1	0.9318	0.9436	0.91	0.96
דנמרק	כתר	1	0.2438	0.2469	0.23	0.25
הולנד	גולדן	1	0.8289	0.8393	0.81	0.85
איטליה	לירה	1000	1.2643	1.2802	1.18	1.30
דרום אפ'	רנד	1	0.7444	0.7538		
אוסטרליה	דולר	1	1.1346	1.1489	1.07	1.18
אוסטריה	שילינג	10	1.3251	1.3417	1.29	1.37
צרפת	פרנק	1	0.2749	0.2784	0.26	0.28
נורווגיה	כתר	1	0.2471	0.2503	0.23	0.26
יפאן	ין	100	1.2225	1.2379	1.19	1.26

כוגן דוד

טלפון חירום 101: ירושלים, בית־שמש, תל־אביב, חיפה, נהריה, עכו, חדרה, הרצליה, כפר־סבא, נתניה, קרית־שמונה, צפת, ראשון לציון, באר־שבע, אופקים, דימונה, ערד, אילת.

ירושלים — טל' 523133, בית־שמש — 811288, תל־אביב — 460111, רמת־גן, גבעתיים, בני־ברק — 781111, פתח־תקוה — 9231112, קרית־אונו — 344442, חולון — 803133/4, בת־ים — 585555/6, חיפה — 512233/4, נהריה — 923333, 979333, עכו — 912333, קרית־טבעון — 931401, קרית־ביאליק — 721817, חדרה — 063-22333, הרצליה — 541333, כפר־סבא — 33222, טבריה — 067-90111, קרית־שמונה — 067-44334, בית־שאן — 065-93333/4, עפולה — 065-8722, חצור הגלילית — 067-36333, קצרין — 067-61333, נצרת עלית — 065-73333, מגדל־העמק — 065-4806, רחובות — 054-451333, אשדוד — 055-51332/3, אשקלון — 051-23323, לוד — 054-229133, רמלה — 054-221022, קרית־גת — 051-881333, קרית־מלאכי — 055-8233, ראשון־לציון — 942333, שדרות — 051-97074, באר־שבע — 057-8333, אופקים — 923022, מדבות — 941033, דימונה — 59333, ערד — 957222, ירוחם — 80133, מצפה־רמון — 88333, אילת — 059-72333, צפת — 067-30333.

שערים יציגים

שערים יציגים ל־2 במארס 1988:

סל	1.7170
דולר ארה"ב:	1.5815
מר"ג:	0.9372
לי"ש:	2.8060
פר"צ:	0.2768
ין יפני: (100)	1.2305
פל"ה:	0.8348
פר"ש:	1.1341
כת"ש:	0.3639
כת"נ:	0.2488
כת"ד:	02.4553
מר"פ:	0.3876
דולר קנדי:	1.2587
דולר אוסטרלי:	1.1414
רנ"ד:	0.7493
פר"ב: (10)	0.448
שיל. אוס': (10)	1.3346
לירה איטלקית: (1000)	1.2715
לירה אירית:	2.4987
פזטה ספרדית: (100)	1.3936
יחידת מטבע אירופית:	1.9362
דינר ירדני:	4.4915
לירה לבנונית: (10)	0.0388
לירה מצרית:	0.6800

בבית משפט השלום בחיפה

תיק אזרחי 1460/88

התובעות יונה ובתיה ליאון ע"י ב"כ עו"ד א. וויס מרח' הרצל 14 חיפה 33502.

נגד

המשיבה מס' 1. חברה לנאמנות ולמשכנתאות בע"מ כתובתה בלתי ידועה.

הזמנה לדין — ומתן פס"ד הצהרתי

אל המשיבה הנ"ל. הואיל וה־תובעות הנ"ל הגישו לבימ"ש ה־שלום בחיפה תובענה למתן פס"ד הצהרתי: — "כי המשכנתא הרובצת על הדירה הידועה כחלקה 889 בגוש 10444 שולמה וסולקה במלואה ועל המשיבה מס. 2 "לשכת רישום מקרקעין חיפה, לבטל את המשכנתא הזו". הנך מוזמנת להגיש כתבי הגנה תוך 30 יום מיום פרסום הזמנה זו.

ודע לך, שאם תגישי כתב הגנה ולא תתייצבי למשפט, יינתן באותו יום פס"ד שלא בפניך. אך אם לא תגישי כתב הגנה במועד ש־נקבע לכך, יינתן פס"ד שלא ב־פנייך אף לפני היום שנקבע ל־משפט וההזמנה תבוטל.

יהודה כהן מזכיר ראשי

קומה קרסה בבניין ביפו — בעל מחסן נפצע קל

קומה ב' בבניין בן 80 שנה שבר־חוב אילת 49 ביפו, קרסה אתמול ב־בוקר.

שרגא רוזנבלום בעל מחסן השקים שהיה ממוקם בה נפגע בכתפו באורח קל ביותר כתוצאה מהתמוטטות, ר־מכונית שחנתה ברחוב ניזוקה.

רדיו

קול המוסיקה

06.01 "צלילי בקר", 07.09 "ב־האזנה נינוחה", 09.00 "קונצרט בר קר", 11.57 "פינת השיר", 12.00 "מן הסרטיה", 13.05 "בהאזנה נינוחה", 15.00 "לקראת שבת", 16.00 "לבקר־שתבם".

מוצאי שבת

19.00 "הקונצרט שלי", 21.05 אקו־דמיה בבסכות.

רשת א'

06.00 שידורים לעולים. 07.30 "רדיו קל", 07.58 רגע של עברית, 08.05 "מצעד הפזמונים הים־תיכוני", 10.05 "שירידי", 11.05 "היום ה־שישי", 12.05 "מעורב ים־תיכוני" ב־מקצב פורים", 14.06 "בראש צעיר", 15.00 "קבלת שבת", 16.05 "שירים מבית אבא".

מוצאי שבת

18.55 "פינת השיר". 19.05 "אנתר לוגיה קטנה עם תייך". 22.05 פרקי היום בתנ"ך, 22.10 "בילוה מלכה", 23.05 "דרכי אדם".

רשת ב'

06.04 סקירת מאמרי המערכת של עתוני הבוקר. 06.10 קריאות במגילת אסתר בנוסח יהודי המזרח, 06.52 "אור ירוק", 06.57 רגע של עברית, 07.00 "הבוקר הזה", 08.05 "כל צב־עי הרשת". 11.50 פינת המודעה הק־טנה. 12.10 שירים עבריים, 13.05 "בהצי היום", 14.06 "לראות או לא לראות", 15.05 ההיצה על זמני כני־סה השבת, 15.06 "בשמים לשבת", 16.05 "צובר ושב".

מוצאי שבת

18.30 מבמגרש הספורט, 19.05 "קול קולנוע", 20.05 יומן השבוע, 21.05 "כוכב הערב", 21.45 "הבב־דילי", 21.47 הודעות, 22.05 "ארץ אחת", 23.05 "השבוע שלי", 00.10 "הוי ארצי מולדתי".

גלי צה"ל

06.05 "צלילי בוקר", 06.30 "פרפר חים צי"ף", 07.07 תוספת בוקר, 08.00 בוקר טוב ישראל, 09.05 בילוי נעים, 11.05 "קולה של אמא", 12.05 "סב־דלים" — תוכנית מיוחדת לפורים, 14.05 "עוד לא שבת", 15.05 "חדרך", 16.55 "אלף פנים".

מוצאי שבת

20.05 "קלאסי כאן", 21.00 מבט לי חדשות, 21.30 שירים עבריים, 22.05 "מסורה מסורה", 23.05 "עושים מדינה", 00.05 ציפורי לילה מארח, 02.00 לא רוצים לישון, 05.00 צליל בוקר.

טלוויזיה

טלוויזיה לימודית

09.05 שעת כושר, 09.15 רחוב סומסום, 07.45 עיגיים נוצצות, 11.05 מסיבת פורים, 13.15 האוניברסיטה הפתוחה, 13.50 זהו זה — שידור חו־זר. 14.40 ההגדה לבית פורסיים, 15.30 מפגשי בראשית — פרשת כי תישא, 16.00 ערב חדש.

טלוויזיה כללית

מוצאי שבת

18.30 "שברנון טלוויזיה", 19.00 אורח באולפן (ע), 19.30 חדשות (ע), 20.00 "משפחת קוסבי", 20.30 "צידופים", 21.00 מבט לחדשות, 21.30 תשדירי שירות, 21.35 ספורט — משחק השבת, 22.35 "פופאי דויל" — סרט טלוויזיה, 00.05 "פסוקו של יום" — חדשות הלילה.

בתי חולים

יום שישי

תל אביב: הוקה (ילדים), א"ס כילוב (פנימית, כירורגית).

ירושלים: שערי צדק (פנימית, ילדים), הדסה עין כרם (כירורגית, אורטופדית, נשים, עיניים, א.א.ג.).

שבת

ירושלים: הדסה עין כרם (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.), ביקור חולים (נשים, ילדים).

הצפה

עיתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל והמנהל בפ"ע

העורך משה אשתו. מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66, טל' 336056 ת"ד 2045 חשבון בנק הדואר 441144 סניף ירושלים רח' בר־יוחנן 3, ת"ד 1148 טל' 02-234910 בערב טל' 02-429524 סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 1, טל' 04-663626, בערב 04-717146 דפוס העשור בע"מ ת"א

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולסגנונן

משנה לפרקליט המדינה, עו"ד דורית ביניש:

בניגוד לשמועות, אין כל שינוי בהחלטה לגבי צווי הגירוש

הדברים נאמרו במהלך הדיון בבג"ץ בעניין 3 המגורשים מיריש ✲ לדבריה, נכון לעכשיו אין כל החלטה לבטל את הצווים

[illegible]

מכשירי ניטור לבדיקת לחץ בגולגולת הופעלו ברמב"ם

[illegible]

נערים פגעו

חשודים בניפוץ נורות-תאורה בעיירה נתיבות

[illegible]

מורים לומדים כיצד לטפח צפיה ביקורתית בקולנוע

[illegible]

רבבות חוגגים בתהלוכות: פורים ססגוניות ברחבי הארץ

1500 צועדים ב"עדלאידע" בתל אביב ✲ בחיפה התקיימה ה"ארכיפרחיטורה"

[illegible]

חסידי חב"ד הביאו לחיילי צה"ל משמחת הפורים

[illegible]

שר החינוך יעניק גמול למורים עולים ללא הבדל ארצות מוצא

[illegible]

מסיבת פורים ב"מעשיהו" בחסות המוהי"ד בת-ים

[illegible]

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל-טוב

להולדת הבנים/הבנות

אלמסי מאיר ואורה	בת	כאובר משה והבה	בת
אהרן ישראל ומזנה	בת	ישראל שמואל ורוחמה	בן
ארלנגר אליהו ואסתר	בן	יגודה יוסף ואסתר	בן
אלסר שלום ורחל	בת	כהן דוד ואהובה	בת
אופן יוסף ודבורה	בת	לב אברהם ומלכה	בת
אלקיים רפאל ומרים	בן	מקדסי יהודה ומגנה	בן
ארלנגר חיים ואסתר	בת	מרגלות שמעון וחנה	בת
אסטאס שמואל ואורים	בן	מלכה יהודה וברכה	בן
בן עמי משה ופרידה	בן	מלכה דנואל וחנה	בן
בלומנטל יאיר ומרים	בת	נחמיה נחמיה ואילנה	בן
בן דוד אברהם וסלביה	בן	סטוקה אבי ודיקי	בת
בגבדי אהרן ולורנס	בן	סוסה פרוספר ולאה	בת
בוסת ראובן ורננה	בת	סאיס מיכאל ודוה	בן
בלמס מרדכי וגולה	בת	סופר אמנון וחנה	בת
בחוגלי גבריאל ויעל	בת	פרידמן שלמה ומלכה	בת
בן שר מאיר וחנה	בן	פנחסוב בכור והלנה	בן
בן יאיר מרדכי וחנה	בת	פגנוס בנימין וזהבה	בת
בן עזרא דוד וסלביה	בת	קלפא דוד ואביבה	בן
גרנבובסקי יעקב ומרים	בת	קרמיץ משה וקרול	בת
גנון מיכאל ושושה	בן	קהליק דוד וחנה	בת
גמליאל יצחק ושרה	בת	רוסקין שמואל ושרה	בן
גרוסמן שמואל וטובה	בת	שבו משה ואילה	בן
דוסלר רפאל ומיה	בת	שרייבפר יששכר ובדורה	בן
דנואל יצחק ויהודית	בת	שיטמן שלום ורחל	תאומים
הסקום אלי ואסתר	בן	שרשבסקי יהודה ומלכה	בן
זולבר שמעון ואלישבע	בן	שלוח דפור יעקב וסימה	בן
טכובר מיכאל ורבקה	בת	שמעוני זאב וגילה	בת

יזכו ההורים לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים

ההנהלה

„מכללת זבולון"

שד' הראי"ה 17 קרית שמואל — חיפה, טל' 714946

לידידנו המוכרנו

ר' אריה שנורנוכר הי"ו

יו"ר ועד קרית שמואל

ולרעיתו הכבודה עפרה תחי'

ברכותינו בעמקא דליבא להולדת הבן

יה"ר שתזכו לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים

ההנהלה, המורים והתלמידות

אמונה — תנועת האשה הדתית לאומית

סניף תל-אביב

אלה מספרי הגרלה שזכו בשוק תשמ"ח

בבית ציוני אמריקה בתל-אביב

.3378 ,1224 ,2218 ,1470 ,1006 ,207 ,1814 ,849 ,1881 ,644
.1132 ,1817 ,1670 ,1258 ,209 ,1080 ,1399 1287 ,1547 ,2367
.1760 ,362 ,230 ,281 ,453 ,1013 ,1402 ,2889 ,620 ,1163
.87 ,1387 ,497 ,1785 ,2222 ,4520 ,1063 ,1326 ,1473 ,2075
.725 ,1164 ,2841 ,1468 ,665 ,1253 ,4505 ,1973 ,1711 ,1871
.296 ,153 ,508 ,33 ,1130 ,652 ,3022 ,1141 ,2522 ,1011 ,927
1946 ,1299 ,123 ,1746 ,1628 ,399 ,1074 ,1167 ,1381 ,1530
.1298 ,2220 ,503 ,1293 ,498 ,454 ,308 1663 294 ,314 ,164
.215 ,2859 ,1707 ,1531 ,2212 ,3015 ,601 ,1843 ,1927 ,1639
770 ,375 ,1869 ,733 ,1515 ,238 ,4504 ,2070 ,4517 ,1396
.339 ,1466 ,1010 ,1121 ,486 ,142 ,1942 ,984 ,2894 ,2077
.514 ,400 ,1062

למכירה

בצפון ת"א

דירת 3 חדרים

ק"א על עמודים + חניה

ליד הים, מסכימה בתיווך

03-284595 בשעות העבודה

לבית הכנסת המרכזי הר הכרמל — חיפה

רח' דרך הים 10

דרוש שמש

מועמדים מתאימים יפנו במכתב לפי הכתובת הנ"ל

לרב יעקב קליין הכהן שליט"א

שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיו

חן חן לראש מעביר

וברכות הצלחה בתפקידך הרם

לכהן פאר בקרית חיים

עלה והצלח

הורים: ברכה וצבי קליין

אחיך: אברהם דוד — קרית שמואל

עו"ד משה קליין — באר-שבע

הרב משה ביתן — חולון

דרוש משה — באר שבע

המשפחה

פסח משפחות, באוירה תורנית

בישיבת כרם ביבנה

בואו לחגוג את חג הפסח הבעל"ט בכרם ביבנה

✲ שיעורי תורה ✲ קמפוס מרווח
✲ פעילות מיוחדת לילדים ✲ מטבח מעולה
✲ טיולים ✲ 3 ארוחות ביום

כשר למהדרין מן המהדרין ✲ שמירת שביעית כהלכתה

פרטים והרשמה:

נא להתקשר בשעות העבודה 06—562007

בערב 08-524804, 08-592847, 08-561768

DIANA פיאות

TOP-STYLE WIGS דיאנה

פאות דיאנה

במחירים:

70 ש"ח — 75 ש"ח

בשני תשלומים

הגיעו דגמי דיאנה

אקסקלוסיב

לאביב ולקיץ

בני-ברק: רח' ר' עקיבא 126

בית קומה א'

פתוח בימים א', ב', ד' משעה 16.00 עד 19.00. ימים ג'—ה' משעה 9.30 עד 13.00.

בירושלים: טלפון 820469, שרה.

עירית רמת-גן

האגף לחינוך · המחלקה לתרבות תורנית

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון...

פורים שפיל

בחסות ראש העיר — מר אורי עמית וחברי הנהלת העיר

ערב שכולו בידור והנאה

ליד שולחנות ערוכים

תפגשו את... יצחק שמיר ✲ שמעון פרש ✲ רפול ✲ בגין ✲ רבין ✲ שפירא ✲ זמרים שונים ועוד אורחים רבים.

בתוכנית:

✲ פתיחה — מר יוסי פלג — מנהל המחלקה לתרבות תורנית.
✲ דברים מפי הרב יונה מצגר — הרב של צפון תל-אביב.
✲ התקיין בדרן — יוסי ברק.
✲ שלישית גלגל
✲ משחק בינגו משעשע — עם הרבה פרסים: — סופי שבוע — ארוחות זוגיות במסעדה — כלי בית ועוד...
✲ ארוחת ערב מלאה.

ערב שאסור להחמיץ!!!

הפקה: מעפלי המר

ביום רביעי, כ' אדר תשמ"ח (9.3.88)

בשעה 20.00, בבית ז'בוטינסקי,

רח' ביאליק 37, רמת-גן.

כרטיסים, במכירה מוקדמת בלבד, במחיר 20 ש"ח ניתן להשיג: בבנין העיריה, רחוב ביאליק 35, קומה ב' חדר 34, בשעה 8.00—12.45 (אצל יוסי) המר, רחוב האשל מס' 2 (דירה 2) בשעות 8.30—14.00, טלפון: 7512162—09.

יהודה סירי · ש"ך אריה מולודיק

יו"ר ועדת התרבות התורנית · יו"ר ועדת החינוך

למוסד סיעודי דתי בירושלים

דרושות

1) דיאטטית
2) עובדת תעסוקה

לפנות במכתב בצירוף קורות חיים השכלה, ת.ד. 6530 ירושלים, מיקוד: 91 065

בשורה טובה

שלושים יום קודם החג שואלין ודורשין בהלכות החג

יצא לאור במהדורה חדשה ומורחבת הספר המפורסם

מעגלי אליהו

על הלכות הגעלת כלים, והכשרת הבית לפסח ולפי השאה המוצרי מזון והכשרים לפסח

מאת הרב אליהו שלזינגר

מחבר הספרים המפורסמים מצות בר ארש ובית, אלה הדברים ועוד

הספר כתוב בשפה ברורה ותמציתית, בתמציות ובבהירות שבעזרתן קל ניתן לעמוד על כל הלכה. בספר מובאות תשובות מגדולי הפוסקים בדורנו, וכן נידונו בו דיני הכשרה למיכשורי חשמל כמו תנורי „מיקרו גלי" ועוד. נוסף בו בירורי הלכה בעניני תרופות לפסח, שמן סוכרת, רופאים ושומשומין, דיני קטניות לקטנים, מנהגים לפסח ועוד ועוד.

להשיג בחנויות הספרים. הזמנות מרוכזות בטלפון 02-289792

הסוכנות הראשית: עולם הספר התורני, רח' הפסגה 10, ירושלים, טל' 02-422186, 02-418814

מה נשתנה הפסח הזה מכל השנים?

הייאט רג'נסי ירושלים!

1/4/88-10/4/88

מלון חמשת הכוכבים במפואר, המשקיף על הר הבית, בלי נהנה מיוחדת לפסח, בית כנסת, על הר עיר מבטן, ומצויר לפסח אפשרות שלמות שבת ושמן שבת בגל חדר.

97.- ש"ח לאדם ללילה בחדר זוגי, כולל ארוחת בוקר ומנות, הנחות לילדים, תוספת למרפסת.

112.- ש"ח סעודת ליל הסדר ועשרות, לאדם כולל מסי שירות.

השאר לתשעה לילות ושלם עבור שמונה בלבד.

הייאט רג'נסי ירושלים

HYATT REGENCY JERUSALEM

דרך לח"י 32, ירושלים 98 ו96. טלפון (02)331234

בפסח הנפש בנחת!

מבחר מלונות לכפרי נופש לציבור הדתי

עם תוכניות עשירות ומחירים נוחים

הנחות לילדים — כשר למהדרין (גלאט)

פרטים בית טל. 02-234431, 03-256173

בערב טל. 02-665168, 03-748543

בס"ד

טיולי „גשר"

בהווי דתי ואוכל כשר

טיולים לאירופה הקלאסית וארצות-הברית

מיד לאחר הפסח הבעל"ט

נופש פסח לציבור הדתי

נותרו מספר חדרים —

במלון טירת בת-שבע ירושלים

במלון היכל המלך בנתניה.

חדרים לבודדים וקבוצות לשבת הגדול

במלונות: לביא, היכל המלך, מקסים.

שבתות חברה לקבוצות ובודדים בכל ימות השנה.

פרטים והרשמה: טיולי גשר, בן-יהודה 34 ת"א, טל'. 03—201441

בס"ד

הסתדרות פאג"י

אולפנה לבנות כפר-אליהו

ללמוד עם טעם של עוד

האולפנה מהי?

האולפנה לבנות כפר-אליהו בגדרה, משלבת חינוך תורני, תיכוני, עיוני ומקצועי במסגרת אחת. משימתה החינוכית של האולפנה היא להעניק השכלה תורנית יהודית וכללית רחבה לקיים "טוב תורה עם דרך ארץ".

מהם מסלולי הלימוד?

בבית הספר קיימים שני מסלולים:

המסלול העיוני: במסלול זה לומדות התלמידות במגמה הומנית ומגמות להחינות בגרות במגמה זו.

המסלול המקצועי: במסלול זה שתי מגמות:

1. מגמת מזכירות ומינהל

2. מגמת חשבונאות ממוחשבת

לאילו כיתות נרשמים?

הסיכוי בניים לכיתות ט' והסיבה קליטה לכיתות י'.

לפרטים והרשמה:

אולפנה לבנות כפר-אליהו

גדרה 70700

טלפון: 08-592398

08-591132

האגודה להתנדבות בעם

שרות לאומי מתנדב

לבנות היוצאות לשרות-לאומי בשנת תשמ"ט

להלן רשימת הרכזים אליהם אפשר להתקשר בטלפון ולברר פרטים אודות מקום השירות.

בית שאן	— הרבנית טנגי	06-587458
חצור	— ישראל פריג'ה	06-935280
טבריה	— בני זיון	06—790359
יקנעם	— רות פנחס	04-891433
כרמיאל	— יוכבד ג'רבי	04-988070
מגדל-העמק	— צביה יונגרייז	06-546428
מירון	— נעמי לנדאו	06-989674
מעלות, מדרשה	— ברוך הופמן	04-976242
נהריה	— הרב מייטליס	04-926079
נצרת-עלית	— נחמה אביעד	06-570094
עפולה	— הרבנית ציוני	06-523647
צפת	— לינדה שטרן	06-971896
קצרין	— הרב דניאל שילה	06-961045
קרית שמונה	— הרבנית דרורי	06-940326
שלומי	— שלמה תורג'מן	04-168267
אור-עקיבא	— עליזה ביטון	06-362256
גבעת אולגה	— תמר בוארון	06-332692
חדרה	— אסתר בכר	06-333787
חיפה	— רות קלתן	04-529977
עתלית	— חנה אסולין	04-841372
פרדס-חנה	— חוה לוין	06-379223
קרית אתא	— רבקה מועלם	04-441678
קרית טבעון	— רבקה כהן	04-952244
קרית-ים	— זכריה צח	04-753121
רכסים	— מיכל כהן	04 845920
אור-יהודה	— יום טוב המזי	03-716442
בת-ים חולון	— גילי כהן	03-869960
ת"א /חינוך (מקומות)	— יפה חדד	03-788286
אבן שמואל	— הרצליה בראון	051-884117
אופקים	— רחל שגר	057-923207
אילת	— הרבנית הראיה	059 72469
אשדוד	— רחל סופר	08-557089
אשקלון	— רחל ליבטמן	051- 30869
באר-שבע	— סול גבאי	057-415849
דימונה	— מזל אלמליח	057- 54573
ירוחם	— משה לנדסמן	057- 80387
עוצה (מעגלים)	— לאה ליבטמן	057-942354
מצפה רמון	— לאה כהן	057- 88963
מרחבים	— שלום מחפוד	057-912215
חוף עזה	— האה גולן	051- 77152
נתיבות	— מזל דמוס	057-942960
ערד	— שפרה אונגר	057-956824
קרית גת	— אורה גרינוולד	051-885387
קרית מלאכי	— מאירה רחמים	08-583130
שדרות	— אניטה בלולו	051-898812
שפיר	— יעל קופלד	08-582901
מטה יהודה	— קלימו בוחנה	02-913922
מבשרת י-ם	— הדסי אליטוב	02-343737
בית-שמש	— בת-שבע אדרי	02-913619
קרית ארבע	— אורה בן יצחק	02-963001
ביה"ס הדסה י-ם	— אסתר בן שימול	02-787858
י-ם חינוך (מקומות)	— יפה לסרי	02-234333
י-ם בתי אבות	— גילה אלוף	02-526403
ביה"ח שערי צדק	— צביה גלט	02-555225
אבן-יהודה	— זכריה אלדהל	053-699293
בית-דגן	— גילה חודפי	03-985157
גדרה	— יונה רצון	08-693367
גן-יבנה	— רחל שרים	08-574443
חפץ חיים	— מרים הוניג	08-592681
יבנה	— יפה חדד	08-435596
כפר-יעבץ	— פנינה עמר	052- 63373
כפר הרואה	— עדינה טלר	052-63373
רעננה והסביבה	— צביה זאבי	052-454080
מודיעים	— הרבנית חדד	08-229734
נתניה	— הרבנית גרוס	053-24176
פתח תקוה	— אסי פרקש	03-9227059
קדימה	— ציונה יום טוב	055-699696
ראש העין	— יחיאל יוסף	03-9360835
רשל"צ נס ציונה	— אסתר הכם	03-954880
ראשל"צ / חינוך	— שושנה מלכא	03-9664505
רחובות	— חיה וינברגר	08-492462
רמלה	— אהובה לורוביץ	08-227673
תל-מונד	— יחיאל קיסר	052- 61211
שומרון	— הרבנית ויניגר	052-921380

רצוי להתקשר בשעות אחה"צ והערב

הצופה

מוסף של שבת

ומרדכי לא יכרע...

מאת משה אישון

עת הלחצים הגיעה מוקדם יותר ממה שציפינו. מרגישים בהם בארץ וגם בזירה הבינלאומית. ושוב, עולה על הסדר הדרישה הישנה־חדשה — לוויתורים ישראליים, למען קידום השלום. הלחצים באים משני כיוונים — מבית ומבחוץ. הלוחצים מבית אינם מסתפקים בזה, אלא, אף מזמינים לחצים מבחוץ. והלוחצים מבחוץ משליכים את יהבם על אלה הלוחצים על ישראל מבית, כדי להכניעה ולהביאה לכך כי תקבל את התכתיב.

האיתותים הראשונים בכיוון זה ניתן היה לראות ב„מסע הדילוגים" של ג'ורג' שולץ שהפעם, במקרה, או שלא במקרה, קבע את מועד הביקור בתיאום עם „מועדון הנשיאים" של הארגונים היהודיים בארה"ב שהח־ליטו לקיים בפרק זמן זה את ועידתם בישראל. ומה ששולץ לא אמר בקול רם — הם, חברי מועדון הנשיאים השמיעו בקולי קולות, כי ה„סטאטוס קוו" המדיני אינו יכול להימשך עוד. וכה זכה שר החוץ של הגדולה במעצמות תבל שהיהודים, בני ארצו היו לעזור כנגדו...

באווירה זו של לחצים בלט לעין בצורה הבוטה ביותר, הפילוג בתוך הממשלה. בעוד ראש הממשלה יצחק שמיר דוחה בתקיפות, אך מתוך אדיבות את הצעותיו של שר החוץ האמריקאי, כמלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס הקדים את הנעשה לנשמע וסמך את ידיו על הצעותיו של שולץ, בטרם פרש אותן בפני ראש הממשלה.

ובעת ובעונה אחת גם הגיעו מהמסתערים גם ראשי ארגונים, קיימים ושאינם קיימים אלא על הנייר, כשהם קוראים בגלוי לארצות־הברית להפעיל את מבצע הלחצים על מדינת ישראל. היו מקצים שאף יצאו אל החוצות יהודים כדי לקדם את שר החוץ שולץ בקריאות הקוראות לו בתקיפות להכניע את ישראל.

ואם לא די בכל אלה, היה גם מי שארגן את „מצעד השלום" בראש הנקרא [illegible] — מצעד משותף ליהודים וערבים שמטרתו [illegible] היא, כביכול, אך ורק השלום.

ובהתוצות ישראל, הולכו מעפילים אבנים ובקבוקים, כשכל אחד מהם בסגנונו המיוחד [illegible] לבו כופר, לעמוד על צלם האלוקים שבו נברא האדם.

ובאותו זמן, בוודאי עת הבשילו [illegible] אבנים על כלי רכב ישראליים, [illegible] באותה השעה [illegible] „איכה אליהוד" ובירושלים בירת ישראל [illegible] להשליך בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראלים ובהדך באותה עשות [illegible] של ילד יהודי, בן שנה, [illegible] המתפרעים בפליטותם של המהלים.

מצד אחד, אנו מוצפים בהסכמות שלום ומצד אחר ממטירים עלינו [illegible] אבנים ובקבוקים בוערים...

הכל מסביב בערבוביה, והרבה דברים [illegible] בקולי קולות לא שומעים את הקול האמיתי — את קול ישראל אשר יציג את בדיותיה והאמיתות של מדינת ישראל ואת צרכי הביטחון של עם ישראל.

[illegible] : [illegible] מחוץ בתוספת של אובדן דרך והידרדרות שספק רב אם ניתן יהיה לעצור בעדה, אם לא יקום [illegible] בידיו הוא כל הישר בעיניו יעשה...

ביקורו של שולץ, במהדורתו הראשונה [illegible] שאמלא נענה לעצם קיומנו ובמהלכו ניתן היה להתייחס אליה כאל „פורים שפיל".

[illegible] באנו המדינה היהודית בעולם [illegible] שבא לשאת ולתת עם [illegible] „הדלג" בין משרד ראש הממשלה למשרד החוץ [illegible] כפי אחד [illegible] את ההיפך הגמור בפניו של האחר.

לא למענו כה היתה הרשמתו של שולץ ב„מסע הדילוגים" שלו בתוך מדינת ישראל — [illegible] ואת ראינו [illegible] כי אין ממשלה בישראל. כי אם, אי־אפשר להביא את ראש הממשלה ושר החוץ שלו תחת קורת גג אחת ולדרוש כהם להציג את עמדת ישראל בשפה ברורה ובגידת [illegible] תקיפה, ספק רב אם ישראל תוכל לעמוד מול כל אלה הסוכבים לה מלכודת [illegible] להחזיר אותה אל „גודלה הטבעי" [illegible] כשהם [illegible] לא רק בדלום לבנון אלא גם [illegible] אשקלון, [illegible] פני נתניה.

בפני האדם?

אולי יש מקום לתלות את קולר האשמה בראש הממשלה על שאינו הולך בדרכי קודמו ואינו מפטר את השרים המצמרים את פיו; ואולי אשמים בכך, הפרי מפלגתו דווקא שאינם עומדים מאחוריו כחומה בצורה וכל אחד מהם מרבה דברים שאינם מוסיפים עוצמה לראש הממשלה.

ואולי...

זהו חלק מהמציאות הישראלית שאינה ידועה משמעה מהי וגם אינה מצטיינת בכיבוד הזולת.

בין כך ובין כך — זוהי המציאות.

כה ניתן איפוא לצפות באווירה כזו; כיצד אפשר להתמודד עם המנצלים את המצוקות וההתפרצויות ביש"ע כדי לנגח את ישראל וגם לנגוס בגבולותיה?

כה נאמר, זה מטרה, אווירה קשה על חיי העם, ורוח נכאים הולכת כו בשפה [illegible] כה זקוקה לרוח אחרת — רוח של התלכדות לאומית, כדי לעמוד בשער ולהדוף את הלחצים.

לא נעים לעמוד בלחצים, בפרט כשהם באים מבחוץ, מצד מעצמה גדולה, אך ניתן להתגבר עליהם אם העם כולו מאוחד [illegible] לומר „לא" [illegible] עליו.

[illegible] לעמוד בלחצים באווירה של התפוררות, של רוח נכאה המהלה בפתור [illegible], מה יביא עמו יום המחר.

מה יקרה ביום המחר, [illegible] שעליו יעזרים היום ואתמול.

לפי מעמדנו אנו במדדים ולפי תגובותינו

אני נשפטים. כל עוד אנו כאן תקיפים, הם — כם מעבר לים נוהרים מתפעלת לחצים. לא כן כאשר כאן — במדינת ישראל יש [illegible] לפוליטיקאים מעבר לים, כי בא מועד ללחוץ על ישראל, הרי שמבצע הלחצים צלח להתחיל לפעול במלוא הקיטור שלו.

וזה בדיוק מה שקורה עתה, ביוזמים בקול דממה דקה, במסגרת שיחות רעים וכסביב לשולחן ערוך במעדני מלך, כדבר איש אל רעהו: ג'ורג' עם שמעון, יצחק עם ג'ורג' וכו', אך אלה אינם אלא דברי ניאוסין היהודים המצפים את האמריקאים, בעוד שמאחוריהם מופיע המכבש ולוחץ...

אם נשים לב למה שארע בעבר האחרון, בימי הדילוגים: מירושלים לרבת־עמון, דמשק, לקהיר וחזור חלילה נמצא, כי הפצם מצאת ישראל את עצמה בין הפטיש והסדן, היא בלבד הנלחצת; גם ההתבעת לוויתורים ואילו כל השאר יוצאים נשכרים...

התמריץ שהכין ג'ורג' שולץ הוא כידוע דלקמן: נסיגה ישראלית כ„הסכמים" הכוללים". (הכוונה ליהודה ושומרון ורצועת עזה); בחירות למועצה פלשתינאית ו... שיתוף פעולה, הפעם גם עם אש"ף.

בכלים אחרות, לפנינו תסריט המוביל בשלבים להקמתה של מדינה פלשתינאית עצמאית ביש"ע שתהיה לה אחיזה גם בירושלים.

מסע הלחצים החל ✡ הממשלה מפולגת בעמדותיה: שמיר דוחה יוזמת שולץ, פרס מברך עליה ✡ הלחצים מבית קשים לאין שיעור מהלחצים מבחוץ ✡ היוזמה האמריקאנית החדשה אינה שונה מיוזמת רוג'רס מלפני עשרים שנה ✡ מי שמתכחש להסכמי „קמפ דייויד" — סופו להתכחש גם להסכמים חדשים שיחתום עליהם ✡ שלום מותנה בגבולות ביטחון — תכנית שולץ אינה מבטיחה זאת

אכן נאלץ שהשלום, כולם, בקיומם להסתתר כאשר מתרבות לנותת כדי שלא עלו את המשרה הסופית, אך לצורת מאמציהם המדוברים, מי שעינו בראשו רואה אותה ואת גודל הסכנות שהוא נושאת בתוכה.

אמנם, יש בני אדם שעיניים להם ומבקשים שלא לראות, אוזניים להם והם שלא לשמוע, אך אין בהם כדי להפחית בגודל הסכנות האורבות באמת.

הן קיימות על כל צעד ושעל. הן כשפיעת על רקע המהומות ביש"ע, הן כלהבה בתוכניות השלום לסוגיהן. אף על פי כן מוכרח יהיו להתמודד איתן ולגבור עליהן, בתנאי אחד, שנחדל להיות מפוזרים ומפולגים בדעותינו בכל הקשור בביטחון המדינה ושלום אזרחיה.

אין די לבוא את סיסמת הכלים. יש לבחון ההיה אם זו אינה סיסמה שדופה שאין כיסוי מאחוריה.

אין עוד שאנו נדבר שלום, כל עוד הצד השני לא ויתר על המלחמה, אפילו בעת שהוא מדבר שלום.

שלום אי אפשר להבטיח על־ידי הסכמים בלבד, גם לא ב„מצעדי שלום" ובראשם יוצה צוחה מתנפחת. דרוש כוח, עם הרבה ביטחון כדי לבסס את השלום.

בכלל, מה ערך יש להסכמים בכלל ובלבנט הערבי כאנו חיים בו, בפרט?

הגם נשכח כאתמול, כי בעבר הלא רחוק מצרים וסוריה היו למדינה אחת והופיעו כ„רפים" בזירה הבינלאומית, והיום הם צוהבות זו לזו ואויבים זו לזו.

גם מצרים ולוב הכריזו חגיגית על איחוד שתי המדינות, כשהן מלפפנות. בהסכם כתוב ותחום, ומה נותר כמנו — הרב של מלחמה המפרידה בין שתי המדינות.

ואם הסכם היה, בין לוב למרוקו, אף הן הוחליטו להקים מדינה אחת מאוחדת, פרט לפיסת הנייר שחתמו עליה לא נותר שריד ופליט מההסכם שנחתם בחגיגיות. רבה ואבן כבלתה יהיה בכלל הזמנשודה הנולמיים, כשהם נראים זה לצידו של זה — המלך חסן ממרוקו וקולונל קדאפי, שלום לזה. אולם, לא רק במזרח הערבי אין ערך להסכמים. גם אירופה למודת הקלוסות נתברכה מהסכמים רבים ובאמנות בינ־לאומיות וכל אלה כהלוך הלך, ברגע שאחד החותמים החליט לפתוח במלחמה.

הלכך, מי שמכליל את יהבו ואת ביטחונו על הסכמים בלבד, אינו אלא מפקיר את ביטחון עמו ומדינתו.

הסכם מצריך כיסוי. וכיסוי פירושו כוח צבאי חזק כדי להגן על גבולות הביטחון בהם טמון השלום.

הצעות והחשיבות ישנות שג'ורג' שולץ נושא במזוודותיו הדיפלומטיות, עם כל הכבוד שאנו רוחשים לו, אין בהן כדי להבטיח שלום אמת בין ישראל לשכנותיה הערביות.

הצעות וחדשות ישנות שלו גם בהן ניתן למצוא יותר מסתם רמיזא להסכמ, כי אין ערך להסכמים. כזכור, ארה"ב חתמה על הסכמי קמפ־דייויד, והתחייבה, ותמיכתה לקיומו כבתבו וכלשונו, והנה בהצעותיה החדשות היא מתנתקת מההסכם ותורמת לו לביטולו.

ואם „קמפ דייויד" בטל, מי יערוב לנו שההסכם החדש אם ייחתם לא יתבטל בעטרא דארעא?

האם לא די בכל אלה כדי ללמד תורת בינה שאין להסתנוור מהסכמים ואין להתלות בהם, אם אין כאחוריהם בישחונות אבירתיים וחזקים: גבולות המבטיחים ביטחון, וכוח כדי להגן עליהם?

לא טוב היות אדם לבדו, ואף שלא טוב למדינה להיות לבדה. אולם, עם ישראל לדורותיו נגזר עליו לשכון לבדו, כדברי הכתוב: „עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

זה גורלנו ובכך ייחודנו. בזה סוד כוחנו מיום היותנו לעם ועד עצם היום הזה.

מכוח „עם לבדד ישכון" שרד עם ישראל ולא התבולל בין גויי הארצות; בכוח „ובגויים לא יתחשב" — ידע לצת כצוא לזקוף את קומתו ולא להיכנע לתכתיבים של בני לאומים אחרים.

אמנם כן, לא קל לעם לעמוד לבדו, אך קשה שבעתיים לעם הנכנע לתכתיבים של זורשי רעתו.

יחודו של עם בעוז רוחו ובאמונתו בצדקת דרכו. ברגע שהעם מאבד את אמונתו ומתחיל לישאול הדרדרות, האמנם צדקת היא דרכו — עם כזה במו־ידיו מסכן את קיומו.

יחודו של עם ישראל — באמונתו. בכוח כוחה שרד הגלישה בימי חשכת הגלות ומכוח כוחה בנה ובנגה את כדינתנו — מדינת ישראל העצמאית.

עלינו לזכור, כי מדינת ישראל קמה כחוק הטבע, אך מכוח. גבורתו של העם שהלך חושים לבנייה ולהגנה ביימים שרבים הטילו ספק בעצם קיומה.

עם ישראל צעד במלחמות, כן הקשות ביותר, במשך ארבעים שנות קיומו, לא זו בלבד שלא נכבש, אלא גם היכה את האויבים שוק על ירך.

כי הוא האמין בצדקת דרכו ולא הטיל ספק אפילו לרגע קט בטוהר נשקו.

ומה קורה כיום?

לא רק בטוהר נשקו של צה"ל מטילים דופי, אלא גם בזכותו של עם ישראל על ארץ־ישראל יש שמתחילים להציג סימני שאלה.

וכה כורסים את רוח העם, כשולים עליו פרה שחורה; מכניסים אותו באווירה של יאוש — מבית ומבחוץ.

ראינו אותם, את חברי מועדון הנשיאים שבאו מארה"ב הגדולה ואף הם מלאי הרדה: מה יעלה בגורלה של המדינה?

הם באו מכם, מרפעים בהצלבים הדיווחים בכלי התקשורת. וכה צעקם לנו: — חזרו נא!

— על מה נוותר?

— לגביהם, התשובה מוכנה: יתרו נא על־פי צעותיו הטובות של ג'ורג' שולץ.

להם, אין בעיות, את ביטחון ישראל הם אינם עוטפים על שכמם. הם מסתפקים ב„כופר נפש" — בתרומה לבגבירות למען ישראל, ראייתם, כפי שהתבטא אחד מהם, ראייה גלובאלית. אולם, כלל הנראה, בשכח מהם כי כי שראייתם הגלובאלית אינם מסוגל לראות של הגלובוס את מדינת ישראל הזעירה, שבתוהויה.

ברם, מה כי נלק עליהם — על העומדים מרחוק כאשר הקרובים מבית אף הם משפיעים כמשכי סנורים ומעדיפים להסתכל על הגלובוס הגדול, במקום להקדיש תשומת לב ראייה לשמה לאותה נקודה קטנה שעליו היא מדינת ישראל.

קשה לשפוך נגד אחינו בני ישראל בגולה, שבחלקם — לא כולם, נאחזו פלצות בשעה שסכנה במדינת ישראל יש המובילים בגלוי לחצים אמריקאנים.

האמנם כן, קשה ליישב את הסתירה הזאת; שבעתיים קשה להסביר אותה להד שאינו יושב בתוכנו. ואף על פי כן עלינו להתמודד עם הבעיות כמות שהן, ללא פחד וללא מורא.

היכיה — יבי הרת גורל הם לעם ישראל ולמדינת ישראל, דבר זה מחייב זהירות יתר. הן בהתבטאויות פוליטיות הן בבמא־זכרן מעיגי. כל מעידה ולו הקלה ביותר עלולה להיות. לדרדר לא רק לדור הזה, אלא גם לדורות.

דוד בן־גוריון רשם באחד כיזכרונו, כי פעולה אחת שלא בוצעה הבנה לדברי „בכיה לדורות". יש מפרשים את הרישום ואומרים כי הכוונה לכך שירושלים שבין החומות לא נכבשה בשנת תש"ח. ויש מייחסים את אמירתו זו לאי־כיבוש יהודה ושומרון בימי מלחמת הקוממיות.

בלא להיכנס לסתרי כוונותיו של ב"ג, ניתן לומר כי בחיים הפוליטיים הביטחוניים לא אחת יש טעות שעלולות להיהפך „בכיה לדורות", אם העם והנהגתו אינם יודעים לקבל את ההחלטה הנכונה, בשעה הנכונה.

כן הראוי ששתי המלים הללו — „בכיה לדורות" — הכלולים ביזמנו של בן־גוריון יהיו לנגד עינינו לעת כזאת, כאשר כל מהלך ולו הקטן ביותר עלול להיות לנו, או ברכה לדורות, או חס וחלילה „בכיה לדורות".

לא נוכל לנצח בזירה המדינית מתוך אווירה של בכייה והדכדוך המוסר אונים.

לא נוכל לעמוד בפרץ, אם תימשך ריצה ה„אמוק" להזמנת לחצים מבחוץ; לא יהיה לנו בעיה לשון מול המקטרגים על ישראל אם דברי הקיטרוג מבית יהיו קשים לאין שיעור מאלה הנשמעים מבחוץ; לא נוכל לעמוד במלחמה הבאה, אם נהרוס במו־ידינו את רוחו של הצבא על־ידי רמיסת כבודו והשפלתו של הלוחם הישראלי.

ונעצו לרגע של הכרעה הוא גם רגע של אמת.

וברגע של אמת, יש לנעוץ בלב העם, אמונה וביטחון שלא להיות מושפעים מהשמים הפוליטיים המתקדרים לרגע, שהרי בעקבותיהם שוב תצלה ותזרח השמש.

עלינו לאזור עוז וכוח כדי להדוף את הלחצים ואת „ההצעות הטובות" מלווה אחרות, שאם חלילה נמצוץ את העצה ולא נקבל את עצותיו של שולץ, אנו עלולים למצוא את עצמנו ניצבים מול כרמשה חדש, לא כל כך ידידותי לישראל.

ראשית כל, מותר לשאול את מחשבי הקיצין, מנין להם; שנית, ראוי גם להסביר להם, כי התוכנית שהביא עמו כני שולץ אינה שונה כמעט מתוכניתו של רוג'רס. ולכאו, כידוע, נתקלה אז ארוכה או הכישה בשאיות, משבה איפוא שיזכרו זאת ויתבוננו בלהתסל איננה ופחד על עם ישראל.

איך נאמר בבגילת אסתר: „רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר".

בלא להלל, חלילה בארה"ב שבאמצעיה הטובים, אל לנו להשרע. עלינו להיות את לחציה ואת תוכניותיה. מותר לנו להרהר כמנה, כי תכבד את התחייבויותיה על הסכם „קמפ דייויד".

אל לנו להכנע ללחצים. „ומרדכי לא יכרע...".

שולץ בדילוגיו / מאת יעקב אדלשטיין

הסיבוב של שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, בין מדינות האיזור הוא חריש ראשון בתוך סבך העמדות. בסיבוב זה נראה, כי רוב מדינות האיזור, העומדות להיכנס למס־גרת המו"מ, ובראש וראשונה ירדן, חוש־שות להסתבך במשא ומתן. אין כיום באיזור מנהיג שמוכן לקבל על עצמו אחריות להצ־גת עמדות גוחות למו"מ. ראש הממשלה, יצחק שמיר, שבידו המפתח לכל מו"מ, אינו יכול לקבל על עצמו הכרעות גורליות, כא־שר אין לו גיבוי מתוך המחנה שלו. לכן נראה לו כי הדרך היחידה להסרת הלחץ מעליו היא הכרזת בחירות מוקדמות, שבהן יגיד העם את דברו.

שולץ הביא עמו בשובו מירדן שתי שאלות אל כך שביר, שעוררו הירדנים:

א) כיצד תוכל ירדן להיות בטוחה שישראל לא תגרור את המו"מ על הסדר הביניים בזמן רב, ובכך תדחה את ההחלת המו"מ על הסדר של קבע? שולץ מוכן היה להתחייב לפני ממלכת ירדן בשם ארה"ב על מועד ברור להתחלת המו"מ על הסדר קבע. אך הירדנים רצו התחייבות ישראלית.

ב) האם לפי עמדת ישראל חלה החלטה 242 (הנוסקת בנסיגה משטחים שנכבשו בימי 1967) גם על הגדה המערבית? זאת נוכח הצהרות של שמיר, שכהן הסתכב שיהודה ושומרון אינם למו"מ.

שאלות מפתח

אלה הן שאלות מפתח במו"מ. לפי ידיעות שהסתננו, הסיב שמיר בשלילה על שאלה הרא־שונה ונתן תשובה דו משמעית על השאלה השנייה. שמיר מוכן לעדכן את הסכמי קמפ דייוויד שיתאימו למסגרת הירדנית. אך אינו מוכן להצהיר ולתת הסברה חדשה להחלטה 242, שכל כך הרבה פרשנות נכתבה עליה. ירדן אינה רוצה להישאר עם הסדר ביניים, כשום שהסדר כזה בסכן את מעמדה, היא עלולה לעמוד בפני מהומות בשטחים והצורך לבלום אותן, הוך התנגשות עם הפלשתינים, בלי לדעת את מעמדה הסופי. אכן יוכר בעלת בית על יו"ש. שמיר עומד על לוח הזמנים של הסכמי קמפ־דייוויד כפי שהם. חמש שנות אוטונומיה. אך ארה"ב בכיפה קיצור תקופת הסדר הביניים לשלוש שנים. וכדי לרצות את ירדן, להתחיל במו"מ על הסדר של קבע תוך זמן קצר, עוד לפני שהמו"מ על הסדר הביניים יסתיים. הרושם הוא שירדן מתהבקת מלקבל על עצמה את האחריות למו"מ כזה, וכאן דרישתה שאש"ף יעבור ייצוג פלשתינאית.

בניגוד להסכם לונדון, שנחתם בין פרס וחו־סיין, דורש היום חוסיין ועידה בינלאומית סבי־כותית, בהשתתפות חמש המדינות החברות במועצת הבטחון. פרס סובר, כי חוסיין הסכים. לפי ההסכם, לוועידה טקסית בלבד. אך למען האמת, בהסכם לונדון עניין זה לא מוזכר כלל. לכן יכול חוסיין לפרש כיום את הוועידה לפי ראות עיניו. השינוי בעמדת ירדן מוסברת בעקבות מה שהתרחש בשטחים בימים אלה. בשיחות בין שולץ לשמיר ופרס עבר שמיר בזרכן התחדשות. כיום שהוא הציג עמדה מנוגדת. בעוד פרס קיבל את כל ההצעות של ארה"ב ולא הביע התנגדות כבפעם לכום סעיף בתכנית שולץ. שמ־דתו לפיכך נדרשה על ידי התקשורת הבינ־לאומית. ושולץ נאלץ לחזור אחרי שמיר ולא אחרי פרס. אך יהיה זה שמיר שיוודיע להתייב לצדדים הקרובים על משמך עקרוניות אמריקני שיידחה אליו.

המועד הבטוח

בשיחות אלה, שנערכו השבוע, דובר הרבה על כה שקרוי „האירוע הבינלאומי", ועל כה שקרוי המועד הבטוח למו"מ על הסדר קבע.

שתי נקודות אלה הן נקודות יסוד במו"מ. התס־ריט „האירוע בינלאומי" כולל שתי תכניות אפ־שריות: ועידה סבכותית, של חמש המעצמות מדרינות ירדן, או ועידת הסות על שתי מעצ־מות העל. לפי התסריט זה, רייגן וגורבצ'וב יפ־רקו בעת פגישת הפסגה ביניהם על התחלת המו"מ במזרח התיכון, ויקראו למזכ"ל האו"ם לזמן את הצדדים למו"מ בחסות חמש המעצמות החברות הקבועות במועצת הביטחון, כאשר שולץ ושוורדנדזה מכהנים כיושבי ראש. שמיר מוכן להסכים לחלק הראשון של התסריט: הכרזת הגיגית על שתי המעצמות הגדולות על פתיחת המו"מ, אך אינו מוכן לחלק השני: קביעת שני יו"ר לוועידה, נציגי ארה"ב וברית המועצות. שבסוף יהיו סמכויות על מנת לנהל הוועידה להסלת ועד בגרירה של הדלוקי דעות. תסריטים אלה לוועידה בינלאומית ניתנים למו"מ. אולם מה שנוגע למועד בטוח להתחלת המו"מ על הסדר של קבע, עמדתו של שמיר קשוחה. הוא אינו מוכן לשבת בן התעדוד שנתגבשו בהסכמי קמפ דייוויד. שמיר עומד על קיום הסכמים, שאח־רת אין ערך לכום הסכם שיחתם. בצריכ לא רואה צעבה כיום קבוצה דוקא להסכמי האוטו־נומיה כפי שהם מופיעים בהסכמי קמפ דייוויד.

בעקבות הסיבוב שערך שולץ באזורנו הצ־טיירה תמונה ברורה של עמדות לרציות האי־זור. סוריה דורשת מו"מ כולל, לא רק על יו"ש אלא גם על רמת הגולן, וזאת במסגרת ועידה בינלאומית. היא אינה מוכנה להתחייב על הסכם שלום עם ישראל, אלא רק להסדר של שביתה נשק מחוזק במסגרת ועידה בינלאומית.

מצרים בגלה קו ברוחבי. היא מוכנה לקבל את התכנית האמריקנית בכמה שינויים. ביחוד היא עומדת על זכותו של אש"ף לייצוג. אך מוכנה לקבל ייצוג במשותף על משלחת ירדנית פלש־תינאית, בהסכמתו של אש"ף. מצרים לא עוד בדת כיום דווקא על הסכם האוטונומיה. וזאת ביסוס שלדעתה הסכם זה ההריכן ולא עבד בכבר הן המו"מ על יחסי בין ישראל למצרים בשל הדיקו דעות על הפירושים להסכם. מצרים היתה מוכנה לסייע לשינוק בהסדרת עמדה או משלחת של פלשתינאים ורשות מאש"ף להשתתף בפגי־שה זו.

בשני ראשים

ישראל הופיעה בשיחות אלה בשני ראשים. פרס היה מוכן לקבל את התכנית כפי שהוצגה לו. הוא מוכן גם לפרש את החלטה 242 בצורה שתחול גם על יו"ש, שאף בשפה זה יהיו ויתו־רים טריטוריאליים. הוא בטוחים להועידה בינ־לאומית על כל מרכיביה וצורותיה. שמיר גלה עמדה של דבקות בהסכמי קמפ דייוויד, ללא סטי־יות. הוא אינו מוכן לוועידה בינלאומית על כל מרכיביה, מלבד אולי טקס בינלאומי בלתי מחייב ומחוסר כל תיכן סמכותי כלשהו. שמיר לא מוכן לקביעה לוח זמנים חדש לביצוע הסדר הביניים והסדר הקבע. הוא עומד על לוח הזמ־נים המקורי של הסכמי קמפ דייויד.

שולץ הכין מסקנות עצרת בסוגיות השנויות במחלוקת. בעיקרן הוועידה, לוח הזמנים והקשר בין הסדר הביניים להסדר של קבע. אך נוסחי את אלה ערב התגבשו. כדובר ביניהם בנוסח־אות ביניים: ועידה הצי סמכותית; לוח זמנים רחב יותר, אך דביק לקצב הואץ. את זאת בוודאי יביא לפני שמיר בעת ביקורו הקרוב בוואשינגטון.

קיים מכתב של שמיר לשולץ מראשית ינואר 1988 שבו הוא כותב לנושא „שהדים תבורה שלום". במכתב זה אומר שמיר, כי „בשאלה החשובה של הריבונות, המלך חוסיין משפה עוב. כמותו כוכן, שעמדתנו היא, שהשטחים אינם נתונים למו"מ. עמדתו של שמיר היא שהכל פתוח למו"מ. אך בוודאי שעמדת הפתיחה שלו היא ריבונות ישראלית על יו"ש, תוך שהוא מוכן לקבל את תכנית האוטונומיה, לפי הגירסה או־טונומיה על אנשים ולא על שטחים. מכתב זה אינו מלמד לפיכך שלשמיר יש עמדה חדשה ביחס לעתיד יו"ש, כאשר זו בעניין האיזור ביניים.

הפרזה בתיאורי מיתון

מאת יצחק דויטש

בימים האחרונים מתרבים פרסומים אודות כניסת המשק למיתון כלכלי. למי־לה מיתון משמעות מפחידה. היא מעלה בזכרוננו את הימים הקשים של 1966/67, כאשר במשך קרוב לשנה פקד את המשק שפל תמור. הגענו אז לאבטלה של יותר ממאה אלף איש. המדינה עמדה בסימן הפגנות בנוסח „לחם ועבודה". מפעלים קרסו ונחתם. פשיטות רגל היו אירועי יום־יום. מלחמת ששת הימים הביאה להפס־קת המיתון, והמשק עבר לגיאות. אך זכ־רון המיתון מלווה אותנו עד היום. הוא לווה בירידה גדולה מהארץ.

באו היו תקופות קצרות של מיתון, אך בדרגה חריפות נמוכה יותר, כמעט ללא הסיואה. האם אנו נמצאים במצב של מיתון היום?

גל הפרסומים וההכרזות הציבור עלינו בגירסא זה איננו הוכחה לכך הוא המצב. בפרסומים כי־כאלה יש כבבתיות משני כיוונים. א) יש אינטר־סים כלכליים ידידים ותקיפים. עצמם ערבים שבהם יש קבוצים כלכלים מפוגיעים בהבלטתם כדי לזכות אולי בפיצוי או ביחס מיוחד מצד הר־שלטונות. כלל המפסקים כעוניניים בהבלטת קיום בגבת מיתון כדי ליצור האגים גוחים יותר במו"מ על השכר והסכם תוספת היוקר; ב) יש לגורמים מסויימים אינטרס פוליטי בהבלטת מצב של מיתון ושפל במשק, כדי להצביע על קושי בי־קף הנובע מהמצב בשטחים, שוברון ועזה. אין זאת אומרת כי המדובר הלילה בהמצאה מוחלטת; אלא שאפשר כי הדגכת היתר בקורה בבגבהתיה פו־ליטית.

נתונים בפיגור

כה אומרים הנתונים הכלכליים עצמם: כאן יש לציין, כי בנתונים הכלכליים קיים פיגור ניכר והוא מקשה על הערכת המצב. בחלוקת המחסר של בנק ישראל, הבנקים וקונצרנים גדולים אינם מצביעים על שום בגבה ברורה. הם אף מדברים על מצב מצופף. יש כאלה המדברים על גיאות ואחרים על האטה כלשהי.

ברקע יש לזכור, כי בבעצ כי־18 החדש נמצאנו בגאות רבה. ולאחר שנים של קיפאון בתוצר הר־עסקי, היא גדל במהירות באותה תקופה. לאחר גיאות שכה סביר שתבוא אתנחתא מסויימת. ואי־כן הוו הכיוון שעליו מצביע נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, בדו"ח על עליית אבטלה הת־תלוב שהגיש לממשלה ולוועדת הכספים של הכנסת עוד ב־14.2.88: „מגמת ההתרחבות של התוצר העסקי, שאיפיינה את ההתפתחות של שנת 1986, נמשכה בשנת 1987. אך קצב ההת־רחבות במחצית הראשונה היה מהיר יותר מאשר

במחצית השנייה. בחדשים אחרונים, לאחר הגיאות הגדולה יש האטה מסויימת וזו החלה כבר בפי־הציה השנייה של 1987. ללא כל קשר עם האי־רועים ביש"ע. אמנם לא היה זהב כל סימן אז. לאחר התפרצה הראיה הגדולה בריבית והיים השכר, הגיאות בתעסוקה ועליית התוצר באה הפוגה כבבעיה.

השפעת המשק העולמי

האירועים בחודשים הבאים הפולר בחודשים האחרונים של 1987 והתרחבות שחת להם על ההתרחשויות בבורסות הכספים בעולם ובבלבק תפולר, אף הם משפיעים בהכרה על המשק הי־שראלי. הערכות שהיו כבר בבלבים ביוקרבים הן, שהמשק הערבי יכנס למיתון בסוים. היצי־

יש מיתון, אין מיתון — שאלה זו אינה יורדת מסדר יומנו ✡ מה באמת קורה במשק ✡ יש מיתון מה, אך אין להפריז בהצגתו ✡ דרושה היערכות כלכלית חדשה שתתאים למציאות החדשה

אגים בישראל לקחו בחשבון בתחזיותיהם את הת־פתחות הזו. בהתבדדות להם היה עליהם לראות את הקיבים ביציא הגים הדולאר עם שחי־פה עצר הדולר והאפשרות כי הביקושים בעולם ירדו בעקבות האירועים בארה"ב. אירועים אלה בעצבם פריכים להשפיע על מצבר להלוך בכיר יותר בבשק הישראלי.

אולם אלה המצביעים על מיתון בפריצה במשק הישראלי מצביעים על ביגד הרמאבי בכך שהם קושרים אותו באירועים ביהודה, שומרון ועזה. אמנם מה שקורה שם בוודאי משפיע על המשק הישראלי. אלא שיש לראות את הדברים ביחס הנכון.

את ההשפעה ניתן לראות בתחומים הבאים:

* **תקציב המדינה.** הצורך להחזיק כוחות צבא מוגברים כדי לשמור על הסדר מחייב הוצ־אות נוספות, בשלב מסוים טענו, כי החזקת הכוחות באה על חשבון האימונים בצה"ל. ואף שזו בעיה הבורה בפני עצמה ומסוכנת ביותר. הרי מבחינה תקציבית היא מקדה את הוד הבעיה. אולם ככל שמהארך המצב נדרש גיוס מילואים מוגבר. צריך 8 הפכו לאירועי יום־יום. גיוס מוגה מילואים גדולים בא על חשבון העסקה יצרנית. אך יש לו משמעות תקציבית. באופן פורמאלי עדיין לא הוכן התקציב. אבל הדבר צפוי. כה שנוגע להתקציב המיטרה כבר היעצבו סכומי כסף נוספים.
* **קניות ערבים ביש"ע.** כל צמצום בב־קושים של תוצרת ישראל הוא בעל משמעות לי־ברוע. אך גם אם אין מדובר בזבוב, הרי בוודאי לא מדובר בפיל. המשק של יש"ע הוא קטן בממ־דיה של מדינת ישראל; גם אם האוכלוסייה שם גדולה בבחינה מספרית, האוכלוסייה שם מהווה כרבע מכלל אוכלוסיית ישראל. והכנסה לנפש היא פחות משליש מההכנסה בישראל. הצריכה היא פיגקצית של ההכנסה. מבולא מדובר באחו־זים מצמים בלבד במוצרי המשק הישראלי. יש לקחת בחשבון כי הקניות שלהם הם בעיקר של מוצרים בסיסיים, ובפועל, לוצרי מזון הם מוע־דפים לקנות גם כיום בישראל. אם הם לא קונים צבכים מוצרי פלסטיקה וטקסטיל, כלים והלבשה. הם יצמצמו להלך את הקנייה בבועד באחד יותר. הרי צריכה זו איננה גמישה ולכן אי־אפשר לוותר עליה. ברובה המכריע היא גם איננה כיוצדה לביא ממקורות אחרים. ואין לשכוח שאפשרויה היבוא בלאו הכי מוגבלות.
* **קשיי יצוא.** בתחילים להופיע סימנים של קשיים לייצוא הישראלי בשל ההריבות יצוא־נית. אפשר לקרוא לזה תסמונת דרום אפריקה. ברשתות שונה במדינות שונות מבקשים לסלק תוצרת ישראלית. הדבר כיצפע כמובן בתיעדר הסברה ישראלית נאותה והדימוי העצבי שאנו כפתחים להוייים שלנו. אבל בדרך כלל נוהגים באיפוק כירבי כלפי ההוצפה של בידי האבנים, הנערים שבאהודי גבם בטהורים המבוגרים הה־גיבורים הכדובים, כבקוד זה עלולים לצוף קשיים אך עד כה אין להם תרגום כמותי.
* **שוקים חיורים.** קיימת בעיה על שיקים חוזרים בשל אי ביסוי ישל איכבודה העלולים עי־ התיבבים הערבים, ביהודה שומרון ועזה בגלל שביתת הסוחר. הפוצי וההחוזות איטם הפרסומים שהופיעו בעניין זה יוצרים תמונה מעוותה. הגידול שנרשם בשנת 1987 בסה"ב הה־שיקים ללא כיסוי אין לו קשר עם האירועים הה־

(סוף בעמוד 5)

בראי עגום ועקום

מאת שדה שטרן־קטן

נדמה לי שאנו חיים באשלית מבלי לתת את הדעת לאירועים שמתרחשים סביבנו, שאין אנו ערים די הצורך להתפתחות המסוכנות, אליה תומרנה המדינה ע"י אויבים מבפנים — על ידי שנאה עצמית. והמצב הולך ומחמיר מיום ליום.

צרות אחרונות משכיחות, כנראה, את הראשונות ולאט לאט מתרגלים ואין איש שם אל־לב. מן הראוי, שנתבונן ונראה בעין פקוחה איך אויבינו מרימים ראש, כיצד אנו מגיבים ולאן זה מוביל.

אנסה להמחיש את הדברים ע"י לקט מקרי של אירועים מעתון אחד ומהדורת חדשות אחת. יום מקרי, שלא נבחר במיוחד וגם אין בו חידושים רעשניים. סתם יום של חול — יום חמישי, יום ז' באדר יום לידתו ופטירתו של משה רבינו.

במהדורת החדשות של השעה 11 נאמר: „אוטובוסים נרגמו בוואדי ערה או בלשוננו — בנחל עירון. לא היו פצועים, רק שמשות אחדות נופצו"...

כאשר נשאל ראש העיר של אום־אל־פחם בדבר רגישות האוטובוסים וההתנכלות לתחבורה הישראלית־היהודית (שהרי כלי רכב ערבים עדיין לא נרגמו...) השיב ראש העיר, שהוא נגד זריקת אבנים ויפעל להרגעת הרוחות. עם זאת לא היסס להוסיף כי הוא מבין שההתנכלות לתחבורה היהודית, היא תגובה של צעירים שיש להבין אותם, — שזו תגובה על התנהגות הצבא מעבר לגבול, דהיינו ישי"ע.

ואז, במקום שהמשטרה תגלה אותה מידת זריזות שהיא מגלה כלפי חרדים, או כלפי יהודים שפגעו בערבים בשכונת עמידר או כלפי השוטרים שפגעו בערבים ותתפוס מיד הרי כאן בוואדי ערה, כאשר מתנכלים לתחבורה במדינה חפשית — פונים לאפנדי שיתן הגנה — מלת טובה. אולי באמת כדאי להמשיך בשיטה זו. לא לפגוע בערבים ולא ביהודים אלא לשלם דמי חסות לתושבים הערבים של ואדי ערה והם יגינו עלינו; לא יזרקו בקבוקי תבערה על אוטובוס של ילדי מי־עמי, שנוסעים כבבולם ואנשי מי־עמי ישלמו דמי ביטוח עצום לערבי הסביבה, שלא יגדעו אותם...

עץ עברי: האמנם פרובוקציה?

אגב, עץ עברי שבבעלות יהודית — עצם קיומו זו פרובוקציה ומותר להשחית אותו: אנשי „שלום עכשיו" ותנועת „יש גבול" לא יביאו לשתול עץ אחר במקום, כפי שנהגו לגבי שתילי זיתים, שאנשי הסיירת הירוקה ועובדי הממשל עקרו שאז הזדרזו אנשי הקיבוץ „כרם שלום" ובאו לשתול „שתילת שלום".

חלוצי שותלי השלום גרים רחוק ממי־עמי ומכפר עציון והידיעה על העצים שנכרתו בישובים אלה, לא הגיעה עדיהם.

חדשה נוספת באותה מהדורה: בחיפה, לא בעזה, „חרטו במכשיר חד צלבי קרס על עשרות מכוניות של יהודים". הקשר בין צלבי קרס והערבים — אינו חדש, גם המופתי שיתף פעולה עם היטלר ימ"ש והצלחתה לא מבוטלת.

למרות הכאב הנורא — אין מגיבים. מי שהיה צריך להגיב חושש כנראה. יש להבליג ולא לפגוע באיזון העדין של היחסים לבין היהודים והערבים. צריך להתעלם ממעשי הוונדה — לא להיות „קטנוניים" ולא לשים לב לפגיעה.

באותה מהדורה נמסרה הודעה נוספת —; אנשי „יש גבול" חלקו לחיילים חוברות הסברה איך ומתי מוכרחים להפר פקודה „בלתי חוקית". אני לתומי חשבתי בהם שהם אינם דואגים לאזרח היהודי. טעיתי — הנה לא ינום ולא יישן שומר מוסר ישראל.

ומכאן לכותרות בעתון אחד של יום אחד. הנה אחת הכותרות: „תלמידים ערבים ישראליים: היהודים שתצנים, רעים, שקרנים ופחדנים" — ובהמשך נאמר כי „אלה הם ממצאי מחקר שבדק את התיחסות התלמידים הערבים כלפי היהודים, כלפי זהותם הלאומית ונכונותם לדו־קיום" הדברים ברורים וכל פירוש מיותר אבל הגדרה אחת ראויה לתשומת לב מיוחדת „פחדנים". מלת, שהיילינו ביש"ע שומעים לעתים קרובות „אתם פחדנים" — כך כנראה מתפרש המוסר שלנו בעיניהם, שבעיקרו משפיע על מחסום הפחד רצ"ל.

ולעומת אלה — ההצהרות של 600 הפרופסורים — של „שלום עכשיו" של „יש גבול" של האדונים פלד, גרנות שריד ועוד. ואולי גם אלה מסווגים על ידיהם כפחדנים...

וכותרת נוספת.

„סרט ראשון לבמאי ראשיד משראווי, יליד מחנה הפליטים שאטי".

על השאלה, שהופנתה אליו לגבי הקשר בין התסריט והמצב הקיים היום בשטחים — באה תשובה אינטליגנטית ומנומסת: „אנחנו עוסקים באמנות ולא בפוליטיקה". אגב — הסרט מומן בחלקו ע"י קרן תל־אביב לפיתוח.

אני מסתכנת בניחוש, שיום אחד יישלח הסרט לחו"ל וייצג את אמנות הקולנוע הישראלי, האמנם?

צה"ל אינו יורה...

אירוע נוסף התפרסם באותו עיתון באותו יום: „חיילים השליכו בחזרה אבנים ובקבוקי קולה... הנשים יודעות שצה"ל אינו יורה, הן קרבות אל החיילים לטווח של מטר, מחזיקות סלעים בשתי ידיים, צועקות „אללא־אכבר" ומשליכות אותן על החיילים".

אמנם כושר ההתאפקות של החיילים מרשים, אבל מי יודע אם אין מחירו הידרדרות ופגיעה מדהימה ביכולת ההרתעה שלנו.

ובעניין ההרתעה כותרת נוספת: „המון זועם תלה על עמוד חשמל אדם (ערבי), שנחשד בשיתוף פעולה עם ישראל.

ליום אחד — זה מספיק, הכתובת על הקיר זועקת...

ואנחנו יושבים ומתווכחים עם עצמנו ובין דין לדין מצב המדינה הולך ומחמיר והיא נשמטת מן הידיים. וכיצד משמיטים?

אנחנו עשינו ועושים הכל כדי להעביר את רסן השלטון מידינו.

ומה יקרה אז — לא קשה לנחש. נותנים ונמשיך לתת הוראות עוד יותר מבלבלות לחיילים והם יהיו השעיר לעזאזל ונוכל לטעון, שהם עברו את הגבול...

היועץ המשפטי של הממשלה ישלים עם אלה שקטרגו עליו אתמול ויוכיח להם שגם הוא „כמוני־כמוכם" ויסכימו להדיח קצינים שאשמים בפציעת „צעיר מקומי שקט", שנפצע על לא עוול בכפו.

גם אני בעד הענשת אלה שמתעללים בתושבי השטחים סתם אבל נבדוק את עצמנו — יד על הלב; האם באמת — הצדק ושמירת החוק היו הגורמים הבלעדיים להדחת קצין זה או אחר או נזיפה והענשת חיילים או שמא חלק מהשיקולים נבעו מחנופה ורצון להיראות „צדיקים" אף על חשבון החיילים המסכנים עצמם למגן...

אם כל חייל יצטרך, מצד אחד, לחשוש מהפורעים, שמתגרים ומידים בו אבנים ובקבוקי תבערה, המסכנים את חייו ומצד אחר לחשוש, שלא ליפול קרבן לאיומים של המסתתרים מאחורי גבו, ספק רב, אם יוכל לעמוד במשימות המוטלות עליו.

ייתכן שנגיע להבנה אחרי המעשה כמו אותו מקרה שבו נפצע קשה יהודי בשם מרקוביץ, שניסה להיות שומר־חוק — התגונן תוקית וירה רק באוויר. אז הגיב אלוף מיצנע, שזה היה משגה מצדו של האיש — היה צורך לירות בתוקפיו. הנה לכם תוצאה ישירה של איסורים רעשניים ואזהרות, למען ניראה סופר־הומאניסטים — בלבול ומלכודת. כיצד יכול היה מרקוביץ לדעת שמותר לירות? אלו היה יורה בתוקפיו ומונע מעצמו פציעה — הרי לא היה בבחינת נפצע ואז, — לפי ההוראות — אסור היה לו לירות בתוקפו.

מילכוד לדוגמא

אכן מילכוד לדוגמה. הגיבורים האמיתיים והקרבנות הנוכחיים הם החיילים: מתגרים בהם, זורקים בהם אבנים ופוצעים אותם ומנצלים את התאפקותם.

השאלה המתבקשת: כמה כוחות נפש יש לו לחייל שיוכל לעמוד בכך?

פוליטיקאים וקצינים גבוהים מסתתרים מאחורי גבו של החייל הצעיר ומטילים את האחריות עליו — נותנים לו הוראות מבלבלות ומדי פעם אף מקריבים את מי מהם כקרבן למולך התדמית...

דוגמאות יש למכביר — ולאחרונה הגדילו לעשות: הזריזות והפרסום הקולני לעצירת ארבעת החיילים בליל שבת מעידה כמאה עדים, כי הרעש חשוב. מבחינה עניינית, יש להניח כי הצדק לא היה יוצא נפסד אלו הטיפול בחיילים אלה היה מלווה בסממני פרסומת ופחות חפזון. שלטונות הביטחון, כלי התקשורת והעתונות המתרפסים ומתחנפים, מזיזים את מחסום הפחד יותר ויותר ומעודדים את התוקפנות: אמצעים שהיה בהם כדי להרתיע לפני חדשיים, ננקטו באיחור של חדשיים ואז היה מאוחר מדי.

כך פועל התהליך בשרשרת. המחיר ששני הצדדים משלמים גדל מיום ליום.

אנחנו מאבדים את אהדת העולם — וזה באמת לא נעים, אבל לא נורא כל־כך. אבל אם חו"ש נגיע לידי כך שהעולם יתחיל לרחם עלינו — זה יהיה נורא.

ואחרון אחרון; המחדל בקאבטיה, אין לו כפרה. אם מצוים ערבים, שמעיזים להתנגד לאש"ף ומוכנים לחיות אתנו בשלום ובשיתוף פעולה, חובתנו להגן עליהם בכל מחיר. כאשר המון זועם מתנפל על האיש והוא לוחם על חייו במשך שעות והצבא לא התערב לא הפסיק את הלינץ' בכל מחיר, אלא הסתפק בשליחות מסוק הרי מחדל זה נתן בידי אש"ף ניצחון גדול. אש"ף הוכיח שהוא הנוקם, שהוא השולט וידו הארוכה מגעת לכל מי שישתף פעולה עם ישראל. כל עוד לא מאוחר, חייבים להלום בפורעים וברוצחים: יש לנקוט דרך ושיטה המובנות להם. העולם ימשיך בשלו — בין אם יבין אותנו ובין אם יגנה אותנו. אנחנו חייבים לעשות הכל כדי שנתקיים.

ארה"ב פוזלת לאש"ף

מאת נ. גולן

פעם, ב.ג. נהג לומר: לא חשוב מה יאמרו הגויים חשוב מה יעשו היהודים. והיום נדמה שלא חשוב מה שאנחנו אומרים העיקר הוא מה שהאמריקנים רוצים לעשות והשאלה היא מה באמת הם רוצים לעשות, האם להתיישב אל שולחן הדיונים עם אש"ף? ראש הממשלה שמיר מביע במונחים חד משמעיים את דעתו על אפשרות כזו, אפילו שר החוץ שמעון פרס אומר פלשתינאים — כן, אש"ף — לא, אבל הידיעות הזורמות מקהיר ורבת עמון מגמתיות או ענייניות. לך תדע, רומזות לכך שהאמריקנים החליטו: אש"ף — כן.

סוכנות הידיעות המצרית „מינא" טוענת למשל שמזכיר המדינה האמריקני עתיד להיפגש בקהיר עם משלחת פלשתינאית שמשתתפיה „אושרו" ע"י יאסר ערפאת. ה„מאושרים" כידוע הם הפרופסורים אדוארד סעיד ואיברהים לוגוד מניו־יורק, חנא סניורא ופאיז אבו־רחמה מהש־ב.

ברבת עמון רומזים שהוסיין מוכן להגיע לשולחן הדיונים של ועידה בינלאומית כשאת ארצו מייצגת משלחת אחת ואת אש"ף הפלשתינאים משלחת אחרת וזהו שינוי מהותי מקו הירדני שדיבר במשלחת משותפת לירדן לפלשתינאים. חוסיין מקצין, מזדקפות כותרות העתונים בישראל. העובדה: אליאס פרייג' ראש עיריית בית־לחם מן המתונים שבפלשתינאים ו„איש חוסיין" אומר פתאום השבוע שבדיונים על עתיד השטחים צריך לנהל עם פלשתינאים שקיבלו את הגושפנקא של אש"ף.

ההצלחה המרשימה ביותר של אש"ף, להערכתי, בחודשים האחרונים היא הפעילות של „הנהגה לאומית פלשתינאית מאוחדת" ומחתרתית ביהודה ושומרון, זו שפרסמה אתמול „כרוז מספר 9" הקורא לתושבי מזרח ירושלים ויהודה להתפטר במשרותיהם במינהל ובמשטרה, להחרים סחורה ישראלית ולהכריז על פעולות ראווה מיוחדות („יום הדגל הפלשתיני", „יום האשה המפגינה" יום שביתת „הקדושים המעונים וכדי").

„האם אש"ף קיבל איפוא „לגיטימציה אמריקנית?" — שאלתי את ד"ר אלי רכס חוקר במכון דיין המתמחה בנושא הפלשתינאי.

„גם בעבר וגם בשנה הנוכחית" ענה רכס בטון של „מובן מאליו" מקיימים האמריקנים קשר פנימי רצוף עם הפלשתינאים ועם מנהיגות אש"ף. נכון שבהצהרות הפוליטיות הם אומרים אחרת, אבל הפוליטיקה האמיתית מתרחשת מאחורי הקלעים ולא יעלה על דעת איש שמעצמה עולמית תזניח קשרים כאלה, לפעמים דרך צד שלישי ולפעמים במו"מ ישיר. מה השינוי שחל בשבועות האחרונים אצל האמריקנים.

הם סברו כנראה שעד לבחירות לנשיאות בארה"ב והבחירות לכנסת בישראל, אין על מה לדבר ואין טעם ליזום יוזמות חדשות במזרח התיכון. באה התקוממות האזרחית בשטחים והפכה בשבילם את סדר הקדימויות. הם החליטו להניע את עגלת המו"מ אפילו לפני הבחירות. הם אינם מאושרים מכך אבל סבורים שאין להם ברירה. מה שנראה כמהומות לאחדים נתפס היום בעולם כמרי אזרחי רציני. הפלשתינאים ואש"ף הצליחו לטרוף את כל הקלפים של התוכניות הפוליטיות הן בישראל והן בארה"ב.

שימו לב אגב להקפדתו של ד"ר רכס לדבר על „מרי אזרחי" ו„התקוממות עממית". שוב ושוב אמר לי, הן בשיחה זו והן בשיחות קודמות, שעל פי כל קני־המידה המדעיים המוכרים לו מדובר במקרים אחרים של התקוממויות עממיות בארצות אחרות — מה שמקיף אותנו בימים אלה ביש"ע הוא מרי אזרחי ועממי „אמיתי".

קיסינג'ר: המתרחש בשטחים מהומות בלבד

על הערכה זו חלוקות כמובן הדעות. לא רק בישראל. גם בארה"ב. ד"ר הנרי קיסינג'ר למשל מייעץ לישראל לראות במתרחש „מהומות" בלבד ולדכא אותן ביד קשה ללא היסוס. כוח, סבור קיסינג'ר, יכריע את יש"ע. מדובר בזמן, סבלנות, ונחישות. כשאני מצטטת עמדה זו באוזני ד"ר רכס הוא אומר ש־א. דעתו שונה עם כל הכבוד, מדעתו של ד"ר קיסינג'ר. ו־ב. דבריו אינם מקיפים את הלך הרוחות הכללי בעולם.

„אפילו ממשלת ישראל ירדה ממדיניות היד החזקה" אומר רכס „בעקבות סערת הרוחות שקמה בעולם. נקלענו בארץ למזיגה של כמה תהליכים המפריעים לנו לנקוט היום מה שהיה מקובל עלינו תמול־שלשום, כלומר בקו הקיסינג'רי".

„במזיגה" מתכוון ד"ר רכס לעמדה האירופאית המאוחדת מאחורי אש"ף ונגד ישראל, לשבר העמוק הקיים בתוכנו ביחס למתרחש וכן ל„מצב המלחמתי" החדש שהכניס את צה"ל לתסכול עמוק. חיילים מול נשים וילדים, חיילים מול מעשי לינץ' (כמו בקאבאטייה). האם אש"ף הופך אם כן לפרטנר של האמריקנים?

ד"ר רכס: זאת לא אמרתי. עובדה שהם סגרו את משרדי אש"ף בניו־יורק ובוושינגטון וסביב סגירה זו מתנהל שם מאבק, אבל גם עובדה שחל כרסום איום במעמדה של ישראל בדעת הקהל בארה"ב ובאירופה. כל כך איום עד שלרייגן ולשולץ אין ברירה אלא להיחלץ (אולי למרות ועל אף רצונם) ולנסות להזיז דברים. בין היחלצות, אגב, לבין פתרון, יש פער גדול ואולי אין קשר. שולץ נוסע לכאן ולשם כדי להפגין עשייה, האם הוא מקווה גם להשיג תוצאות ממשיות מנסיעותיו — זה פחות ברור.

והירדנים? מה החלק שלהם במשחק הנוכחי? איך להסביר שמצד אחד הם עורכים מעצרי מנע של פלשתינאים שרצו להפגין את הזדהותם עם המתרחש ביש"ע ומן הצד האחר, מעמידים „תנאים אש"פיסטיים" להשתתפותם בוועידה בינלאומית?

חוסיין עודנו חושש מהפלשתינאים

ד"ר רכס: מדוע חוסיין מפריע לפלשתינאים שלו להפגין — די ברור. הוא חושש מפגיעתם אפילו היום. מדוע הקצין עמדות, גם כן ברור. במצב שבו כל העולם הערבי ללא יוצא מן הכלל כאוחד סביב המרי האזרחי בשטחים „אין לו ברירה אחרת..." ומדוע שאלתי, אם עולם הערבי מאוחד כדי כך, כדבריך, לא יצא בגינוי חריף לחוסיין על עצור פלשתינאים והשליכם לכלא?

ד"ר רכס: כרגע, הערבים לא ירשו לשום דבר, ואפילו לא למעשה כזה של חוסיין, להפריע את המקהלה האחידה שאליה הגיעו.

האם קיימת „מקהלה אחידה" כזו גם ביהודה ושומרון? האם ההנהגה הפלשתינאית המאוחדת החתומה על כרוזי ההסתה המופצים בשטחים מורבעים ע"י אש"ף?

ד"ר רכס: אינני מאמין בתיאוריה של מן „פוליטבורו אש"פי" המניע את גלגלי המרי האזרחי בשטחים ומתכנן את ההפגנות והמהומות. ההתפרצות שהחלה לפני כחודשיים וחצי באה מבפנים אבל מאחר שהתפרצות זו לא מצאה בטויי כוח פוליטיים מקומיים — נכנס אש"ף אל תוך הוואקום (והכוונה לגרם המרכזי באש"ף זה שבהנהגת ערפאת) והחל לכוון את המתרחש הן דרך קבוצות רדיקאליות מקומיות, והן דרך שידורי רדיו, בטלפון ובאמצעים אחרים.

שאלה: כיצד אתה מדבר על „ואקום" בשטחים כאשר ישראל מנסה לטפח זה עשרים שנה מנהיגות מקומית מתונה?

ד"ר רכס: העובדות מדברות בעד עצמן. מנהיגות מתונה? איפה היא? הרבה אשלייה עצמית היתה בקרב הישראלים שהאמינו בה.

מה קרה לתושבי ואדי ערה?

שאלה: אבל במתינות של האזרחים הערביים של ישראל האמנת אפילו אתה. עליה לא תאמר שהיא אשלייה עצמית, מה קרה איפוא לתושבי ואדי ערה, המשולש, יפו, נצרת?

ד"ר רכס: זוהי הדרמה האמיתית. זה הדבר המסוכן האמיתי. זו ההתפתחות שהיא המסוכנת ביותר למדינת ישראל. לדעתי, הקיצוניות שהתגלתה בקרב ערביי ישראל אזרחי המדינה, אינה מכוונת כלל מבחוץ. כל כולה פרי תסיסה פנימית ותהליכים שנסתרו מעיני רבים מאיתנו. אחד ההליכים הללו — ההקצנה הדתית המתחזקת בהדרגה.

האם מתרחשת חומייניזציה של ערביי ישראל?

ד"ר רכס: כוחם של המסגדים גובר והולך. המואזינים משדרים הסתה. עצם העובדה שמדי יום ששי צריכה ישראל לתת את הדעת על השאלה האם התפילות בהר הבית ובמקומות אחרים יסתיימו בשלום או לא — מדאיגה.

יוצא איפוא שלפי רכס, אפילו אם יצליח צה"ל בתערובת של תקיפות ותבונה לדכא את המהומות הנוכחיות (עובדה שבעזה שורר שקט זה כשבועיים ורוב הפועלים ברצועה יוצאים מדי בוקר לעבודתם בישראל) — אפילו אז עדיין יתוסס במסתרים תהליך ההקצנה הדתית. ולתהליך הזה, לא פחות ואולי יותר מאשר למיבצעי יידוי האבנים, חייבים לחפש פתרון.

אימת הארי / מאת הרב יגאל אריאלי

נוכח הארועים האחרונים ביש"ע אשר גרמו לבהלה בציבור, עלינו לחזור ולבחון את עצמנו, את נקודות התורפה שלנו ואת הסכנות האורבות לפתחנו. דומני שחז"ל הצביעו על הנקודות המכריעות. לגבינו במאמר הבא: „ת"ר חמשה אימות הן, אימת החלש על הגיבור; אימת מפגיע על הארי; אימת יתוש על הפיל; אימת סממית על עקרב; אימת סנונית על הנשר; אימת כלבית על לויתן. אמר רב יהודה: מאי קראה? — „המבליג שוד על עז" (שבת ע"ז ע"ב).

מאמר זה טעון מחקר זאולוגי. אנו שאיננו מבינים בתחום זה ננסה להתרכז במשמעותם הרוחנית של הדברים ע"פ הפרשנים הקדמונים.

חידוש גדול מחודשת הבריתא: לא רק אימת הגיבור על החלש, אלא גם אימת החלש על הגיבור. חמש הן הדרכים בהן מסכן החלש את הגדול החזק ממנו: דימוי מטעה ומפחיד, הטרדה מתמשכת, תככים, הקטנת הדמות, חלחול פנימה והרס עצמי.

אימת מפגיע על הארי המפגיע הוא „חיה קטנה המהלכת בין רגלי הארי וצועקת בקול גדול, וכשעומע הארי את קולה מתפחד" (רש"י והערוך). קולו של המפגיע גדול ומאיים כשל מפלצת בלא כל יחס לדמותו וכוחו הממשי. כוחו הוא התדמית המנופחת שיצר לעצמו. הקול, ואנו מכירים את קולה של התקשורת, עושה רושם גדול. גם אם אין לו קשר לנעשה במציאות, יש לו כבר חיים משלו והוא קובע מציאות. — הארי כבר ברח ונותר בשטח המפגיע לבדו.

כיצד קורה הדבר. מדוע נבהל הארי, המכיר את המפגיע. מבין רגליו, מקולו הנורא; כיצד גובר הדימוי המצטייר בנפש על עובדות המציאות וגורם לאבדן העשתונות, הפסקת כל חשבון והגיון והתמכרות לבהלה, לבריחה, — היא חידה נפשית. אבל היא מציאות שאין לבטל את אפשריותה. הארי בורח בעצם מעצמו, מהדמות שטיפח על המפגיע בנפשו, וכיוון שהבעיה הפכה לפסיכולוגית, אין לעובדות המציאות חשיבות.

אימת יתוש על הפיל. מהו הנזק שיתוש יכול לגרום לפיל? — דומה, לא כלום. אין כאן כל בעיה ממשית קיומית. אף לא חבלה ופגע, ואת עור הפיל גם לעקוץ אי אפשר. היתוש א"כ רק מזמזם ומאיים ומטריד.

החשיבות שמייחס הפיל לזמזומו של היתוש, בכך שהוא מתעצבן ומתרגז; היא ההופכת את היתוש לבעיה. התמכרותו של הפיל לטרדה של היתוש היא הערכה אותה ממשית עד כדי הטלת חיתתו עליו.

הפיל בנוי מטבעו למלחמה. בכוחו וכובדו להכריע ולמעוך כל אויב מסוגו. בחסיך הכבדים דורס הוא ומדביר חיות כמותו. אך מול היתוש הוא עומד חסר אונים. הטבע לא חנן את הפיל בכלים כאלה — משום שאינם דרושים לו. כי לעולם לא יסכן היתוש את קיומו של הפיל. הטרדה, אינה התמודדות. יש בה מבחן עצמי לחוסנו וכוחו של המוטרד: אם כל הטרדה מזעזעת ומפרה את שלוות רוחו, אות הוא לבעיה הקיימת בנפשו הוא.

אימת סממית על העקרב. לסממית שני זיהויים: לטאה (תרגום יונתן ויקרא י"א ל') ועכביש. (תרגום משלי ל' כ"ח, תולעין ברש"י כאן וסנהדרין ק"ג ע"ב). מבין השניים, נראה הזיהוי האחרון הולם יותר את הממדים האמורים כאן.

העכביש כשלעצמו אינו כלום, ולא נראה שהוא מסוגל לסכן את העקרב. אבל ייתכן שיכול הוא לסבך את העקרב בקוריו. גם זו רשת שלכאורה אין בה ממש, אבל אם העקרב לא יזהר ממנה יכול הוא להסתבך ללא מוצא. העכביש א"כ כחו בתככיו. ברשת שהוא טווה סביבו, אך ברשת טמונה סכנה ממשית ואוי לו לעקרב שלא ישמור על צעדיו מבעוד מועד.

אימת סנונית על הנשר. — „נכנסת תחת כנפי הנשר ומעכבו מפרוש כנפיו" — רש"י. (מעין זה כיום, אימת העופות על מטוסי הסילון, השואבים אותם אל תוך מנועיהם).

הנשר מגשים עצמו ואת חלומותיו כאשר הוא דואה מעלה במרומים. שם, משוחרר וללא כל הפרעה יכול להרקיע שחקים ללא כל הגבלה, כל כבלי המציאות סוגיה ומצוקיה. נשרים ממנו והוא מוצא את מקומו וייעודו.

הסנונית אינה תופסת משיגה ושייכת לשגב הגבהים. היא עוצרת את הנשר ומעכבתו על הקרקע ומונעת ממנו את ההמראה. כך מאבד הנשר את כל סגולותיו ויתרונותיו, הקטנות הצפויות כבר יהרגו ויחסלו אותו.

אימת הסנונית, היא אימת הקטנות האפרורית המחסלת את הגאונות, פורטת את הגניוס לפרוטות נחושת. הנשר קצר הכנפיים, הטמא והמשוקץ איבד את עולמו וזכות קיומו — העורב טוב ממנו.

אימת כלבית על הלויתן. הכלבית, שרץ קטן הנכנס לדג גדול באזנו או בנחיריו והורג אותו. (ע"פ רש"י כאן ורשב"א ב"ב ע"ג) יכולתה של הכלבית מועטת, אבל סכנתה בכך שחודרת היא אל תוך תוכו של הלויתן ופוגעת בו מבפנים. מבפנים גם פגיעתו של שרץ קטן היא קטלנית.

קטע מאבקם הנוכחי של ערביי א"י נגדנו הוא ב"ה מאבק החלש בחזק (אשרינו שכך, שאלמלא כן לא היינו כלל). כל אותן חמש אימות עליהן מתריעים חז"ל אורבות עתה לפתחנו. עלינו להכיר אותן, להעריך אליהן ולהתמודד עמן.

אימת המפגיע, היינו הדימוי הערבי המנופח והדימוי היהודי המעוות בכלי התקשורת ואימת היתוש, היא ההטרדה בדרכים, האבנים והצמיגים הבוערים, כאשר מעמידים אותן בפרופורציות האמיתיות שלהן לגבי עוצמתה של המדינה, אף שעשו רושם רב בימים הראשונים למהומות, נדמה שהחשש מפניהם הולך ודועך ותופס את מקומו הנכון, לא במעט בגלל נחישותו ונחרצותו של צה"ל.

אך דווקא עתה עלינו להיות מוכנים ל„אימות" האחרונות. ההזדקקות אל מו"מ מדיני כפוי, בתנאים המוכתבים מבחוץ, מתוך חשש להמשך המהומות והסלמתן, היא חולשת דעת וכניעה לאש"ף, שלא פילל להשיג תוצאות כאלה. זו הסתבכות ברשת שפורשים לנו ועלינו להשמר ממנה. הפירוד הפנימי מגביר את הלחץ ומקשה על שקילת הדברים לגופם ועלינו להתאמץ לפעול באחדות ובתחכום רב כדי לצאת מקורי העכביש הנרקמים מסביב.

גדולה יותר האימה מפני הכלבית החודרת לאזניו ואל תוכו של הלויתן ופוגעת בו מבפנים. היד הבוגדנית (ואין מנוס מבטוי זה, למרות האיצטלה המוסרית בה היא מתעטפת) המושטת מבפנים אל המרצחים, קשה שבעתיים מזו שלהם. לתעלול התקשורתי של המחבלים ייתכנו תשובות רבות גם בתחום התקשורתי, אבל הארס המחלחל מבפנים, אינו תעלול אלא חולי קשה ומסוכן.

ואם כאן מדובר עדיין בתופעת שוליים, הרי שלגבי הציבור כולו גדולה הולכת אימת הנשר מן הסנונית. חזון הגאולה הגדול שאין נשגב ממנו, הולך ומתגמד, הולך ומתמסמס בידים מסואבות. שיבת העם לארצו ותורתו, לייחודו ויעודו להיות אור עולם, הומסה בציונות קיומית אינטרסנטית. ציונות של „קרש לטובע", המוכחשת ככזו, כמפוקפקת מבחינה מוסרית, ומטיפה ספקנות והיסוסים ללבבות.

אנו מתבוננים בראי ושואלים האם זו דמותנו, האם כך התגמדה שאיפתנו ומגמתנו? לא „קרש" אנו מחפשים אלא את חזון הנביאים. צריכים אנו לכנפי נשרים, להתרומם לגובהו של חזון גאולת ישראל, שהוא שאיפה לגאולת האדם בכלל, וגאולת עולמים.

*

חז"ל לא הסתפקו במשל מעולם החי והביאו לו מקור מן הכתוב, המבטא את המישור האנושי: „המבליג שוד על עז ושוד על מבצר יבוא" (עמוס ה' ט') ופירש התרגום ורש"י „המגבר חלשין על תקיפין, והזיון (היינו — השודדים) על ברכי תקיפין משליט". אין זו דוגמא נוספת לחלש הגובר על החזק, אלא הנמשל בו מתיישמים כל חלקי המשל. כלומר האדם או האומה המתמודדים עם החזק, משתמשים בכל התכסיסים והטקטיקות אותן אנו מוצאים בטבע, ההופכות את החלש לחזק ממנו. אלא שיש הבדל יסודי בין המשל לנמשל. בדוגמאות מעולם החי, החזק לא עשה דבר לחלש. לארי אין עניין במפגיע והפיל אינו מחפש את היתוש להתנכל לו. החלש הוא ה„רשע" המנצל את יתרונו בנקודה אחת כדי למוטט את החזק הגדול והתמים שלא פגע בו.

אך בפסוק בנה העז את מבצרו משוד דלים, הוא הרשע והמעוול, השודד נלחם עמו על תורתו וצדקתו. אין א"כ הקבלה בין המשל לנמשל. נראה א"כ שבמישור האנושי הדברים מורכבים יותר. ההכרה והמודעות של הגיבור מצמצמים את אפשרויות ההשפעה הפסיכולוגית של החלש. לעומת זאת מתחזקת תנופתו של מר הנפש. חולשתו המוסרית הפנימית של הגיבור היא המכריעה את הכף, היא המחזירה לחלש את כחו ומגבירה את עוצמת תכסיסיו על נפשו הקרועה של החזק.

וכן לאידך גיסא: עוצמה מוסרית ופיזית המתלכדות יחד הן כח שאין לערערו במקסמי שוא ותחבולות חיצוניות ריקות. הטהור החזק, אינו צריך לחשוש מן השועלים הקטנים המחבלים בכרמים, לא הם שימוטטוהו.

זו א"כ לגבינו הנקודה המכרעת — היסוד והרגישות המוסרית? כיצד שומרים על הדמות המוסרית תוך עימות מתמיד ונמשך?

מרן הרב זצ"ל מציע להציב כמופת דמויות בראשית, אשר „עוזים היו ברוחם וידעו בעמק החושך לבחור בטוב ולסור מן הרע". „גם אם אלך בגיא צלמות לא אירא רע" אורות ע"ד. דמותו של יעקב איש תם, איש האמת, אשר נגזר עליו לא רק להיות נרדף ונבגד, אלא גם לגלות את בחירתו ובבירתו בדרכי עקיפה. והוא שומר על צלמו ודרכו באמונות לאמת שבלבו. כך גם דמותו של דוד, אשר הוטל עליו ממרודים לממש את משיחתו כשהוא נבגד ומושמץ וכל ימיו מלחמה ומאבק ואף על פי כן הוא איש האמונה, מקים עולה של תשובה ונעים זמירות ישראל. כי „הרגשתן הפנימית בתוכן שלם היתה. מלחמת קיומם, קיום האומה, מלחמת ה' היתה בהכרה פנימית". שם. מרוממים הם את מאבקם ומלחמתם לאמת פנימית זו וע"פ הם מיישרים את דרכם בעולם מנוכר וזר. כי כשם שיש להישמר מדיכוי ואכזריות ושחיתות מידותית ומוסרית, כך גם בריחה מהתמודדות קיומית, בטול הצלם העצמי, הייחוד והיעוד, הם השחתה נפשית.

יש קסם בהתרפקות על החולשה. היא מבטיחה טוהר נקיות חן. יש לחולשה כפי שראינו בחז"ל, ומלמד גם הנסיון, כח ועצמה פנימיים. אך היא אינה מבטיחה את הקיום ומשמעותו. אין חן בטבוחי תרפ"ט ומרוששי מצור ירושלים. האיסטניסיות המקדשת את החולשה היא מוסריות שחזקים יכולים להרשות לעצמם. כי החולשה עצמה אינה יפה לאיסטניסיות, לנקיי הטעם והדעת, הם הכלים בה ראשונים, כמרתה בת בייתוס וכיוצא בה בכל הדורות.

*

על כן איננו שואפים להיות „החלש הנבזה", הגלות אינה אידיאל למרות יתרונה המוסרי. זה מוסר גזירי תלויה, ואנו יצאנו מן הגלות לחיים ומחפשים את ההגשמה בתוכם תוך התמודדות מוסרית. אין הדבר חורה למין רחם אינטלקטואלית ערטילאית של אשליות, הוויתור והחולשה מדעת אינם מבטיחים היום לא שלום ולא מוסר. אין זו אלא אשליה היאה בוויכוח סלוני, או טיעון לפוליטיקאים השואפים רווח שלטוני. ברור היום שהמאבק אינו על יש"ע. המאבק הוא על א"י: הגליל, נחל עירון וירושלים. המאבק הוא על הקיום. אם נתפוס מאבק זה לא כמאבק צר ואינטרסנטי, אלא במסגרת מקוממת של גאולת ישראל בגאולת עולמים, אם נתרומם לגודל השעה והתפקיד, אם נכוון ונייחד כל מעשינו לשם שמים, נשאר על טוהר נפשנו וצלילות דעתנו.

דיין וכיפתו הסרוגה / מאת חיים פיקרש

ראש ישיבת כרם ביבנה, הגר"ח גולדויכט מברך את הדיין י. גליק, פרי ההילולים של ישיבות ההסדר. יושב לצידו הרב הראשי, הראשון לציון, הגר"מ אליהו.

בין סמטאותיה של צפת, פסע בשנות ילדותו הילד יהודה־ישעיהו גליק, בנו של ר' משה, בעל הקונדיטוריה הקטנה. גם כשעברה המשפחה לנתניה, והילד היה לנער, נמשך בחבלי קסם אל עיר המקובלים, וכשבגר רכש דעת תורה, שירת בישיבת הסדר כנח"ל המוצנח, עדיין צפת תפסה מקום חשוב בתודעתו. רצה הגורל, שעתה הוא שב אליה, כדיין כשחותם של ייחודיות מלווה אותו, הן הוא ראשון הדיינים היושב על מדין וכיפה סרוגה על ראשו.

אכן, אומר הרב, אי אפשר להתעלם מעובדה זו, אך אין בה כדי לשנות את המציאות שכל הדיינים מצווים לפעול לפי תורה אחת. משאלתו — שרבים מבני דור הכיפות הסרוגות, ילכו בעקבותיו. כי עולם הדיינים הוא בבחינת „עולם ומלואו".

*

המעניין שהוא כלל לא חשב להיות דיין. בליבו התפלל תמיד שהקב"ה יכוון אותו במשך הזמן לתחום שיוכל לתרום בו. אך במרוצת השנים, כששיקע עצמו בעולמה של תורה התמחה גם בדיינות, מתוך „סקרנות מתמדת" וכשלמד ונבחן ועמד בהצלחה, הבין כי זה היעד שבו ימלא שליחות קדושה.

כשלמד בבית הספר „יסודי התורה" בנתניה מילא אחר משאלת לבו של הסב, משה צבי. אחרי כן למד בישיבה התיכונית בנתניה, וכשסיים את לימודיו חש שעדיין אינו די חזק בתורה ובאמונה, וכך פנה לישיבת מרכז הרב בירושלים, שהה בה מספר חודשים, והבין כי המסלול הראוי לבן ישיבה צריך להיות — ישיבת ההסדר.

כך הגיע לישיבת כרם ביבנה, השתלב בלימוד ובשירות הצבאי, צנח שבע פעמים, יצא למבצעים שונים ובכלל זה, למיגור קיני מחבלים, בתקופתו של אריק שרון, אלוף פיקוד הדרום דאז „שעשה סדר בעזה הסוררת", עבר את מלחמת יום הכיפורים, ומצא עצמו גם במלחמת שלום הגליל, בסבורה של ביירות, עם גדוד התותחנים, אליו סופח.

ושוב. כשסיים את ישיבת ההסדר, עדיין תחושת הצמאון לדעת, אפפה כל ישותו. הפעם — עלה לירושלים, הצטרף אל ישיבת „הכותל", שהה במחיצתו של הרב חגי אידרר, דיין ברחובות, שביקש להקים אז מסגרת להכשרת דיינים. הסקרנות, כאמור, היא שהביאה את הרב גליק ללימוד הדיינות.

„אז הגעתי למסקנה שאם רוצים להיות גדולים בתורה צריכים לדעת גם את עולם הדיינות" — לדעת, ולא כל כך להיות דיין. או אז חשב שסדרי נשים ונזיקין, הנלמדים ביסודיות בישיבות ההסדר, יכולים להכשיר את הלומד להיות ר"מ באחת הישיבות אבל לא לדיינות. כך מצא עצמו הרב גליק בחברותא עם הרב יעקב ורהפטיג, והשניים שקדו על תלמודם וככל ש„צללו לעומקה של תורה ולהבנת ההלכה, גבר הצימאון לדעת עוד ועוד"...

צמאון זה, לא פסק, גם כשנישא ללילי לבית לוינגר, והקים בית, היה אב לששה ילדים, כ"י. וכאשר הרב ורהפטיג הגה את הרעיון להקים כולל אברכים „ברוח הציונות", ברמות שפירא, שבפרוזדור ירושלים, פנה לרב גליק שיסייע בו כי הן זה עתיד להיות „מכון יהודי ציוני". וראה חשיבות מרובה לעזור בהקמת המסגרת.

שנתיים שהה הרב גליק ברמות שפירא, ואח"כ עבר להשתלמות בכולל של הרב אונטרמן, בירושלים, ולמד שם חמש שנים נוספות. בתקופה זו העמיק הרב גליק יותר ויותר בלימוד חלקי ה„אבן העזר" ו„חושן משפט", וכאשר הוקם „כולל פסגות", במעלה הדרך לבית אל, לא היה גבול לשמחתו. כאן המקום הראוי לו ובהתלהבות רבה, לימד גם בישיבת ההסדר של מעלה אדומים.

„ביקשתי לנסות את ענף ההוראה כר"מ בישיבת ההסדר", מספר הרב גליק, בציינו כי גם אז, לא הניח ללימודי הדיינות, וכך פנה למבחני „פסק הדין" ולמבחני „תקנות הדיין", בכתב ובעל פה, ועמד בהם בהצלחה.

או אז, החל הרב גליק בהתייעצויות עם רבותיו, עם עמיתיו, מתוך מחשבה „להיות דיין בישראל".

*

וכשנתמנה על ידי ועדת הדיינים וקבל את ההסמכה ואת „תעודת הכושר" בלשכתו של נשיא המדינה חיים הרצוג, החלה מלווה אותו תחושה ראשונית, הן הרב יהודה ישעיהו גליק, הוא הדיין הראשון שבא מעולמן של ישיבות ההסדר. עתה, בטוח הרב גליק, שתלמידים נוספים ילכו בעקבותיו, שכן, בכהונת הדיינות כיום יש מעין שליחות והוא מקווה שאותם אברכים הלומדים בכולל פסגות — המכון שהוקם על ידי בוגרי ישיבת ההסדר בכרם ביבנה, בראשותו של הרב ישראל קליין, הוא בעל אופי לאומי תורני שיעודו הכשרת דיינים ומנהיגות דתית לאומית, ימצאו את עצמם בעולם זה, שלא היה קרוב ללבם.

בעבודת הדיינות רואה הרב גליק, אתגר של ממש. גם תרומה למערכת הזו מגיעים אליהם כוחות צעירים, רעננים, „עם רקע ראוי", היכולים לשנות את הגישה וההתייחסות לעבודה. בין השאר הוא מעוניין להחדיר בקרב הבאים ומבקשים את שירותי בתי הדין, את התודעה על זכויותיהם ואת מה שמגיע להם, ולחתור, להבאת שלום בית בדרך של פשרה, הבנה, ויתורים הדדיים ורק אם אין דרך אחרת — „לחתוך דברים".

הרב גליק יודע שיש לו הרבה מה ללמוד, מעמיתיו הדיינים הוותיקים. טרם מינויו סבב בבתי דין, שהה במחיצתם של דיינים ואבות בתי דין, שעות רבות, כדי להכיר את המערכת הרגישה הזו.

*

לבית הדין הרבני בצפת הגיע הרב גליק, בדרך מקרה, שכן היה מעוניין לכהן בבית הדין של תל־אביב, שם העבודה רבה במיוחד, ועל כך עמד במהלך הסיורים שקיים, טרם הוכתר לתפקיד. אך ה„ממנים" הסבירו לו, שצריכים קודם כל לכהן בישובים רחוקים. ומכך לא נבהל, ומה גם שבליבו שמורה „פינה חמה" לעיר הולדתו, צפת.

פעמיים בשבוע מגיע הרב גליק, מביתו בישוב בית אל, אל צפת ומצטרף להרכב של אב"ד הרב אוירבך, רבה הראשי של טבריה הרב בוארון. הרב גליק למד להבין שבאי בית הדין, שונים אולי מאלה המגיעים לבתי הדין שבערים הגדולות, שכן רוב הבאים, אינם מיוצגים על ידי עורכי דין או טוענים רבניים, וכל אחד ניצב שם ו„שופך את ליבו".

במצב זה הן אפשר לקיים שיחות עם המתדיינים בצורה מאד חופשית, לא פורמלית, להסביר, ולשמוע, ואחר גם להשיא עצה טובה, לחתור לדרך הפשרה. אכן באי בית הדין בגליל, בצפת או בטבריה, באים מקרב אוכלוסיה שבעיות קיומיות מקשות עליהם.

הרב גליק, מספר כי טרם פטירתו של אביו, ר' משה לפני תריסר שנה, גילה האב כי היה רוצה, כמו כל האבות, לראות את הבן, לאחר שנות הלימוד בישיבה, לומד באיזו אוניברסיטה כדי שיבטיח פרנסה מכובדת. אך האם צפורה, תיבדל"א, אמרה שעל יהודה־ישעיהו שלה, אפשר לסמוך שידע מה לעשות. ואילו הוא כרב סמך על הכוונה של הקב"ה, שהביאה אותו לכס הדיינות, עולם חדש, שכולו אתגר, לבוגר ישיבת ההסדר.

יש ישע ביש"ע

ביום שלישי, השבוע, סיימה יחידה צבאית את שירותה באיזור גוש עציון. בפגישת סיכום שערכתי איתם אמרו לי כי תגם שרחוקים ממפעל ההתיישבות שלנו, הם גאים בנו. הוסיפו שטרם נתקלו בציבור שיצר איתם יחסי רעות והערכה הדדית כמו בשירות מילואים זה, — דברי שילה גל יו"ר המועצה האזורית גוש עציון ויו"ר הנהלת מועצת יש"ע. לדבריו, אלו תגובות שגרתיות, של אנשי מילואים וסדיר המסיימים את תקופת שרותם ביש"ע.

האלוף מצנע סיפר בימים אלה כי דוגמת „הגברים" שביקשו לשרת באיזור התעלה, כתי־ קשורים אליו היום חיילי מילואים ומבקשים שיציבו אותם ביו"ש.

סיפורים שהתקשורת לא תדווח עליהם.

כי שרוצה להתעודד שיבוא קצת עם שילה גל שאינו נתפס לסיסמאות נבובות אך בלבו אמונה עמוקה כי הגל העכור יחלוף ואחריו יבוא שוב גל של פריחה.

אחרי ימות המהומה ביש"ע, התבטאויות פרס ורבין בגנות ההתנחלות והיות התקשורת בידי „מחנה השלום" — כלום אתה מאמין שיש עתיד להתנחלויות ולי־ישובים מעבר לקו הירוק?

אני חושב שאנחנו כיהודים מאמינים באיז־ שהו מהלך של „אתחלתא דגאולה". הגי עצם כל הקשיים והעניינים המסובכים שמסביבנו, קשה להאמין שעניין ההתיישבות ביש"ע איננו חלק מהתהליך כולו.

יש שתי אלטרנטיבות ורק שתיים: האחת, שכל הקו החינוכי של הציונות הדתית מוטעה ביסודו. האפשרות השנייה, שבה אני מאמין היא, שכל המהלך הוא נכון ואמיתי. אני לא רוצה לרדת לפרטי פרטים של חשבונות של גלות וגאולה. קטונתי מלעסוק בסוגיות אלו. אולם, אם ניקח את „פרשת גוש עציון" כסמל, ללא ספק הורינו שהאמינו במהלך עוד לפני הקמת המדינה, עברו תקופה של הייתך עם חורבן ה„גוש", ובהקמתו מחדש, אני רואה חלק מהמהלך של ישוב ארץ־ישראל ההתיישבות היהודית בארץ־ישראל.

מאבק בין ערבים לעם ישראל

לגבי התסיסה ביש"ע, מותר לדרוש מן הצי־ בור שלנו שיבין, כי יש כאן מאבק בין ישות ערבית לבין עם־ישראל, ואם נבדוק את זה בהמשך של שנים נגלה, כי אין לתסיסה קשר בלעדי למציאות של היום. היו מאורעות ב־29, ב־36 וגם בתקופת שלטון חוסיין ביו"ש היו ארועים חמורים מאוד. דווקא מכיוון שאיננו יכולים להיות כ„כל הגויים", סגנון הטיפול שלנו באירועים שונה מסגנון של טיפול חוסיין בבעיות ביו"ש בספטמבר 1970 או אפילו הי־ ריעים האחרונים ברפיח שנסתיימה בטבח שעי־ שו המצרים.

אני סבור כי ההתבטאויות של המנהיגות הפוליטית במיוחד זו של שמעון פרס נובעת בשיקולים מפלגתיים, ערב הבחירות שללא ספק

מאת שאול שיף

עלולות להוות גורליות למחנה השמאל או ל־ מחנה הלאומי.

על רקע תפיסת העולם של מי שסבור, שה־ כהונה מצרתת את המפלגה, אפשר להבין את ההתבטאויות של שמעון פרס ואת התנהגות משרד החוץ בתקופה האחרונה. השורה האחרונה של הפעולות עליהם היא לתת תשובה ברמה המפלגתית ולא הלאומית.

בכל מקרה, בוא ונרשום לפנינו כי המאבק איננו רק על עתיד יש"ע אלא על „כל ה־ קופה" הבעייה באיזור ואדי ערה אקוטית יותר מאשר אצלנו...

מתוך מנהיגות הציבור הדתי הלאומי, כולל זו הרוחנית, מדברים בגלוי על הצורך במנהיגות והיהודיים. האין זה מקל לחשוב על צעד בכיוון כזה למען השלום המיוחל?

הציבור הדתי לאומי הוא היום המוכה ביותר בציבור המנהיגות. מצד אחד הוא בעל יכולת צמיחה קטנה, יחסית לגודלו המספרי. מצד אחר הוא הסובל ביותר מחוסר מנהיגות מובילה, שהיה מסוגלת להוביל באיזשהו קו חינוכי אידיאולוגי אחיד. וזה בעולם יכול להביא לשבר היינו גם במערכה המפוארת של ה־ מפד"ל.

אילו תתאר לנו בקצרה מה קורה היום ביישובים השונים למוקדי ההתפרעויות, איך מתנהלים שם החיים? (אריחים, קני־ יה, יציאה בשעות הערב, יחסים עם הכפרים הערביים).

התלכדות מתוך שותפות גורל

כמו בכל מציאות שיש בה מצוקת פירות, יש דווקא תכונה של התלכדות מתוך תחושה של שותפות גורל בתוך הישובים. אני מציע לשמור על הפרופורציות הנכונות, ושיהיה ברור שהחיים ביש"ע רחוקים מלהיות גיהנום; מצר־ כת החיים מתנהלת בארוח שוטף ללא תקלות משמעותיות. התעשייה השירותים והייצור, הכל ממשיך לצמוח. אדרבה, הציבור מוכן לבוא ולראות את זה. טוב מראה עיניים ממשמע אוזניים. אנשים ממשיכים לנסוע בכל שעות היום והלילה, כולל נשים וילדים. הנה, בתי הורה, אתמול בלילה מהרקדה בירושלים אחרי חצות הלילה...

מה מצבם של ישובי גוש קטיף, הנמצאים במצוקה כלכלית ומי יכסה את הנזקים שנגרמו לפרוייקט התיירות שם?

יש היום פגיעה במספר ענפי משק בישראל בכלל ובתיירות בפרט. מובן, שגוש קטיף בגלל מיקומו נפגע באופן מיוחד. על ממשלת ישראל מוטלת החובה לתגמל את כל הענפים שנפגעו בגלל פעולות איבה כמו שהמערכת החקלאית מפוצה בגלל נזקי בצורת.

בעניין הביסוס הפיזי של הישובים ביש"ע, צר לי לקבוע כי המחנה המתקרא לאומי, זה תקופה ארוכה שכמעט אינו עושה דבר להמשך פיתוח הישובים. מי שאולי באופן חריג דווקא כן עושה זה משרד המסחר והתעשייה ובמידה מסויימת גם משרד הפנים.

בהיעדר תמיכה בתקשורת, מניין אתם מקבלים את „החיזוקים" להמשיך ולה־ תפקד כרגיל?

האמונה והכוח המוסרי האוסף הפנימי שלנו הם שנותנים לנו את החיזוקים האמיתיים. ה־ אמונה בצדקת הדרך היא חיזוק לא מבוטל. ללא ספק מי שמתקרא המחנה הלאומי משלם יום יום מחיר יקר על הפקרת חזית הזו של התקשורת בידי השמאל.

האם הילדים והאמהות בישובי יש"ע מפוחדים?

יש חרדות אבל החיים נמשכים כשורה

אסור לדבר בהכללות. אני יודע שיש חרדות אצל אמהות וגם אצל ילדים, ביחוד כאלה שנפגעו או שארוע כלשהו היה בסביבתם ה־ קרובה, אבל עובדה היא שאיש לא עזב את הישובים והחיים ממשיכים להתנהל כשורה. אגב, על פי פרסומי התנועה הקיבוצית כ־1600 עזבו את הקיבוצים בשנה האחרונה, אני מצריך שזה לא נעשה על רקע המהומות ביו"ש אלא דווקא על רקע של אובדן דרך יהודי—חינוכי— אידאולוגי של התנועה הקיבוצית, שהפכה ל־ הוות הסמן השמאלי של הציבור בארץ.

האם מסתתרת איזו שיטה במתקפתם של כל המתחולל בפוליטיקה, בצבא וב„שטחים"? איפה ההסברה הנגדית?

במהלך שלושת החודשים האחרונים היו תגו־ בות שלנו לכל מיני ציבורים ואירועים שהיו בתקופה הזו. כמו תגובה על דברי נסים זוילי — ראש מחלקת ההתיישבות של הסוכנות ש־ קרא לנטוש את הישובים, היו תגובות על מערכת היחסים שלנו עם הצבא. לא כל מי שצועק צודק ולא פעם צודק דברת מקרין חרדות והוסר ביטחון ודווקא שתיקה מקרינה את ה־ היפך.

האם בימים אלה מגלה משהו עניין להתיישב בשומרון או בגליל מעבר לקו הירוק?

נכון לימים אלה, קשה לומר שהמונים מת־ דפקים על הדלתות, אבל אני מאמין שכאשר ייגמרו האירועים, הם ייגמרו, תתחדש תנופת ההתיישבות ביש"ע.

הרמטכ"ל רא"ל דן שומרון סיפר בועדת החוץ והביטחון, כי היחסים בין הישו־ בים לבין האלוף עמרם מצנע תקינים וטובים. האמנם כן?

הדברים הם יותר מגוונים. נפל בזכותנו שהאלוף מיצנע מלווה אותנו בתקופה הזאת. נוצרה מערכת יחסים יוצאת מן הכלל טובה בין סגל פיקוד מרכז והיחידות הפועלות בשטח לבין הישובים. מתקיימות פגישות קבוצות ב־ יוזמת האלוף עם ראשי הרשויות היהודיות. האלוף עצמו מקיים אין סוף סיורים בשטח ופגישות עם התושבים בישובים. לכן, יש ל־ הצטער שישנם חברי־כנסת מופקרים שפיהם שלוח־רסן והם נעדרי כל אחריות לאומית ו־ מוסרית בהקשר הזה, חורשים דמורליזציה ב־ קרב הצבא ומערכת הביטחון.

הפרזה בתיאורי

(סוף מעמוד 3)

אקטואליים. ברור, כי ספקים ליש"ע עלולים לה־ צא עצמם בבעיות בשל כוסר התשלומים שם כיום. אך אין להפוך נרצא זה לבעייה משקית כוללת.

* ידיים עובדות. מספר המועסקים מיש"ע בישראל הגיע בשיאו לכ־108 אלף. אלה מהווים כ־60 אחוז מכלל השכירים הערביים ביש"ע. ה־ בעייה של מחסור בידיים עובדות חריפה בענף הבנייה. בענף זה מועסקים כ־50 אלף עובדים מיש"ע. הבנייה עומדת בפני פיגורים, אשר חל־ קם תוכל להשלים במועד מאוחר יותר, אך לא בלי נזקים. המצב קשה יותר בחקלאות. ובלי התאר־ גנות חירום עלולים להיגרם נזקים שאינם ניתנים לתיקון בקטיף ההדרים ובאיסוף ירקות. ברור, כי הפגיעה בתושבים הערביים קשה יותר מזו ש־ במשק הישראלי. מדובר בכ־60 אחוז מכוח האדם אשר אינם יוצאים עכשיו לעבודה. לא זו בלבד שבעבר נהנו מיתרונות ברורים בשכר, אלא שכיום הם לובשים פיג'מות במשך היום. אך בתחום זה של כוח־אדם בבנייה, בחקלאות ובשירותים יש ותהיה לישראל בעייה, אם לא תהיה התארגנות מחדש — ובמהירות. יש לקחת בחשבון כי הגמי־ שות בהסבת ישראלים לעבודות האמורות היא מוגבלת. אך נחוצה לעצבנו אם נצא מתוך הנחה שאין סיכוי למעבר ישראליים לעבודות אלה ול־ החזרת הכבוד לעמל כפיים. מדיניות השכר צרי־ כה לעודד מגמה זו.

*

ההשפעה המצטברת של כל הגורמים האמורים משמעה אפשרות של האטה מסויימת בקצב הפ־ עילות המשקית, כאשר הפגיעה הישירה גדולה יותר במפעלים וספקים שהיו קשורים בייחוד בקשרי סחר עם יש"ע, או שהתבססו על עובדים מאותם אזורים. אך כל אלה יחד משמעם מב־ חינת המשק התמתנות מסויימת בפעילות, אך לא מיתון. בסך הכל המשק בפעילות מלאה, ובבחי־ נת תעסוקה הוא נמצא במחסור של כוח אדם.

יש לקחת בחשבון כי אנו עומדים ערב בחי־ רות, תקופה כזו אינה מאופיינת בדרך כלל בסי־ חון. אדרבה, יש לה סיכונים מבחינת התרת הר־ צועה בתחום השכר. כאפיין אחר, של תקופת בחירות הוא גידול בהוצאות הפרסום ובתעסו־ קת עובדים במערכת הבחירות. אלה משפיעים על היקף הפעילות גם כאשר אין כלכלת בחירות במובנה המקובל.

קיימות בעיות בפעילות במשק — על רקע הנסיבות המיוחדות. אך בשלב זה לא ניתן לה־ צביע על מיתון עמוק. זהו מצב המחייב החזקת יד על הדופק. אבל אין להיתפס להערכה קי־ צונית כאילו המשק עומד בפני משבר ושפל.

שיחת השבוע

מיכה ינון, יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור

הדרג המדיני טעה שלא סגר השטחים בפני התקשורת

מאת שולה מוסטיק

הדימוי של ישראל בעולם ירד — ללא ספק — פלאים בעקבות הצילומים של רשתות הטלוויזיה הזרות, המסק־ רות את המהומות בשטחים ומביאות בפני הציבור ברחבי העולם תמונות מפעולות צה"ל בשטחים, המעוררות תגובות נזעמות בעולם.

גם הטלוויזיה הישראלית נמצאת לפעמים חוטאת בנושא הרגיש הזה.

פרס התבטא, כי בגלל מצלמות טל־ וויזיה הפסידו האמריקנים בוויטנאם. האם בגללן תפסיד גם ישראל ביהודה, שומרון וחבל עזה?!

האם סיקורי הטלוויזיה הישראלית מן השטחים מבוקרים מספיק, לדעתך? שאלנו את מיכה ינון, יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור.

ת. הם מבוקרים, אך לא הייתי עוסק שהם מבוקרים דיים. יש אמנם מערכת בקרה של עורכי מהדורות החדשות, בנהלים ומנכ"ל הרשות, אבל בימים מתוחים כאלה, כאשר כל ידיעה עלולה להגביר מתיחות, יש מבוקן מקום להעמיק את הבקרה ולחזק את השיקול.

ש. ובכל זאת, היו כבר כמה תכניות בטלוויזיה מן השטח שעוררו תגובות חריפות!

ת. נכון. אבל מצד שני, יש גם טענה שה־ צופים בעולם רואים יותר מן המתרחש בשט־ חים מאשר אזרחי ישראל. ואת כיוון שה־ טלוויזיה הישראלית היא יותר מאוזנת ויותר הוגנת. כל עוד הדרג המדיני לא החליט על סגירת יש"ע בפני התקשורת, גם הטלוויזיה הישראלית צריכה לשקף את המציאות בשטח — ובצורה מאוזנת ככל האפשר — כי הצי־ בור רוצה לדעת את האמת, אפילו אם היא קשה.

ש. אתה מדבר על שידור הוגן ומאוזן בתקשורת הישראלית — לפחות על רצון כזה — והנה ח"כים ממפ־ לגות הימין מאשימים כתב טלוויזיה המשדר כתבות במגמה המשרתת את ר"ץ! החברים הגישו תלונה על־ פה שבה הקלטה שיחה בין הכתב לבין קצין בתתיה, שבה כביכול לספר לכתב דברים מזעזעים מן הקורה ב־ שטח; השיחה בין אותו קצין לבין גורמים בר"ץ, שהופנו אותן ולא הכ־ תב „שהוא משלנו".

ת. מנכ"ל הרשות השמיע באוזני את הק־ לטת, והדברים אמנם נראים חמורים ביותר. תיתכן מציאות כזו בתקשורת ממלכתית, שכתב ישרת מגמה פוליטית, והדבר יבוא לידי ביטוי על המסך.

המנכ"ל קרא את הכתב לשימוע, ולאחר ששמע את תגובתו הטיל על ועדת בדיקה, בראשותו של נקדימון רוגל, ובהשתתפות ה־ יועץ המשפטי של הרשות ועוד אנשים, לח־ קור בעניין ולהביא לפניו את הממצאים וה־ מלצות, שיוסקו מן החקירה. בינתיים, כפי שמסר לי המנכ"ל, הכתב לא יעסוק בנושא השטחים עד סוף הבירור.

ש. האם היה צורך, לדעתך, לאסור בכלל את סיקור התקשורת בשטחים?

ת. בתוכנה, שלאחר מעשה נראה שזו היתה טעות מצד הדרג המדיני שלא לסגור את ההתרחשויות בשטחים בפני אמצעי הת־ קשורת, כיוון שאף אחד בעולם לא נתן לנו קרדיט על הדמוקרטיה שלנו, והמראות ש־ הוצגו בתקשורת בעולם התרכזו רק בדברים הקשים והלא מחמיאים לישראל. דבר שזירז מהלכים מדיניים שספק רב אם יפעלו לטו־ בת ישראל. גם בגלל שקשה להציג בטלווי־ זיה את האירועים וההתרחשויות בצורה מאו־ זנת, כיוון שלפעמים מצלמים רק חלק מן האירוע, כמו רק את המכות שמתקיפים חיילי צה"ל במקוכיים, בלא להראות קודם את יידוי האבנים, ובקבוקי התבערה לעבר החיילים וההתגרויות מצדם.

היום, למשל, אסרה הצנזורה הצבאית להד־ ציג את כתבת ההורה על הלינץ' שערך אס־ פסוף ערבי בקבטיה בתושב הכפר שנחשד בעיניהם כ„משתף פעולה". אם השיקול ל־ שדר את הכתבה, או לאסור את שידורה היה נובע רק בשיקולים של הסברה, היה דווקא רצוי להראות זאת בעולם איך פועל האספ־ סוף הערבי ועם מי יש לנו עסק.

ש. ואחרי מעשה, האם יש היום עוד מקום להגביל את התקשורת?

ת. אין ספק שזה היה משגה שלא לקחת בחשבון בסיטואציה הבטחונית, והמדינית ה־ נתונה את האפקט של התקשורת על המצב. וזה לא פעם ראשונה. גם במלחמת לבנון נעשתה אותה טעות. עניין התקשורת הוא בהחלט נתון. צריך לקחת בחשבון, לטוב או לרע, בסיטואציה שלנו התקשורת פועלת לרעתנו. לכן היה בעבר מקום לשקול אם לסגור את השטח בפני התקשורת, כפי שעשו־ תה זאת ארה"ב בגרנדה ובריטניה בפוקלנד. אם כי יש טענה שהמקרים אינם דומים, כי אצלנו בשטחים לא נוכל ליישם את האיסור בגלל מגבלות טבעיות, שוזרי מדובר במקום קרוב וגדול, שבחלקו נמצא במרכז הארץ. היום אין כבר טעם לאסור זאת, לאחר שכבר תועדים מצלמים את האירועים. אלא אם כן יש כוונה לעשות שינוי דרסטי של המדי־ ניות בשטחים, ואז יהיה גם מקום לשקול מחדש את סגירת השטח בפני אמצעי התק־ שורת.

סיכומו של שבוע

בישראל אין שלטון כיבוש

אימוץ ההגדרה „שלטון כיבוש" היא אם כל חטאת, משסיגלו אנשי השמאל למיניהם, ובכללם רבים ממפלגת הע־ בודה, את המונח האשפיסטי הזה ומע־ בירים מונח מסולף וזדוני זה לבני ה־ נוער, „קל ונוח" הוא המעבר להגדרות מסוג „הכיבוש המשחית", וכדומה.

אין להתייחס לכך בסלחנות, ואסור להחריש לנוכח הגדרה זו, שאחינו משמאל, כתוך ספקות או רפיונות, מצמיתים ומפיצים אותה כאילו „כובשים" אנחנו בארצנו.

כזור, צבוע וחסר היגיון הוא ההסבר ש־ אותם שמאלנים מנסים להסביר, כי המונח „כיבוש" ו„הכיבוש המשחית" איננו חל אלא על „השטחים", וכי במונח „שטחים" הם מתכוונים לחברון, שכם, ליהודה ולשומרון.

אכן, גם בצחוק יכאב לב. הרי לאמיתו של דבר בארץ ישראל כולה מצויים „שטחים", שאליהם שבנו, וממשיכים לשוב צייפי גולה לאמא־מולדת. אין כל הבדל מבחינה זו בין מה שאותם שמאלנים קוראים „שטחים" לבין השרון, העמקים והגליל. גם בית שאן, — חיפה, יפו, וגם מקומות שקיבוצי השמאל התנחלו בהם, כולם שטחים הם. כי שב־ אקרובטיקה לשונית יוצר בהבל פיו הבחנה בין שטח לשטח, בין יישוב ליישוב, הריהו פסוט מסולף ומצוות, בזדון או בתום כוזב. אלה הקוראים למקומות כחברון, שכם, בית אל והרי שומרון ויהודה „שטחים כבושים", מכחישים, למעשה, את הזכות מתחת לקרקע שעליה יושבים הם, השמאלניים, המשתפים פעולה עם אויבינו. אם הם כנים, חובתם להסיק מסקנות מהלך מחשבה אווילי זה, שיהודים הם „כובשים" בשטחי מולדת של־ הם, ולעזוב את מקומותיהם.

המצב מחייב להזכיר, בפעם הכי־יודע — כמה, עובדה פשוטה וידועה, כיצד באנו — הורנו למולדתנו. כיצד כבני דרכי שלום ויתרנו על שטחים נרחבים של ארץ ישראל, שבמקום הוקמה ממלכת ירדן, בעבר המזרחי של הירדן, כמדינה הערבית העשרים ושלוש. כיצד „בלענו" החלטת האו"ם בתש"ח לכר־ דינה בגבולות מקוצצים, ובלבד שלום ושל־ ווה יהיו מנת חלקנו.

כיצד בכל זאת הזרו אותם ערבים כובשים ובתאוות כיבוש מדחית ובחמת רצח התנפלו עלינו להשמידנו. מתוך צמא לחיים, בהחלטת הישרדות והחישות ההכרה שאת דמנו לא נפקיר, הדפנו את האוייב וחזרנו למקומות הצת־קים־החדשים, ליישובינו, לשטחינו ש־ שוחררו מידי הכובשים המרצחים.

עתה קמים הם מחדש להרחיקנו מארצנו, שאליה שבנו בזכות טבעית, הסטורית.

לא כובשים אנחנו בארצנו. ואף־על־פי־כן אין אנו אומרים „אף שעל", ואין אנו קמים לגרש את אויבינו — שכנינו. מתוך כמיהה לשלום ותכונות טובה, וחיסול האיבה המכרס־ מת, יש בלבנו רצון להגיע להסדר שיביא את השלום הנכסף, שהוא שקול כנגד הכל ועולה על הכל.

לא כובש, אלא כבן חורין במולדת אבות אנחנו מוכנים, להגיע לפשרה עם שכננו ה־ ערבים, בתנאי שלא תהיה זו פשרה הצלולה לסכן את עצם קיומנו. בל נהיה כאותו אוויל שאינו לומד מניסיון העבר, כי בנפשנו הוא.

כבשנים עברו בעלים נציגי הערבים את התביעה שישראל תיסוג לגבולות 1967. אולם כשם שלא נוכל להחזיר לחיים את אלפי רב־ בות שנפלו במלחמות ישראל־ערב, כך אין להחזיר את הגלגל אחורנית. רק מתוך רצון טוב ושאיפה לשלום הייתה ישראל מוכנה לבחון דרך של הסדר מוסכם.

לצורך זה ובמגמה זו נקבע הסכם האוטו־ נומיה, שבקמפ־דייויד שאת דנו בו ארוכות לגבי קבלתו. רק לאחר שתיווצר תקופת רגיעה מליאה, במשך חמש שנים, יוכל לה־ תקיים הדיון על הסדר קבע. כך פועל עם להיד ניסיון בר. מכאן הזעם שבלבנו כלפי השמאלניים, המהווים צורף ואבן לאויבינו, הנותנים גיבוי למיידי אבנים והזורקים בק־ בוקי תבערה, והורג מכל — מהפים על ריעי הערבים, הנלחמים בנים וילדים להשפיל את חיילינו, לירוק בפניהם ולקללם ואף להתנפל עליהם בחמת רצח. הם המסייעים לכלי התק־ שורת ליצור תדמית בינלאומית שלילית נגד „שלטון הכיבוש והדיכוי".

אם חפצי קיום אנחנו, נדחה בבוז את ה־ מכנים את ממשלת ישראל „שלטון כיבוש", יחד עם היפוך דרך להסדר שיביא שלום־אמת.

יונה כהן

צה"ל מחפש שיטה חדשה

בדיון שנערך השבוע בממשלה נמתחה ביקורת על אי ההצלחה של צה"ל להשקיט את המהומות בשטחים לאחר חודשיים וחצי של פעילות. עיקר הביקורת נמתחה על ידי שרי הליכוד. שר הביטחון מצדו הגן על דרך הביצוע הפ־ עילות ועל מדיניות ההוראות. אך הוא הודה, שאינו יכול להתנבא מתי העניין יסתיים. הרמטכ"ל שהשתתף אף הוא בדיון, אמר שהוא מוכן להתפטר אם הממש־ לה תמצא שהוא אינו מנהל כדין את הפעילות של צה"ל. כמו כן הועלתה בדיון הצעה למנוע את סיקור כלי התקשורת בשטחים, בטענה שהם מלבים את המהומות ויוצרים בדעת הקהל בעולם תמו־ נה מעוותת של המצב.

בין השאר נמתחה ביקורת קשה על הזנחת המשיכה לבוא לעזרתו של תושב כפר קבטיה בשומרון שהוצא להורג על ידי ההמון בטענה שהוא משתף פעו־ לה. לפי הידיעות, במשך חמש שעות נלחם האיש על נפשו ואף אחד לא בא לעזרתו. הגירסה הרשמית של צה"ל אומרת שה־ ידיעה על המהומות בקבטיה ה־ גיעו לצה"ל שעתיים לפני שה־ איש נתלה, ולצה"ל לא היה מס־ פיק זמן כדי להתארגן ולבוא לעזרתו. מה שקרה בקבטיה היא מכה קשה לגורמי המודיעין הבט־ חוני, כיוון שמשתפי פעולה מפ־ חדים עתה לפעול מחשש לחיי־ הם. ישנם גם מקרים של שריפת בתים של אנשים שיצאו לעבודה בישראל. רק לאחר שנודע על תלייתו של משתף הפעולה נכנס צה"ל לתוך קבטיה, פוצץ שני בתים ולקח למעצר מספר החשו־ דים ברצח.

השבוע פורסמה בכלי התקשו־ רת תמונה של חיילים המכים שני צעירים ערביים בשכם, אחרי ש־ אלה נתפסו על ידם. התמונה הזו שודרה בכל כלי התקשורת בעו־ לם ועוררה תגובות נזעמות. ה־ צלם צילם אותה באמצעות טלי־ סקופ, מבלי שאף אחד הרגיש בכך. החיילים המעורבים בפרשה נעצרו מיד בהוראת אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע, ואחר־כך שוחררו. חומר החקירה בפרשה הועבר לפרקליט פיקוד המרכז.

לפי מספרים שפורסמו השבוע, נהרגו בשטחים 59 איש במשך תקופת המהומות. פורסמו הור־ אות והסברים למפקדים ולחיילים בשטח כיצד עליהם להתנהג. אמ־ הות האשימו את צה"ל בהרס חיי־ נוכם של בניהם הצעירים. פסי־ כולוגים שחקרו את תוצאות מדי־ ניות המכות מצאו, שההשפעה היא הרסנית. אך השפעה של השתתפות בקרב אחד היא הרבה יותר הרסנית מאשר דיכוי מהו־ מות. המהומות מלוות בוויכוח פנימי על המותר והאסור בפיזור הפגנות. בינתיים נמצאה שיטה חדשה לדכא התקוממות בלי שי־ מוש בנשק חם.

י. א.

יש אימון בשקל

שיעור יציאות מטבע חוץ בחודש פברואר התפ"ש בקני־ ליה הכלכלית בהופעת אימון של הציבור ביציבות השקל והערכה שאין כוונה לבצע פיחות בזמן הקרוב.

הבוצעות מטבע חוץ בתשפצות מהציפיות בתחום שער החליפין, כאשר צופים לפיחות משאירים מטבע חוץ בחו"ל והיכנים מטבע מהקופה הרשמית הרבה ככל האפשר. כך אמנם היה בכל התקופות שהציבור העריך כי הנה פיחות בהקרב יבא.

מזה זמן רווחות השערות ומתפשטות שמועות כאילו פיחות בתקרב ובא. לעומת זה שר האוצר משה נסים נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו מכריזים שאין כוונה לבצע פיחות וכי הממשלה תשמור על יציבות המטבע.

התברר כי בחודש פברואר הצביר הסקטור הפרטי לארץ כ־200 מיליון דולאר. מהלך זה משמעו כי הציבור רוחש אימון בהצהרות שר האוצר ונגיד הבנק המרכזי.

ראוי לציין כי שני אישים אלה דבקים בעמדתם גם בימים אלה ואף בהקשר למו"מ אוצר — ההסתדרות, הם אומרים: אין כוונה להגיע לעיסקת חבילה ואין כוונה לבצע פיחות. הדבר לא דרוש עכשיו.

י. ד.

בחירות מתי?

בחירות מתי? — בסוגייה זו עוסקים עתה בחוגים מפלגתיים. יש מצביעים על פנים יולי, ראשית אוגוסט ויש אומרים מחצית מאי, ראשית יוני.

מובן שיש גם שאלה ששרים מוכנים להיפרד מכהונתם הקבוע בחוק: השבוע הראשון של נוב־ מבר ש.ז.

אם כן מתי יילכו לקלפי?

בשלב זה מוקדם להתנבא. ה־ כל תלוי מה יאמר שולץ לשמיר ומה יישמע שמיר בעת ביקורו בוואשינגטון בעוד כעשרה ימים.

ראש הממשלה שמיר הבהיר למקורביו, כי ידון בהקדמת הב־ חירות רק עם שובו מוואשינג־ טון.

ממלא־מקומו ושר החוץ שמ־ עון פרס שבשנה האחרונה דגל בהקדמת הבחירות, הפעם מסוייג. „אין מה למהר" — אומר פרס.

יהודה כזה, הפעם יש לו סיבה נוספת מדוע להתנגד להקדמת הבחירות. „בחירות מוקדמות ע־ לולות לרצוח את תהליך השלום".

מסיבה זו בכל הנראה מעוניין ראש הממשלה בהקדמת הבחי־ רות, כדי להשתחרר מהלחצים של שולץ וחבר תומכיו בישראל.

שמיר — מסבירים — יאמר לארצות־הברית: אני לא מוסמך להכריע בעניין הכבוי במחלוקת קשה בעם. יש לאפשר לעם לאמר את דברו: האם הוא בעד ויתו־ רים טריטוריאליים, או לא?

ובינתיים, פעילי המפלגות הי־ חלו להיערך, כדי להיות מוכנים, והיה אם יפול הפור בעד בחירות מוקדמות.

עם זאת, ראוי לציין, כי משרד הפנים הודיע השבוע שלא יעלה בידו להכין פנקס בוחרים כעוד־ כן שיכלול בתוכו את כל בעלי זכות בחירה, כולל אלה שימלאו להם י"ח שנים במרץ 1988.

לשם כך דרושים לנו מאה ימים לפחות. במלים אחרות, לפי זה לא ניתן לקיים בחירות לפני סוף אוגוסט ש.ז.

יש להניח שגם בעייה זו תעמוד לנגד עיניהם של הפוליטיקאים, בטרם יסכימו על מועד לבחירות מוקדמות. סופו של דבר, אם לא כולם, רובם ודאי מעוניינים ב־ השתתפותו של הבוחר הצעיר ב־ בחירות.

אש"ז

חברי מועדון הנשיאים הציצו ו...הושפעו בישראל

במשך שלושה ימים הם ישבו במלון הילטון בירושלים ושאלו ודרשו בעניינות המדיניות והפני־ מיות של מדינת ישראל. היו אלה חברי „מועדון הנשיאים" של הארגונים היהודיים בארה"ב ש־ נזמנו לירושלים לועידתם ביום בואו של ג'ורג' שולץ לישראל.

הם שמעו את ראש הממשלה שמיר, את שר החוץ פרס וגם התמול כולם שג'ורג' שולץ כיבד את הנשיאים היהודיים בנוכחותו וגולל בפניהם את עיקרי מדיני־ ותו. אולם, חברי המועדון ה־ יהודי האקסקלוסיבי בארה"ב לא הסתפקו בכך. הם רצו לדעת גם מה אומר אליאס פרג' — ראש עיריית בית־לחם הידוע כערבי מתון. הוא בא למלון, קצת נרגש. פן יחשדו בו כי הלך לראות את שר החוץ של ארה"ב בניגוד ל־ דעתו של אש"ף אך התגבר על הפחדים והשמיע את דברו.

אליאס פרג' לא היה איש בשו־ רת. למעשה לא חידש דבר בי־ אומרו, כי אש"ף בלבד הוא נציגם של הפלשתינאים.

היה בדבריו משום אכזבה חל־ קית אצל חברי מועדון הנשיאים. מצד אחר, היו אשר גילו עניין בדבריו הואיל ואלה עזרו להם בוויכוח המתמשך בכל הקשור בהסדר מדיני בין ישראל לשכ־ נותיה הערביות. „הוא שאמרנו לכם — אמר אחד מהם — אין כיום ערבים מתונים שישראל יכולה להגיע להסדר אתם.

חברי המועדון הציצו ולא נפ־ געו וגם אל מעבר ל„קו הירוק", כן שמעו ממפקדי צה"ל בכירים ביניהם את אלוף מצנע שסקר בפניהם את הארועים האחרו־ נים כשהוא מצביע על הקשיים שצה"ל ניצב בפניהם כשהוא סופג אבנים ואינו יורה.

כן היתה הזדמנות לחברי מוע־ דון הנשיאים לראות את נשיא המדינה חיים הרצוג שהשיב ל־ שאלותיהם כשהם מתארחים ב־ בית הנשיא בירושלים.

בכל אחת מהפגישות הרבו לש־ אול ולעיתים אף להתווכח. לא כן בפגישתם המיוחדת עם הרב־ נים הראשיים לישראל הגאון ה־ רב אברהם שפירא והגאון הרב מרדכי אליהו. „באנו לבקש את ברכתכם" — פתח נשיא מועדון הנשיאים מר אייבראמס.

הרבנים הראשיים לא הסתפקו בדברי ברכה. הם סקרו בפני ה־ נאספים את זכותו הדתית וההיס־ טורית של עם ישראל על ארץ־ ישראל, ובאותה הזדמנות הד־ גישו כי חרף אווירת הנכאים שגורמים מסויימים מצביעים על־ יה — העם היהודי ברובו כלא אכזבה החיים במדינת ישראל מתנהלים בסדרם ובאווירה של שלום.

אחד מחברי המשלחת מר ישר־ אל פרידמן, מראשי התנועה ה־ דתית לאומית בארה"ב ששימש מליץ (מתורגמן) בין הרבנים ל־ חברי המשלחת של מועדון ה־ נשיאים אמר כי מפגישה זו לק־ חנו עמנו לא רק דברי עידוד אלא אנו מביאים בשורה גדו־ לה ליהודי ארה"ב כי עם ישראל בארץ־ישראל לא נפל ברוחו ו־ הוא חזק באמונתו לבנות את הארץ ולהאחז בה.

בתשובה לשאלות הספקניות שלא לפי הכתובת שהוצגו ל־ רבנים הראשיים הם חזרו והד־ גישו את הזכות ההיסטורית ה־ דתית של עם ישראל על ארץ־ ישראל תוך שילוב פרטים הס־ טוריים ומדיניים המעידים על כך שהארץ הזאת שייכת לעם ישראל ולא לבני נכר שדינם כדין גרים שבאו לגור בתוכנו.

עלינו לכבד את בני המיעוטים — הדגישו הרבנים, אך בעת וב־ עונה אחת יש לשמור על כבודנו ועל כבוד ישראל בל ייפגעו.

היתה זו פגישה מלבבת ומרו־ ממת את הלב — סיכם מנכ"ל „מועדון הנשיאים" מר מלקולם הונליין, בצאת המשלחת מהיכל שלמה בירושלים.

מ. אל־יף

השבוע בקו מעט יקר

עיטורי סופרים והספרים

מחיית עמלק בימים ההם ובזמן הזה

מאת אלכסנדר גולביאל

א. „תמחה את זכר עמלק מתחת השמים"

[illegible]

ב. שני שלביו של נס פורים

[illegible]

ג. התנוצצות חוזרת של אור הישועה

[illegible]

(סוף בעמוד 8)

ארץ ישראל בתקופת הצלבנים

מאת י' עמוס

הצלבנים בממלכתם, מחקרים בתולדות ארץ-ישראל 1099 — 1291, הצורך בין ... יצאה יד יצחק בן-צבי, ירושלים תשמ"ז.

[illegible]

מאיר בוסאק

הירשל מאוסטרופול מזמין...

לערה עירה, ועמה פרנסים:
הירשל מאוסטרופול הכוכב, הלץ,
מתרוצץ ברחובות ותוען ערפנים
שישנם בעיר זו עשירים, נגידים
והם בנפשם אביונים, קמצנים...
יום שבת אחד והירשל
לבוש חלוק משי מוריק,
חגור שטריימל מבריק,
לבימת בית המדרש נגש,
על טבלת השלחן הכה חבט
והודיע:
בשם „פלוניתי" ובשם בן זוגה —
כל הרוצה בר"ש ועוגה
מתבקש לבית הירשל והלאה
אחרי התפלה לבוא...
והתרעשה עירה, תהו אנשים:
זה הריץ בראשים, זה הירשל הדל
מזמין לסעדה השקל?
— אולי מטמון של זהב הוא חשף...
— שמעתי באר-שם להירשל דוד עשיר,
כנראה, ירשה לו הותיר...
עכשו הוא, עוד אתמול איש עני ודל,
יראה לנגידים
איך לתמך בצרה...
— ואני אמרתי תמיד:
הירשל פני עני רק מעמיד...
לחצר בית הירשל באו עשרות,
יש אומרים מאות שם הגיעו —
קפוטות ושטריימלים,
גם קרועי הבגדים,
אברכים וכסופי הזקנה;
הנה ברוך האורחים,
אור פניו קרן.
וכשמלאה החצר
לאשתו קרא ואמר:
התבונני בבאים ותראי מי צדק —
ולאורחים פנה:
לכבוד גדול פה זכיתי,
הנה עשירים, נגידי עירה,
בביתם לא יחסר דבר,
בריצה אל הירשל הגיעו...
אף חושש אני —
מה יהיה לכם
על סעדת חנם
שמעתם בדברי,
ואני אמרתי רק: כל הרוצה
בר"ש ועוגה, שיבוא...
הרמזתי לאיש
שאותם אנשי
וזה ספור המעשה:
היה זה אתמול,
על כל איש ואיש שבעיר,
עני, אמיד ועשיר
שעות התוכחתי עם אשתי הזקנה
מי ומי בעירנו
רוצה ר"ש ועוגה?
היא ערכה רשימה,
אני — השניה...
בקשתי שתבואו,
רציתי אך ורק
להוכיח לזוגתי
מי משנינו צדק...

„איש חסיד היה" - נוסח ברוקלין

מאת נעמי גוטקינד

יחד עם הולדת הנינים שלה פורסמה רוחמה שיין, „שבתא מוס" של הכתובה, את ספר הביכורים. אף פעם לא מאוחר מדי. הפלא הוא שספר זה שנקרא באנגלית, לשון כתיבתו, „הכל בשביל הבוס" ובעברית: „הכל לאדון הכל" הפך לי שלאגר ובסט-סלר גדול בכל קהילות ישראל בעולם וגם בחוצות בני-ברק ומאה שערים. מכתבי קוראים מקנדה, דרום-אפריקה, אנגליה וארה"ב זורמים אל ביתה, כל העתונות היהודית בעולם כתבה רצנזיות ומשתפכות, ולומר את האמת, הספר הזה שיצא בהוצאת „פלדהיים", כובש לבבות.

[illegible]

(סוף בעמוד 8)

המשורר היינה וחזיונות דניאל

מאת פרופ' אפרים שמואלי

שירו של היינה „בלשאצר" וההגדה של פסח

[illegible]

היינה, ההגדה ופייטני ספרד

[illegible]

נבוכדנצר — יהירותו של בשר ודם

[illegible]

(המשך יבוא)

[illegible]

קשר של תפילין

מאת הרב חיים פרדס

והסירותי את כפי וראית את אחורי ופני לא יראו (ל"ג כ"ג). ומפרש רש"י: וראית את אחורי, הראהו (הקב"ה למשה) קשר של תפילין. מקור דברי רש"י הוא במסכת ברכות ז' א', וכך אמרו שם: **מלמד** שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין. **וכוונת** הדברים היא, למה שאמרו שם ו' א': מניין שהקב"ה מניח תפילין. שנאמר (בישעיהו ס"ב ח') **נשבע ה'** בימינו ובזרוע עוזו. בימינו זו תורה וכו'. **ובזרוע עוזו** אלו תפילין, שנאמר (בתהילים כ"ט י"א) ה' **עוז** לעמו יתן. ועוד אמרו שם בגמרא. כי בתפילין של הקב"ה נאמר, ומי כעמך ישראל גוי אחד **בארץ** (דברי הימים א' י"ז כ"א).

יש איפוא להסביר ולהבין, מה היא **משמעותו** הרעיונית של קשר התפילין, שעליו אנו אומרים בפיוט "אנעים זמירות": קשר תפילין הראה לעניו, תמונת ה' לנגד עיניו. ועליו אמרו בזוהר שמות ר"ל; **וראית את אחורי**, דאחזי ליה קודשא בריך הוא למשה קשר של תפילין. **ופני**, אלין תפילין ממש, דאינון רזא עילאה שמא קדישא. נמצא, שקשר של תפילין כולל בתוכו רעיונות נשגבים של קדושת ישראל הקבועה והכתובה בתפילין עצמם. ושל סודות שמו הקדוש של הקב"ה. וכך אמרו במדרש „אותיות דרבי עקיבא", בנוגע לרעיון הכלול בצורת כתיבתה של האות **ק**; קו"ף, יש לה שני זיינין וכלומר, כי בנויה היא **משתי** אותיות ז', המונחות זו על גבי זו), כנגד שני קשרים של תפילין והקשר שבתפילין של ראש, והקשר שבתפילין של יד. ועוד אמרו **בנוגע** לרעיון שבקשר הזה. במסכת מנחות ל"ה ב'. קשר **של** תפילין צריך שיהא למעלה ובחלקו העליון של העורף, ולא למטה בצואר), **כדי שיהו ישראל למעלה ולא למטה.** וצריך שיהא הקשר (מכוון) כלפי פנים (במרכז עורפו של האדם, ולא בצידי הראש), **כדי שיהיו ישראל לפנים** (כשהם מצליחים בכל מעשיהם) **ולא לאחור** (נכשלים.ונסוגים ח"ו). למדנו מכאן, **כי מצבם** של ישראל והצלחתם עלייתם וירידתם, **נסיגתם** והתקדמותם, נובעים הם ותלויים הם בקשר של התפילין ובמיקומו המדוייק, בהלכותיו וברעיונותיו ברזיו ובסודותיו.

ומשום כך אמרו במסכת חולין ט' א', **כי אחד** הדברים שעל תלמיד חכם ללמוד ולדעת, הוא **כיצד** לקשור קשר של תפילין. שכן תלמיד שלם **ואמיתי** הוא זה החרד לגורלם של ישראל, שמח **בשמחתם** ומיצר בצרתם, מתפלל לשלומם ורוצה **בטובתם.** ומכיוון שכל עניינם ומעמדם של ישראל קשור **ומחובר** הוא לקשר של התפילין ולעומק משמעותו, לכן חייבו חכמים את כל תלמיד חכם לדעת ולהבין **את** הקשר הזה ואת מהותו. ומה עוד, שהרי אמרו במסכת ברכות מ"ז ב' לפי דעה אחת, **כי עם הארץ הוא** מי שאינו מניח תפילין. ואם כן, יש איפוא **להדגיש** ולהבליט במיוחד את ידיעתו של **תלמיד חכם בעניינו** ובתוכנו של קשר התפילין, שהוא הפכו וניגודו **של** עם הארץ המרוחק ומנותק מן התפילין **ומרעיונותיהם.**

והנה מצאנו שהמהר"ל בספרו „באר הגולה" **בבאר** הרביעי, כותב דברים נפלאים בעניין התפילין **והקשר** שלהם. ואלו דבריו; ומפני כי ישראל נקראו בניו **(של** הקב"ה), כי זה השם (שייך) להם לפי שהם **נבראים** ממנו בעצם ובראשונה, לכך נקראו וישראל **בשמות** ד' כ"ב); בני בכורי ישראל. ושאר הנבראים **(והעמים)** טפלים אל הבריאה הזאת (שהם ישראל). ולכך, במה שהוא יתברך עילה (וסיבה) אל ישראל **בראשונה, ולפיכך מצטרפים אליו (ומחוברים אליו) ישראל בלי פירוד כלל ובלי רווח בין הדבקים.** ולפיכך, **הכבוד** הזה (של הקב"ה) שהוא (בא לו) מישראל **שהם** עלולים (ונובעים ממנו) בעצם, נקרא (בלשון **הגמרא** בשם) **תפילין** (שהקב"ה מניח כביכול), כמו **שאמרו** שם בגמרא), שהם תכשיט כבוד (שהוא) **דבוק בבעל** התפילין. וכשאמר משה ושם, ל"ג י"ח) **הראני נא** את **כבודך**, ביקש לעמוד (ולהשיג) על **אמיתת הכבוד** הזה (של חיבורם ודיבוקם של ישראל בקב"ה), **ואמר** הקב"ה (למשה, שם) **וראית את אחורי** ופני לא **יראו** (והוא כאמור, קשר של תפילין). פירוש. **שהראה לו** הכבוד אשר אינו אמיתת הכבוד (של **דבקות ישראל** בקב"ה), וזה הראה אל משה. אבל עצם **אמיתת** הכבוד **והם** עצם התפילין, דבר זה לא הראה לו כלל. וזה שאמר שם (הכתוב) **ופני לא יראו, הוא אמיתת** הכבוד כפי מה שהוא, וזה התפילין עצמם. **רק הקשר** שנקשרים (התפילין ומתחברים) בבעל **התפילין,** ודבר זה הראה (הקב"ה) למשה. **כי ישראל קשורים** ודבוקים בו (בקב"ה בשורש נשמתם), **אבל אמיתת** הכבוד כפי מה שהוא (שהם בחינת התפילין **שהקב"ה** מניח), לא ראה (משה ולא השיג). עד כאן **דבריו** הנפלאים של המהר"ל, בעניין התפילין **ובעניין הקשר** שלהם, שהם מתכוונים כנגד קדושת **תפארת ישראל,** שאפילו משה אדון הנביאים באספקלריה **המאירה** שלו, לא השיג אלא את משמעות קישורים **האחורי** של ישראל בקב"ה. ולא את עצם **אמיתת כבודם** ופסגת רוממות ישראליותם האלוקית **שהיא דבוקה** בעצם האלקות, בבחינת „בנים אתם לה' **אלקיכם"** ו„בני בכורי ישראל". **בנים ממש.**

וכך כותב בנושא זה ה„כלי יקר" **בפירושו לדברים** ו' ה', שנאמר בו; שמע ישראל ה' אלקינו ה' **אחד.** ואלו דבריו; במלת „שמע" (שבפסוק שם) **העיי"ן** גדולה, ובמלת „אחד" הדלי"ת גדולה. רמז **(יש בשתי** האותיות הללו שהן **יחד ע"ד)**, למה שאמרו **במדרש** (אותיות דרבי עקיבא), **שהקב"ה וישראל מעידין** זה על זה וכו', כמו שנאמר **(בישעיהו מ"ג י') אתם עדי** נאום ה'. ורז"ל אמרו **(שם)**, שהראה הקב"ה **למשה** קשר של תפילין וכו'. **וזה** (הוא) עניין „קשר **של** תפילין", כי כשם שאנו קושרים את התפילין כחותם על לב וזרוע (את) יחוד השם יתברך. כך **הקב"ה** משים אותנו (ישראל) כחותם על לבו וכחותם **על** זרועו, לעשות אותנו „גוי אחד בארץ". **וזהו הקשר** שבינינו עם בוראנו **יתברך**, ששנינו מעידין **זה על זה** (את) עניין האחדות, **כמוך** שבא לראות כך **בא ליראות**. וזה עניין (ופירוש) נכון מצד פשוטו. **אמנם כפי** הרמז אומר בסוד (האותיות) **עיי"ן דלי"ת גדולה,** ועניין (הסוד) של קשר של תפילין. כי משה, **ביקש** ואמר (שם), הראני נא את כבודך. ואמרו **במדרש** ביקש (משה) לראות כל שכר של צדיקים **בעולם הזה** ובעולם הבא. והשיב לו (הקב"ה), **וראית את אחורי** ופני לא יראו, זה קשר של תפילין. **כי בתפילין יש** שם של **שד"י**, הדלי"ת בקשר תפילין. **מאחוריו, יו"ד** שי"ן **יש לפניו**, דהיינו שי"ן בשל ראש **ויו"ד בשל יד.** וי"ש (שהן שתי האותיות שמלפניו) היינו **שכר העו"לם** הבא, שנאמר (משלי ח' כ"א) להנחיל **אוהבי** **יש.** ואמר לו הקב"ה „וראית את אחורי", **כי הדלי"ת** שבקשר תפילין רמז לשכר העולם הזה, **ואותו לבד** תוכל (משה) לראות (ולהשיג, אך לא את **שכר העולם** הבא); אבל י"ש המרמז להנחלת אוהביו **יש (בעולם** הבא) מפי סופרים ומספרים, אבל עין **לא ראתה** (ולא תוכל לראותו ולהשיגו לעולם). וזה **רמז יקר.** עד כאן דברי ה„כלי יקר" בעניין מקצת **רמזי סודותיו** של קשר של תפילין של הקב"ה, שראה **והשיג משה** רבינו.

בוורשה לפני המלחמה

(סיפור)

מאת יורם וולמן

[illegible]

שולמית מנדלברג

ראי התוך

פְּעָמִים בְּעֵינוֹת עֵינַיִם
בִּשְׁתַּבְּשִׁים פַּאֲרוֹת הַכְּהָה,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
בְּאֵין סוֹף הַדִּירָה הַמִּצְרָתִית.
[illegible]
לֹא עִם הַזָּקֵן הַנּוֹסֵעַ.
[illegible]

[illegible]

ספר על פעילות המזרחי באנטוורפן

[illegible]

עקיבא צימרמן

אין אסתר מגדת את עמה...

(ההשקפה על הגלות במגילת אסתר)

מאת ד"ר ישראל רוזנסון

„אסתר ברוח הקודש נאמרה" (מגילה ז' א'). על כן, אין המגילה סיפור מעשה, הסטורי המתאר ... [illegible]

[illegible]

בגתן ותרש

מאת יוסף חנני

לבו של המלך אחשורוש היה טוב עליו. הוא התנועע בעליזות על הספה, שתה הרבה יין ... [illegible]

— אסתר היפה... בכל הארץ... אני מלך כמותך... המפואר בכל העולם... נכון?!

— נכון, נכון מאוד, אדוני המלך — הגיח המן האגגי ... [illegible]

[illegible]

הוציאו את השניים לאחורי הבית ותלו אותם על עץ.
באותו ערב, ישב מרדכי היהודי מכורבל בפינה בארמון המלך. צר היה לו מאוד על שני שרי המשקה בגתן ותרש שנתפסו בקלקלתם...

מדרש אברבנאל

ערך והקדים מבוא יוחנן לדרדנן

עם ירידתו והחלשתו של היהדות גל הקושי לקריאת כתביו של דבר דון יצחק אברבנאל, וכמעט מוצאים בהם את רגליהם ואת ידיהם. בא ר' יוחנן לדרדנן ופרסם עתה מהדורה חדשה של פירוש אברבנאל על התורה, בצורת „מבחר" רעיונותיו כדי להתגבר על הבעיה הנ"ל.

הספר פותח במבוא על תולדות חייו, ספריו וצאצאיו של דון יצחק אברבנאל. בו המבוא אנו למדים כי משפחת אברבנאל היא הוסר מגזע בית דוד אשר באו לספרד מגלות חורבן בית ראשון. השם אברבנאל מורה על שרשה הרם של משפחה זו וכפי הנראה מקורו הוא „אב רב בן אל". המחבר סבור שבכור יצירותיו של האברבנאל הוא הספר „עטרת זקנים". האפיונים הראשונים של כתיבת אברבנאל כפי שבאו לידי ביטוי בספריו נמצאים כבר בספר זה. סגנון מליצי וצח, ועם זאת פשוט ולא כבד. הדיוקן הספרותי שלו הוא של איש הלוחם בעד התעודה היהודית ראלית האמונית ובסבכא את עצמו בלשון פילוסופית מובהקת.

האיש שהושפע ביותר מדון יצחק הוא רבי יוסף שם טוב ז"ל שהתגורר במלכות קשטיליה בשנות ה־1450 בערך. היה מנהל החשבונות של מלכות קשטיליה וספרו „כבוד אלוקים" הדן בהשקפות היהדות מול אבדן הקהלות בקשטיליה.

הספרותית האחרונה של אברבנאל היא פירושו על תורה נביאים, אלא שנתבקש לישיבה של תפילה לפני שהתפילים פירוש זה. בספר אנו מוצאים רשימה בצורה כללית של כל כתבי וספרי אברבנאל. כמו כן יש בספר רשימה הזוקבת אחרי חייהם ופעולתם של צאצאי אברבנאל. הסקירה ההיסטורית על תולדותיו של אברבנאל היא מקיפה ויש בה כל הפרטים על חייו, נדודיו, עסקי תורתו, ומפעלו ודרך ליכודו.

בסקירה נמצא על ספרי אברבנאל מחלק אותם המהדיר לשני חלקים. על נושאים פילוסופיים ופירושים לכתבי הקודש. המחבר מצביע על כך שאברבנאל הפך את המסקנות הפילוסופיות שלו לפירושים על התורה. מי שרוצה להתפוס את עצם מחשבתו ורעיונותיו יהקוד בפירוד שו על התורה כי שם מגוהים יסודותיו של כל חייו. את צורת מחשבתו יש להגדיר כשכל כוללני, אנציקלופדי, בהיותה כולל הרבה מקצועות. בקיאותו בהרבה המקצועות נתן לו כח לחזור בכל חדרי התורה. הוא בא לפרש את התורה כשהוא חמוש בכל כלים רבים המאפשרים לו גישה רחבה לכל פסוק ופסוק. בידות הבקורת שלו גובעת המיד מתוך עמדה כוזרית. ספר זה מאיר מחדש את אורותיו של צבק הרוח ומוציא רבים מרעיונותיו מתוך אוצ' הגנוז.

א. ר.

ב„נעליו" של לורנס איש ערב

מאת בת שלום

[illegible]

בסביבות העולם

[illegible]

דברי תורה ומשלוח מנות *)

מאת הרב יונה מצגר

נשאלתי על ידי ת"ח בת"א, האם יוצאים ידי חובת משלוח מנות בפורים בחידושי תורה, כי ידוע שלדעת הזוהר יוצאים ידי סעודה שלישית בדברי תורה. א"כ אולי דברי התורה ישמשו תחליף גם למזון במשלוח המנות.

ראשית, ראיתי לבעל שו"ת חוק לישראל (ח"ג דל"ג ע"א) שכתב בשם המטה אפרים (סי' תקצ"ז), שאין לסמוך על היתר זה של אמירת דברי תורה במקום סעודה שלישית בשבת, כי מי ידמה בעסקי התורה שלו לרבי שמעון בר יוחאי. ומה שמצטטים בשם החתם סופר שסמך על היתר זה ויצא בדברי תורה בסעודה שלישית, לא היה זה בשבת אלא ביו"ט ורק על כך סמך החת"ס והוציא עצמו בדברי תורה בסעודה שלישית של יו"ט. א"כ ראיתו מהזוהר נדחתה ואין להביא משם הוכחה להשוואה בין דברי תורה לדבר מאכל לענין משלוח מנות.

מצד אחר, השאלה לכאורה בהתר מובנת, כיצד יתכן לצאת ידי חובת משלוח מנות בדברי תורה שעה שהלכה פסוקה היא בשו"ע (או"ח סי' תרצ"ה סעיף ד') „חייב אדם לשלוח לחבירו שתי מנות של בשר או של מיני אוכלים שנאמר „ומשלוח מנות איש לרעהו" „שתי מנות לאיש אחד"!

המג"א כתב בשם המהרי"ל הפליה, שתי מנות צריכות להיות של בשר דווקא, וראויות לאכילה, וכ"כ בשו"ת אבן לבגילה דף ז', „דמצוות משלוח מנות ליתא אלא במידי דמיכל ומשתי דוקא" ופסק המשנה ברורה (שם ס"ק כ') שאין יוצאים ידי חובת כלל מנות במשלוח בגדים ושאר דברים. א"כ לכאורה מה יש לדון על כך.

אך בעוד אני מברר נושא זה, ראיתי בו בר בחוב לפלפולא דאורייתא, כי שאלתו תלויה במחלוקת הפוסקים בטעם משלוח מנות בפורים. בשו"ע (סי' תרצ"ד סעיף א') נפסק „חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים", ובמשנה ברורה (סק"א) כתב: „ודע: בין איש ובין אשה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה דעת כמה אחרונים דצריך להת במה שנתנו לו עכ"ל.

בפרי"ח שם כתב: „יש מי שכתב שעני המתפרנס מן הצדקה חייב גם הוא במתנות לאביונים ואין לזה טעם אלא כסתברא דודאי פטור", עכ"ל, ואכן כתב הפרי"ח (סימן תרצ"ה סק"ד) „עני המתפרנס מן הצדקה פטור דגם הוא חייב במצוות משלוח מנות, וכדמוכח מההיא דמגילה דמחלפי סעודתייהו להדדי וכ"כ הפרי"ח דיל עכ"ל". שאלת השאלה, מדוע פטור לפוסקים הנ"ל שבמתנות לאביונים אין העני חייב, ואילו במשלוח מנות ברור לכל שחייב מאי שנא מצוות משלוח מנות ממתנות לאביונים לענין זה?

הנה, לדעת הפוסקים קיימים שני טעמים שו־נים למשלוח מנות בפורים. בתרומת הדשן (סי' קי"א) כתוב: „כדי שיהיה הרווחה לבעלי שמחה אולי לא יספיק לו סעודתו, הרי חבירו משיאו", ואילו בעל ספר מנות הלוי כתב בטעם משלוח מנות, כדי להרבות השלום והרעות כנגד האשמתו של המן על ישראל „הנה עם מפוזר ומפורד בין העמים", כשהיום אנו במשלוח ה־מנות, על אחדותנו, ובמקום פזורים נוכרת את־דותנו בחג הפורים.

נמצאנו למדים, שהפרי"ח סובר שטעם „משלוח מנות" הוא כדי להרבות שלום ורעות, לכן כתב שאפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב במשלוח מנות, כשם שחייב בכל המצוות, ובכך מוכיח אף הוא על רעותו עם חבריו. ואילו „מתנות לאביונים", עיקר טעמם הוא הנתינה לאביון, שהפרי"ח סובר שהעני אינו חייב לתת ממה שקיבל לצדקה, כיוון שהוא עצמו זקוק לנתינות אלו.

ברמ"א (סימן תרצ"ה סעיף ד') כתב: „ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו יצא", עכ"ל. ובפרי"ח הקשה עליו: „תימה מנין לו זה? וביאר בשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קצ"ו) שמחלוקתם תלויה אף היא בסיבת מצוות משלוח מנות בפורים. הרמ"א סובר שעיקרה משום שלום ורעות. ולכן אע"פ שהשני מחל לו, „אמר, כאילו קיבלתי את מה ששלח לי, כיוון שהפגין הראשון את רצונו העז להיות רע טוב והכריז בכך על אחדותו וחברותו עם השני, די בכך לקיים את מצוות משלוח מנות כי זהו כל טעם המצווה, ברגע שכבר הוכיח את רצונו לשלוח אליו את משלוח מנותיו יש בכך משום שלום ורעות.

ברם, הפרי"ח סובר שטעם משלוח מנות בעיקר להבטיח לחבירו סעודה לשמחת פורים. לכן אם מחל לו השני על משלוח המנות, עיקר המצווה לא התקיימה, כי לבטעה לא סיפק לחבירו את צורכי סעודת היום שיוכל לשמוח בפורים. ולכן לפי דעתו כשמחל לו — לא מהני. וכ"כ הברכי יוסף בדעת הפרי"ח, א"כ, לפי דברי החת"ס לא נוכל להעמיס את דברי הפרי"ח שהסברנו לעיל, כי הוא אינו סובר בטעם משלוח המנות משום שלום ורעות, אלא סובר, שחובה עליו לספק לחבירו את סעודת פורים, א"כ קושייתנו חוזרת, במה שונה משלוח מנות שעני חייב בהם ובמתנות לאביונים — פטור.

והתירץ בעל ברכה יפאל (בסימן ס"ט) שיש לחקור בעיקר מצוות מתנות לאביונים, האם היא מצווה מדין מצוות צדקה דאורייתא, שחייב בה בכל השנה, ובפורים יש חובה ביותר לקיים מצווה זו לכבוד היום, או שזו מצווה עצמאית בעלת חיוב חדש לגמרי ללא קשר למצוות צדקה הנהוגה בכל השנה. אלא היא יחודית לפורים בלבד.

ונפש לברכת שהחיינו עפ"י מה שנפסק בשו"ע (סימן תרצ"ב סעיף א') הקורא את המגילה מברך לפניה ג' ברכות, על מקרא מגילה ושעשה ניסים ושהחיינו. ובמג"א כתב „ויכוין בברכת שהחיינו ג"כ על משלוח מנות וסעודת פורים שכתב ג"כ הב"ח ושל"ה).

שולחן שלמה, (שם סעיף א') כתב: „הטייך [illegible] יכוון בברכת שהחיינו של יום, ג"כ על מצוות מנות ומתנות לאביונים ושמחת פורים שהם ג"כ מצוות, משמע, נבחין כי המג"א לא נזכר לכוון גם על מתנות לאביונים, כמו שכ"כ השולחן שלמה והח"י?

בחקירה זו חולקים המג"א והשולחן שלמה. המג"א סובר שמתנות לאביונים בפורים אינה מצווה חדשה ויחודית, אלא קיומה של מצוות צדקה של כל השנה, אלא שביום זה קיימת חובה מיוחדת לקיים מצוות צדקה, ולכן אין מקום לברך על כך שהחיינו כיוון שזו מצווה הנוהגת בכל יום מימי השנה.

ואילו השולחן שלמה סובר שחיוב „מתנות לאביונים" אינו מדין צדקה של כל השנה, אלא מצווה בלעדית ויחודית לפורים, כמצווה חדשה, ועל כן פסק שיש לכוון עליה בברכת „שהחיינו".

לפ"ז יש לומר, שהפרי"ח הסובר שעני ה־מתפרנס מן הצדקה פטור מלתת מתנות לאב־יונים, כי בוודאי סובר שמתנות לאביונים הן חלק ממצוות צדקה של כל השנה, ולכן עני המתפרנס מן הצדקה כשם שהוא פטור מליתן צדקה בכל השנה כן יפטר ממתנות לאביונים בפורים.

כשנחזור לדברי הרמ"א הסובר (בהג"ה סי' תרצ"ה) שאם השני מחל לו, בכל זאת יוצא השולח ידי משלוח מנות, נאמר [illegible] סבירא ליה ש„משלוח מנות" עיקר טעמה הוא משום שלום ורעות, כסברת בעל מנות הלוי, ומדברי התוס' דלעיל, וכבר נתפשט באשכנז לצאת ביד רמ"א [illegible].

בשו"ת פני מבין (או"ח סימן רל"ה) הסביר שטעם הרמ"א מדוייק בדברי הפסוק „ומשלוח מנות" ולא כתוב „ונתינת מתנות" כפי שנאמר במתנות לאביונים, מכאן הבין הרמ"א שהכתוב לא הקפיד אלא על השליחות, ובשליחה בלבד יצא ידי חובתו אע"פ שחבירו מחל לו ולא קיבלו.

ואף בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סימן שנ"א) הסביר כי החיוב משלוח מנות אינו תלוי אם האדם שנשלח אליו אכל בפועל את דבר מה שנשלח אליו בפורים. אלא די בכך שחבירו שלח לו, וקיים את מצוות השילוח, והוכיח על ידי כך שמחזיק טובה לחבירו יבא לידי ריעות ואחוות ביניהם, לכן אפילו אם מחל השני, די בכך לקיים את המצווה בשליחות בגלל שמירת המגמה החברתית והידידותית שביניהם.

לפיכך, אם ישלח אדם מנות לרעהו ואין המקבל נמצא בביתו, ואינו יודע כלל מי שלח לו, אין בכך קיום לגבות ולא יצא ידי חובתו במשלוח מנות זה, וכ"כ בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' קמ"א) ובשו"ת נחלה בניבין (או"ח סי' קי"ט).

מכאן מוכיח בעל שו"ת דברי ישראל (סי' רכ"ב) שגם בין לומדי תורה, אין לך דבר המצייר חיבה, רעות ואחווה, אלא אם כל אחד מתעסק בחידושי התורה שהוא שולח לחברו, „פקודי ה' ישרים משמחי לב", ו„טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

ומכיון שעיקר הטעם לדעת הרמ"א כדברי בעל מנות הלוי הוא משום שלום וידידות א"כ, אפילו בדברי תורה יהא מותר לשלוח בפורים כמשלוח מנות שהמטרה אחווה ושלום. והוסיף בעל דברי ישראל שם, שכן עשה הרמ"א עצמו הלכה למעשה, כשחיבר קונטרס „מחיר יין" — פירוש על מגילת אסתר, שלחו אל אביו לשמחת את ליבו בימי הפורים וכן כתב לאביו באגרו־ת: „אני משה בן כבוד אבא מורי הפרנס המנהיג ישראל שליט"א, הנקרא משה איסרליש מקראקא... שלחתי בימי הפורים לאבי ישראל ראש עדת מי מנה הוא גיבור שבגיבורים..." וכן עשה המקובל רבינו שלמה אלקבץ בחיבורו: מנות הלוי פירוש על מגילת אסתר, ושלחו אל חמיו כמנחה שלוחה בימי הפורים, ולכן קרא לספר זה „מנות הלוי" — כתחליף למשלוח מנות, והגישו לרבי יוסף הסמן, כתב בתחילת שירו: „לידיד בי תמורת מגדים להדידי בי־פורים דברים הערבים".

וכן עשה בעל שו"ת מהרי"א (באו"ח סי' ר"ד) שכתב: „וקבל נא ממני גרגיר זה מדברי תורתי במקום משלוח מנות איש לרעהו".

גאוני תורה אלה קיימו ללא ספק את מצוות משלוח מנות כהלכתו בפורים, על כל פנים שלחו את ספריהם ודברי תורתם, כדי להרבות רעות ושמחה, כי „פקודי ה' ישרים משמחי לב".

וכבר נשאל על כך רבי צבי הירש הציק ר' השיב שבוודאי אין לצאת ידי חובת משלוח מנות רק על ידי דברי תורה, כי אמנם דברי תורה גורמים נחת רוח ושמחה [illegible] לומדים, אך בפורים אין המצווה תלויה בנפש, אלא בגוף כפי שחילק הב"ח בין חנוכה לפורים, ולכן כדי לשמוח בשמחה גופנית יש צורך במאכל ובמשתה.

ואף בשו"ת הרשב"ן לרב שלמה צבי שיק (או"ח סימן רפ"ג) קבע עפ"י שו"ת כתב סופר (סוף חלק או"ח), שמרדכי תיקן בפורים משלוח מנות כדי להתאחד [illegible] בשאר ימים טובים, שיש בהם מצוות „ושמחת בחגך" ואין שמחה אלא בבשר ויין. וכיוון שבשאר ימים טובים, שיש בהם מצווה מיוחדת לשמח אנשים שליבותיהם עגומים עליהם, כנאמר „ושמחת אתה ואשתך והלוי והגר היתום והאלמנה", כך גם בפורים קיימת מצווה מיוחדת לסייע לאביונים ב„מתנות לאביונים", וכדי, שלא יתביישו לקבלם, שולחים מנות איש לרעהו ובכך יבואו אף העניים לידי סיפוקם ללא בושה. אם כן לפ"ז, אי אפשר לצאת בפורים ידי חובת משלוח מנות אלא במאכל ממש כבכל ימים.

אמנם בספר בני שמחה (ח"ב סי' כ"ה) כתב שאפשר לצאת ידי חובת משלוח מנות בדברי תורה, והביא ראיה מהמשנה בפרקי אבות (פ"ג מ"ג) שלושה שאכלו על שולחן אחד, ולא אמרו עליו דברי תורה הרי זה זבחי מתים. אם כן נחשבים דברי תורה כצורך סעודה ויוצאים בהם ידי סעודת חג הפורים, כשיצטטו את דברי תורתו של הסעודה, וכך יסופק בידו את צרכי הסעודה.

ובעל שו"ת דברי ישראל (סי' רכ"ב) הוכיח אף הוא לשלוח דברי תורה במשלוח מנות בפורים, אך רבים מפוסקי הדורות [illegible] שמחת פורים עיקרה היא בשמחה הגשמית ב־מאכל ובמשתות, ולא בתוך הרוחני שבמשלוח ספרים, ולכן, נאה להוסיף למשלוח המנות גם חידושי תורה בנוסף לשתי המנות הנשלחות כהלכתן, ובכך הרבה אהבה ורעות „וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" אמן.

*) פרק מתוך ספר שבדפוס

יהדות צרפת והמאורעות ביש"ע

מאת ד"ר נפתלי אילתי

העתונות היומית הגדולה בצרפת וכן שבועונים וירחונים חשובים מקדישים עמודים שלמים, לא רק למאורעות בשטחים ובמזרח ירושלים, אלא גם לעמדת יהדות צרפת למאורעות האלה. העתונות מפרסמת בדרך כלל תמונות גדולות המראות ילדים ערבים המיידים אבנים, נרדפים ומוכים על ידי חיילים ישראלים המזויינים ברובים ובמקלות. תמונות כאלה מעוררות רחמים ואין צורך בתוספת פירושים, כדי להסביר את היד הקשה שנוהגת ישראל במאמציה להחזיר את הסדר הצבורי על כנו.

בכמה עתונים יהודיים, מופיעים עמודים שלמים לעמדת יהדות צרפת במאורעות האלה ואת תוך הבחנה ברורה בין מלחמת שלום הגליל לבין המ־אורעות בשטחים. אם בעת מלחמת שלום הגליל, היו במחנים יהודים, שהתחייבו בגלוי [illegible], הרי ביחס למאורעות [illegible], רוב היהודים בצרפת, פרט לאינטלקטואלים בודדים, תומכים במדינת ישראל ובמאמציה להשכין סדר בארץ, זאת, אף על פי, שכלי התקשורת ה־צרפתית מפרסמים [illegible] וגם מאמרים הפוגעים [illegible].

[illegible] היהודים היא: דיסאינפורמציה על הבעיה בישראל על ידי כלי התקשורת [illegible] את התמונה. והעיקר — [illegible] במלחמת הקיום של ישראל, שכן המאורעות פרצו לא רק ביו"ש וברצועת עזה, אלא גם בישובים ערבים שבתוך הקו הירוק ובירושלים, לא רק בחזרת העיר, אלא גם באזורים, שהיו מאוכלסים ביהודים עוד לפני מלחמת ששת הימים. כהוכר — כוונת הערבים היא לגרש את היהודים ממדינת ישראל.

כאמור, במלחמת שלום הגליל, היו יהודים שהת־נגדו [illegible], כי ראו בה פלישה לארצה עצמאית שכנה. תיאו קליין, נשיא הקרי"ף (נציגות יהדות צרפת) אמר בגלוי: כשהייתי בישראל לפני שש שנים בעת מלחמת שלום הגליל, השתתפתי בהפגנת של „שלום עכשיו". לדעתי לא היתה ישראל צריכה להיכנס למדינה שכנה — הלבנון, בפרט כשהתקיימה שם מלחמת אחים. [illegible] אם נגיד, שישראל עומדת [illegible], גם שהיא מגיבה יותר מדי ביד חזקה, אל לנו, ליהודים בפאריס להגיד לממשלת ישראל כיצד לנהוג ומהו הפתרון לבעית ישראל-ערב.

העיתון הפאריסי „לבראפיק", ערך משאל בין יהו־דים על עמדתם למצב בארץ; בין פשוטי עם, בעל [illegible], בעל מכולת, בעלי מלאכה, רבנים, סופרים, אנשי האקדמיה ואנשי כספים ובא לידי מסקנה כי „יהדות צרפת נאמנה למדינת ישראל בראשית קיומה וממשיכה [illegible] גם בימינו אלה. הם מצביעים על כלי התקשורת והעתונים, שאינם אובייקטיביים בהסברת המצב בישראל. כידוע, שהיום אנו בימי רגיעה, אין סנסציות בעולם, הפכו המאורעות בישראל [illegible] וכדי לענין את הצבור. נותנים תמונות המעוררות רגשי רחמים על הערבים ולרפשת ישראל. חלק מהעתונאים עושים זאת כאנטישמים, כי ניתנת להם ההזדמנות לפגוע בישראל וביהודים התומכים בה.

אשר ל„פלצל", שברובע הרביעי בפאריס, שם קיים ריכוז יהודי גדול, בעיקר ברחוב דה רוזייה, אמרו יהודים פשוטים או אינטלגנטים, שכלי התק־שורת והעתונאים אשמים, הם מוציאים שם רע על ישראל. אמנם אפשר לשמוע מהיהודים דעות שונות על המדיניות של ישראל, גם טענות של אפליה, שהספרדים — הצפון אפריקאים מקופחים בישראל, אך — [illegible] — כשקיבה התקפה על ישראל מבחוץ, כשפורצים ערבים כפורעים את הסדר הצי־בורי, קיימת אחווה בין היהודים. [illegible] ומה אתם רוצים שהערבים ידרקו את היהודים לים? — [illegible] ראים בתגובת ישראל למעשי הפורעים הערבים מלחמת הגנה, מלחמת הקיום של ישראל. היהודים והערבים חיים בשלום ביניהם, רק המסיתים ערבים מבחוץ באים להסית את ערבי ישראל נגד היהודים. היהודים יוצאי אלג'יריה, משווים את המצב כיום בישראל לזה שהתקיים באלג'יריה, חיים שם בשלום עם הערבים, אלא שבאו המורדים פ.ל.נ. והש־ביתו את האווירה, הם גרמו [illegible] לעזוב את הארץ הזאת. אנחנו, היה לנו לאן ללכת, הלכנו לצרפת, אך לאן ילכו יהודי מדינת ישראל?

יבכן, היהודים בצרפת, ללא הבדל של מוצא, של אשכנזים וספרדים שוכחים את הויכוחים הפנ־ימיים שביניהם ותומכים כולם יחד במדינת ישראל.

דעות במנהיגות ובין אינטלקטואלים יהודים

דעת הרבנים הראשיים הרב הראשי ליהודי צרפת ז'. סיטרוק והרב הראשי ליהודי פאריס, שבה הריכוז הגדול ביותר של יהודי הארץ הזאת, הרב אלן גולדמן, הוא: הבעיה בישראל, אם כי קיימים [illegible]. הרב סיטרוק הספרדי, הגיב בפשטות: זה מאות בשנים, שמאשימים את היהודים בהאשמות רבות, שלא עשו אף פעם. כך צריך לראות את המצב גם כיום. הרב גולדמן האשכנזי אמר: זוהי דאגה בשבילנו, שצה"ל צריך לעשות עבודת שיטור כפי שהוא עושה זאת היום, אנחנו מצפים מישראל לתת לעולם דוגמא יפה יותר, דוגמא של תורה, אך מה לעשות כשנמצאים במצב כזה? בעתונות ובכלי התק־שורת רואים תמיד אותן התמונות הגורמות לעיוות פני ישראל בעולם. בשנת 1982 במלחמת שלו"ג, היינו במצב בלתי נעים, כיום [illegible] לישראל וליהודים.

מציין מאוד, היא מכתבו של הצייר-הסופר מארק האלטר ב„לה מונד", בו הוא פונה למנהיגי ישראל ואומר: לנצח במלחמה זה העיקר, כי מדובר בקיומה של מדינת ישראל אך לא פחות חשוב הוא להגיע לשלום אחרי הנצחון. אם כך הדבר, למה חוסר המעש [illegible] בתחום הזה? יחד עם זאת הוא מוקיע את ההסתה נגד ישראל ואומר: שני מיליון חללים באפ־גניסטן לא זכו לכותרות בעתונות ובכלי התקשורת ואילו כארבעים חללים ערבים שהפרו את הסדר הצבורי והתקיפו יהודים בישראל [illegible], מציגים את ישראל כתוקפנית וחיילי צה"ל המגינים על חיי היהודים מוצגים כרוצחים הפוגעים עם נשק ביד בילדים תמימים קטנים.

למכתבו של האלטר ב„לה מונד" שכלי התקשורת והעתונים פוגעים בכוונה בישראל, היתה תשובה רבה בדעת הקהל לטובת ישראל. היה הד גם למכתב [illegible] של המפ"ל ז'אן לוק אלוש: נכנסנו למצב מסובך, אנו מואשמים באשמות כבדות כמו בימי מלחמת הלבנון. אנו, שחונכנו על ברכי הרבות ישר־אל, מבינים [illegible] את הפירוש הנכון של „לא תעשה לך כל תמונה", כי תמונות יכולות לעוות מצב קיים. הלא, כאשר רואים כיצד חיילים מזויינים רודפים ילדים מבלי לספר, שילדים אלה מתגרים בחיילי ישראל ומיידים בהם אבנים, הרי תמונה כזאת מעו־ררת רחמים, הכובש הישראלי מכה ילדים ערבים. הירחון „ל'ארש", בטאון הקרן הסוציאליסטית ונחשב כבטאון הקהילה היהודית כלפי חוץ, נקט עמדה ברורה לטובת ישראל, כי לא תמיד עשה זאת. רוז'ה אסקוס אחד מעורכיו כתב: הייתי נגד מלחמת שלום הגליל, אך כיום מה אתם רוצים, שישראל תאבד עצמה לדעת? שלא תגיב? ישראל היא כיום במצב של הגנה לגיטימית ועלינו לעמוד מאחוריה. [illegible] האוניברסיטאית אליזבת דה פונטני, אשר לפני כשנה הופיעה עם אינטלקטואלים ערבים [illegible] פלסטינית האומרת: אין כל ספק [illegible], בכל זאת, אין בדעתי [illegible] נגד התנהגותה של ישראל. אני פרו־ישר־אלית ואני [illegible] על התגובה הקשה של ישראל, [illegible] כוונות שלא התכוונתי אליהן בכלל. [illegible] כשמדבר בישראל, [illegible] והקרבים דבר נגדה, המה [illegible] אינם מסבירים את שורש הבעיה?

אין צורך להסביר, שהחוגים הלאומיים היהודיים, תומכים בישראל ובמבצעיה, בכל זאת [illegible]. גם צעירים שונים, הארגון „התחדשות", שהוקם [illegible] על ידי עורך דין יהודי צעיר בפאריס, [illegible]. צבר במשך כמה שנים הפגנות לטובת ישראל והתקיף את מנהיגות של יהדות צרפת על שלא נקטה עמדה תקיפה נגד המדיניות ממשלת צרפת כלפי ישראל, השתתק בשנים האחרונות, כנראה מפני שלא היה משהו מיוחד נגד ממשלת צרפת נגד ישראל. אך, כשרבו לאחרונה ההתקפות נגד ישראל בגלל המצב בשטחים, נקט ראש הארגון הזה בעמדה ברורה: אף כשאין מסכימים לכל מה שנעשה בישר־אל נגד מפירי הסדר אין להגיד זאת, כי הוא יעשה את המשחק של שונאי ישראל והשונאים ידבבו על כך.

היומון הפאריסאי „לה קוטידיין דה פארי", גם הוא מקדיש מקום ניכר לעמדת יהדות צרפת לגבי המ־אורעות המתרחשים בישראל וקובע: יהדות צרפת רובה ככולה נשארה נאמנה לישראל וממשיכה לתמוך בה, אך, הוא מבחין בין עמדת היהודי האמיתי לבין זו של האינטלקטואל שגם הוא תומך בישראל. היהודי הפשוט מגיב בפשטות: ישראל נלחמת על קיומה, שונאי ישראל מלעיזים עליה, כלי התקשורת והעתונאים מוציאים עליה שם רע.

העתון הזה, שהוא יותר שמאלי מה„ליבראסיון" מביא גם דעות של יהודים, בעיקר של אינטלק־טואלים יהודים, המתנגדים בגלוי למעשי הישראלים בשטחים. כמאה אינטלקטואלים יהודים הפגינו ב־פאריס לפני השגרירות הישראלית בעד „הגנת זכויות האדם בשטחים הכבושים על ידי ישראל". בעצומה שלהם, שנמסרה לשגרירות, חתומים אישים יהודים, ביניהם: [illegible], אנרי חבר, ההיסטוריון פייר וידאל־נאקה ואחרים נאמר: [illegible] של נוער ערבי שנולד אחרי הכיבוש היהודי, אנו עדים [illegible] על האוכלוסיה הערבית וכו'.

הסברה מאוחרת ובלתי נכונה

על כמה, שאנו באים בטענות לאחרים על שמס־פרים לנו על ישראל, יתכן שגם אנחנו אשמים, כי אין הסברה נכונה מצדנו, בעיקר — לא היתה הסברה מצדנו בראשית פרוץ המאורעות. העתונים וכלי התקשורת פרסמו תמונות המעוררות רחמים על הערבים המוכים על ידי חיילים ישראלים מחומשים וכשהתחילה ההסברה שלנו, כבר היה באיחור. ועוד: ההסברה שלנו, לא קלעה תמיד למט־רה. ישראל הצעידה הדגש על מלחמת הקיום שלה והיו רבים, שלא האמינו, שילדים קטנים מעמידים בסכנה את קיומה של מדינת ישראל. הם ראו בילדי האבנים, מעשים של הפרעת סדר, אבל לא מלחמת קיום. והעיקר, חסרה היתה בהסברה שלנו [illegible], שיכולה היתה לעורר [illegible] אצל הצרפתים [illegible]: האינטגריזם המוסלמי השתלט על הרחוב הערבי ב־ישראל. דברים כאלה, הם מזכירים להם את מעשי [illegible] לפני כשנה, שהפיל חללים בפאריס. אך, מובן שאין זאת סבה שכלי התקשורת [illegible] את פניהם בעולם.

מחיית עמלק

(סוף מעמוד 6)

גם בזוזות יהודים ופגמים — כשהשעה צריכה לכך.

פשיטא שאין סומכים על הנס. חובה עלינו לעשות את כל האפשר ואת כל הדרוש, כדי לצאת מעצי־רה זאת. שומה עלינו לדכא את ההתקוממות הרצחנית הן בשטחים המשוחררים והן בתוך המדינה בתי־בתה ובחוזקה על ידי אמצעים יעילים ובדוקים. ולשם כך נחוץ בא סוף מן ההיסוס [illegible] למצוא חן בעיני הגויים הנבלים ומן הנטייה ההולכת לצדקנות יתרה ולקוסמופוליטיות, ששמא בקרבנו בסערת לשמאלה, שכולן צביעות ותעמולת שוא. כי מוסר-היהדות — שאין כמוהו אמיתי וצודק, ישר ובריא — מלמדנו: „הבא להרגך — השכם (הקדם) להרגו"[34].

תוך כדי עשייתנו את המוטל עלינו נתפלל ונצעק לסיעתא דשמיא, כמובטח בתורה[35]: „למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה". ואם הקב"ה יעזור לראות לעשות לנו נס ופלא — נודה ונשבח לשמו, כי הוא אבינו, הוא מלכנו, הוא מושיענו — והטוב בעיניו יעשה[36].

עלינו לדעת ולהודיע לכל בני עמנו באשר הם: כל מי שיש אלקים בלבו, ועינים לו לראות ומוח בקדקודו להבין — יודה ויסכים שלא הוחזרה ארצנו לרשותנו, ולא הוקמה בה בחמלת ה' עלינו מדינה יהודית ריבונית, כדי שנתקפל מתוכה או מחלקים ממנה על מנת למסרם לבני ישמעאל כמתנת חינם. חלילה לנו להיות כפויי טובה כלפי מעלה ולבגוד בתהליך גאולת ישראל. נמשיך יחדיו להתאמץ ולפעול בבורך — מבלי להתפייס — למען גאולתנו ופדות נפשנו, מתוך אמונה שלמה ובטחון איתן כי ישועת ה' כהרף עין.

ד. לסיכום הדברים

המצוה „זכור את אשר עשה לך עמלק"[37] מוטלת על כל אדם בישראל, ומטרתה שלא יישכח הדבר באותו הזמן [illegible] איבתנו כלפיו. כי היא [illegible] בהיותו גדודים בדבר אחר יציאת מצרים עייפים וחלושים. ולא בחמת שהיתה לו בכך שום תועלת רווח ותכלית — אלא מתוך שנאה התהומית בלבד. והזכירה הזאת צריך [illegible] יש לה.

ולעומתה מצות „תמחה את זכר עמלק" מוטלת על כלל האומה הישראלית בהיותה יושבת לבטח בארצה ומונהגת מלך ישראל[38].

שנאת המן האגגי לעם מרדכי וגזירתו האכזרית להשמדתו הטוטלית [illegible] את טיבה של העמלקיות הזאת. על מרדכי ואסתר, צאצאי צאצאיו של שאול המלך, הוטל מן השמים להשלים את אשר החסיר שאול בשגגתו במחיית עמלק, והם, אכן מילאו תפקיד זה בשני שלבים של נס פורים. בחודש ניסן בי"ז בו נתלה המן, ובחודש אדר בי"ג בו נהרגו עשרת בניו ונתלו למחרת. לשם בזיון, ובכך נכרת זרעו של עמלק, ועם עמלק כבר אבד פליט בן העולם.

ובעצם כל אומה וכל מדינה, אשר מתוך רוח או מתוך דעתה מחזיקה ומטפחת את האידיאולוגיה העמלקית — שעיקרה שנאה אקסטרמית כלפי עם ישראל — הרי אלה בגדר „זכר עמלק", והם עתי־דים להיות היעד של מלך המשיח, שיתגלה בקרוב ממש, לקיים בהם מצות מחיית עמלק.

בני ישמעאל נעשו באחרונה יותר ויותר שותפים של עמלק, מתוך טענות שוא וכזב הם מעמידים את [illegible] הרצחני כלפי מדינת היהודים בארץ ישראל. שהרי „עם פלסטיני" בעולם לא היה קיים, כידוע, ובמילא „הזכויות הלאומיות הלגיטימיות" לא היו ולא נבראו. ואין כאן מקום להאריך.

עלינו להתחזק באמונת „נצח ישראל" ולעמוד באומץ גם בתקופה הקשה זו של המהומות שנכפתה עלינו. ובעבדה זו, [illegible] של אחרית הישועה, נזכה בלי ספק בסייעתא דשמיא — „וגבר ישראל"[39], וליהודים תהיה שוב ובוודאי שאת „אורה ושמחה וששון ויקר"[40].

הערות

1) מסכת סנהדרין דף כ', ב. 2) שמו"א ט"ו, ג. 3) שמו"א ל', א—ט. 4) „תרגום שני" למגילת אסתר מפרט את רשימת הדורות ממרדכי עד שאול ועד בנימין. 5) אסתר ט', י—יז. 6) בראשית ל"ו, כב. 7) אסתר ח', ג. 8) במדבר כ"ד, כ. 9) דברים כ"ה, יט. 10) שמות י"ז, יד. 11) שם י"ז, טז. 12) במסכת תענית דף כ"ט, א. 13) אסתר ג', יב. 14) עיין בפירוש רש"י על אסתר ד', יז. 15) אסתר ט', ו, טו—טז. 16) שם ג', יג. 17) שם ח', יא. 18) שם ט', י; טו—טז. 19) שם ח', יא. ט', י. 20) שם ט', א. 21) חלק רביעי, פרק י' סעיף ו. 22) תהלים פ"ג, ג—ה. 23) מסכת סוכה פרק ט' משנה טו. 24) שמות י"ז, יח. 25) רש"י לפי המכילתא. 26) שמות י"ב, לה, ל"ח, כו, כז. 27) עיין בפירוש רש"י לשמות י', כב. 28) ילקוט ראובני, פרשת בשלח. 29) שופטים ה', ב—כא. 30) שם ה', טו—יז; כב. 31) מ"ב י"ט, לה. 32) ישעיהו כ"ב, טו—טז. 33) דניאל י"א, ל, לב. 34) מסכת סנהדרין דף ע"ב, א. 35) דברים י"ד, כט. 36) שמו"א ג', יח. 37) דברים כ"ה, יז. 38) ראה דברי המאלפים של רש"ר הירש על „זכר עמלק" בפירושו לשמות י"ז, יד. 39) שמות י"ז, יא. 40) אסתר ח', טז.

„איש חסיד היה"

(סוף מעמוד 6)

לא אוכל, כאמור, להתחלק עמכם אלא בעוד סיפור אחד נוסף אבל בספר עצמו — עשרות כאלה. כמו גם פגישה עם גדולי ישראל ותיאור יהודי בביתו של החיים בבית ליד הישיבה הגדולה ערב פרוץ מלחמת העולם השניה. [illegible] בעקבות בעלה שנשלח ע"י האב ללמוד שם תורה. [illegible] את הפרק הזה בחייה מתארת [illegible] בסדרה של עשרות מכתבים מלבבים ושעשועי הומור הפותחים תמיד ב„אבא ואמא יקרים [illegible].

שימו לב לעובדה ש„אבא" קודם בפנייתה ל„אמא". כך גם בילדותה ועד יומו האחרון — נהגה לקום ממקומה במצוות האב כאשר נכנס לחדר. גם בפני האם דרש מהילדים שיקומו, אבל הם „שכחו". [illegible] דרישות האב מילאו בצייתנות מתוכנת. גם כשמצא חתן לרוחה [illegible] — כמה עליה את השידוך. וכשסרבה לעזוב את אמא ובית הוריה ולנסוע לחו"ל — קנה לה כרטיסי הלוך ושוב ואמר, סעי ונסי ואם תרצי לחזור, הנה כרטיס החזרה בכיסך. את שלו רצה להשיג בהוכחות, בנועם, ובעיקר, [illegible] לקיום המצוות [illegible] מאביו.

יום אחד פסק האב ששליחותו בניו־יורק נתמלאה ועתה היא שלה לירושלים לחיות בה את שארית חייה. אשה, כדרכה, למרות [illegible] ובכבודה היה קשה לה כקריעת ים סוף — נכנעה אותה.

בקיצור, ליד בעלה, הסבירה לבנותיה המבוכות.

כשירדו מן האוניה בנמל חיפה עמדו בשטחי עשר ארגזים [illegible] היה זה שעה קצרה לפני כניסת השבת. ר' יעקב יוסף הרמן [illegible] לא ידעו על [illegible] לצאת מהנמל. הם התבקשו: צריך לבדוק את הפתקים ולהוציא אותן מן [illegible]. ר' הרמן לא רצה לשבות.

קצין בריטי התערב הסביר (היה זה בשנה 1945) שאם הארגזים ישארו בנמל, הסבלים הערבים יבוזו את הכל עד מוצאי שבת. ר' הרמן ענה: „אין לי כל ברירה, השבת ממש נכנסת..." האנגלי שראה לפניו יהודי המוכן לוותר על כל רכושו למען שבת, היה [illegible] נדהם. ואמא הרמן? שתקה וקיבלה עליה את הדין. ר' הרמן עשה את השבת הראשונה בארץ ישראל ברוממות רוח. שוב ושוב [illegible] את רעייתו במלים: „ועכשיו עושה כל דבר למעני, מה אוכל אני אי פעם לעשות למענך? סוף סוף נפלה לידי הזכות לקיים את מצוות [illegible] את שמים".

כשהגיע „מוצאי שבת" לא רצה ר' הרמן לנסוע לנמל. [illegible] יראה שם רק את שרידי הרכוש (כולל ספרי היקרים). אבל [illegible] שילכו לראות מה נשאר.

כשהתקרבו לאיזור המאור, צעק לעברם שומר אנגלי: „סוף סוף הגעתם? הגיע הזמן. שמרתי על המטען הזה עשרים וארבע שעות. מפקדי איים לכרות את ראשי אם יחסר ממנו כזה. אנא, לבדוק אם הכל בסדר וחתמו על הניירות, אני רוצה לנוח..."

הפיתוי לספר עוד ועוד אנקדוטות — גדול, אבל אין לי ברירה אלא להפנותכם אל הספר כדי לקרוא בו עוד.

הוא כתוב בכשרון ובאהבה [illegible] יש לו קסם של ספר המעשיות החסידי. [illegible] את אביה לדמות מיתית [illegible] והצדיקים שכל המרבה לספר במעשיהם ובביקוריהם, הרי זה משובח. [illegible] ר' אריה לוין, ה„בבא סאלי", הראי"ה קוק זצ"ל, [illegible].

דברי חברים

התנועה שקועה בטרדמתה

מאת רפאל מורובקה

למעלה משנה עבר מאז נפתחה ב־אווירה של התרוממות רוח, הוועידה של התנועה הדתית לאומית.

הוועידה בחרה במוסדות התנועה, הסניפים בחרו בהנהלותיהם וועדותי־הם, אך ההרגשה היא שלפעולות אלה אין המשך. ההרגשה היא, שהתנועה הדתית לאומית נכנסה שוב לתרדמה עמוקה. גם הסקרים למיניהם המעי־ריכים את המפד"ל ב־5 חברי כנסת מאשרים הרגשה זו.

מוסדות התנועה [illegible] פועלים אמנם, אך הפעילות היא בעיקר בקרב שכבת העסקנים של כ־2,000 חברי המרכז ומועצות הסניפים. התנועה לא הגדילה עדיין בפעילות ישירה בקרב הצי־בור הרחב של תומכיה הפוטנציאליים. על הה־נהגה להתעשת כדי לקבוע דרכי פעולה, כדי לזכות מחדש באמון הרבבות הפוטנציאליים.

בדברים הבאים אני משתדל לענות על השאלה מדוע הציבור הדתי לאומי באורח היה התרחק מהתנועה ומהי הדרך להחזירו.

מניעי תמיכה במפלגה פוליטית

המניעים לתמיכה במפלגה פוליטית נחלקים ל־חלוקה באופן הבא: דמותם של מנהיגי המפל־גה; הצלחה של המפלגה; פעילותה ובשורותיה של המפלגה בהגשמת יעדיה; עמדותיה של המפלגה בנושאים שוטפים; הצלחתה של המפלגה בהסברת דרכה לציבור; וחשיבותן של השקפות המפלגה בעיני הציבור.

המניע הראשון, הדמות של מנהיגי המפד"ל, אין המשפט מכריעה על התמיכה בה. הירידה מ־12 חברי כנסת ל־6 בבחירות ב־1981 לא היתה כתוצאה משינוי בולט בהרכב הרשימה ל־כנסת. רוב הקולות עברו בבחירות אלה לתחיה ולליכוד למרות שהשינוי האישי היה בפרישת אבוחצירא בלבד.

למרות זאת ברור לכל שיש להעמיד בראשית התנועה דמויות אישיות, שהניבים הראשיים ל־המדע את התנועה. הדרך לבחירת המנהיגות היא הדרך הדמוקרטית, בדרך זו הולכת ה־תנועה מאז הוועידה האחרונה בבחירות ראשית הנציגות כאשר אלה נבחרים בהצבעה חשאית במרכז ובמועצת הסניף. כך ייבחרו גם הנציגים ל־כנסת.

יש לסמוך על התחושה הבריאה של חברי המרכז שיבחרו את הנציגים הטובים ביותר. גם אם יש חברים המבוהים שהמרכז לא יבחר את הטובים ביותר, אין למפלגה דמוקרטית כל דרך אחרת לבחור את מנהיגיה. ההצעה לערוך בחי־רות אישיות בקרב 150,000 המתפקדים אינן מעשיות.

המניע השני, דרכה והשקפותיה של התנועה, בולט באופן חזק ביותר במפלגה [illegible] בין השאר במפד"ל.

הזהות ההשקפתית בין הציבור הדתי לאומי לבין המפלגה, הזהות ברורה ביותר.

המניע השלישי, שלהה הצלחתה של המפ־ד"ל בהגשמת יעדיה, גם הוא קיים במפד"ל. ההגשמה הדתית לאומית הגיעה להישגים עצו־מים בחינוך, בתחיקה דתית, בהקמת ביסוד דת ובתוספת דתית בכל תחומי החיים במדינה.

שלושה המבטאים. האחרים הם נקודת התורפה של המפד"ל.

המפלגה נכשלה בכך: שלא השכילה בצורה ברורה את קוה בנושאים שוטפים; המפלגה לא מצאה דרכי הסברה נאותים להגיע לציבור תומכיה; ובעיקר לא הצליחה להסביר לציבור את חשיבות רעיונותיה לניהול חיי העם וה־מדינה.

ספקות בצורך לקיים מפלגה דתית

בשנים שלפני קום המדינה ובשנים הראשונות של המדינה עד תקופת מלחמת ששת הימים נאבק הציבור הדתי לאומי התורני על הזכות להתקיים. המאבק היה על זכותו של היהודי הדתי לקיים אורח חיים דתי. החברה החילונית התנכלה ליהודי הדתי ומנעה את כניסתו למקורות עבודה וקידומו לתפקידי מפתח.

בצה"ל כמעט שלא היו קצינים דתיים ורוב המתגייסים הדתיים הפכו לחילוניים. התופעה בלטה במיוחד בקיפוח החינוך הדתי. הציבור החילוני ראה בדרך חיים הדתית דרך שאבד עליה הכלח ואין לה מקום בחברה מודרנית.

בתקופה זו לא היה ספק ליהודי דתי שיש צורך במפלגה דתית, כדי לאפשר לו להתקיים ביהדות ובציבור דתי.

בשנים האחרונות חל שינוי יסודי בתופעה זו. הצלחתו של החינוך הדתי הביאה לכך שצעירים דתיים חדרו לתחומים שבעבר היו זרים להם. חובשי כיפות בראש בין רופאי בתי החולים, מהנדסים, אנשי מדע בענפי התעשיה השונים ובשורות הקבע בצה"ל. מעמדו של הציבור הדתי קיבל חיזוק ניכר במהפך של 1977. המפד"ל קיבלה לרשותה את תיק החינוך. הצעיר הדתי הגיע למסקנה שאינו זקוק עוד להתבלה של מפלגה דתית לאומית כדי להתקיים.

במקביל החלו נושאים מדיניים, התנחלויות, שלום ונסיגה להיות אקטואליים. מצב זה הביא לשינוי בהעדפות הפוליטיות-ציבוריות. חלק מ־הציבור הדתי החליט להעדיף מפלגות שנושא ארץ-ישראל הוא היחיד בקביעת עמדותיהם ה־פוליטיות.

התלושה הזיקה למפד"ל בקרב חלקים מבני עדות המזרח שנבעה מהסיבות הנ"ל הביאה להזדהות עם תמ"י ואח"כ עם ש"ס.

הערכות חדשות פנית ישירה

המפלגה הדתית לאומית לא נערכה לקראת תופעה אלה. הוועידה והמוסדות החדשים לא גיבשו עדיין דרך ברורה להתמודד עם המצב החדש.

על המפלגה להערך ב־3 מישורים:

— קביעת קו הסברה ברור וחד בשטחי;

— התייחסות לבעיות שוטפות המעסיקות את הציבור הדתי לאומי;

— קביעת הדרכים הארגוניות לקשר עם ציבור תומכי התנועה.

ביחס למישור הראשון, כאמור לעיל, ההש־קפה הבסיסית של התנועה לא השתנתה והמבן אינה צריכה להשתנות. ברם, על התנועה להס־ביר לציבור הדתי מדוע יש צורך בתנועה דתית לאומית.

הנקודות להסברה הן:

— הרעיון הדתי והלאומי הוא הערובה האמיתית לקיום העם והמדינה לאהבת הארץ, והישיבות בשטחי יהודה ושומרון, חוסן הדתיים של העם, הם תוצאה של השקפת העולם הדתית הלאומית;

— החילוניות היא בסכנה לקיום המדינה. יש להדגיש שגם הימין החילוני אינו ערובה ל־חוסנו היהודי של העם, שכן לאומיות ללא זיקה לדת אינה קשר אמיתי לעם ולמדינה;

— קיומו של החינוך הדתי לאומי תלוי ב־קיומה של מפלגה דתית. גם מפלגות שאינן אנטי-דתיות לא יפעלו לקיומו, וודאי לא לה־רחבתו של החינוך הדתי;

— יעודה של המפד"ל לשמש אנ"י. אין הכוונה לנהל מאבקים פוליטיים ופומביים עם אג"י. יש להסביר שההבדל בינינו לבין אגודה אינו מתבטא במשרתות דתית אלא ביחס החיובי למדינה, לצבא, לשיתוף פעולה עם כל חלקי העם ובשאיפה להשפיע על המדינה וב־חברה בכל תחומי רת.

במישור השני, על המפד"ל לקבוע עמדה ברורה בכל הנושאים השוטפים המעסיקים את הציבור במדינה, בנושאים דתיים, מדיניים וכל־כליים. בין השאר על המפד"ל לנהל מאבק בולט נגד השמאל החילוני.

במישור השלישי, ארגון הסברה, על המפד"ל להצדיק את הדרך של פניה ישירה אל ציבור תומכיה. התנועה קטנה יחסית מוגבלת באמצעים הכספיים ולא תוכל לפנות לציבור במודעות בי־עתונות. מסיבה זו אין גם ענין מיוחד לאמצעי התקשורת לתת ביטוי לעמדות המפד"ל. שידורי ה־טלוויזיה בתקופת הבחירות אינם יעילים בשל הזמן הקצר וההתחרות רבת הצעצה של מפלגות אחרות.

אי לזאת, יש לצאת בדרך של הסברה בפניה בלתי אמצעית אל הציבור, ע"י ראשי התנועה ופעיליה. על התנועה לערוך פגישות עם כל ציבור התומכים.

בשלב ראשון, יש להיפגש עם קבוצות הנהגה, קבוצות אלה הם ועדי ועדי הורים בבתי"ס גבאי בתי"כ; מורים ואנשים בולטים אחרים. בשלב שני יש לערוך פגישות עם כל הציבור. הפגישות יערכו במסגרות מצומצמות, על בסיס של שכונה אישית בביתו של תומכין. כמו כן יש לערוך שבתות עיון ולנצל למטרה זו את המשרדות הפנימיים הקשורים בתנועה.

יתרונן של פגישות אלה לעומת הסברה מאמ־צעי התקשורת היא האפשרות לשמוע את ה־ציבור ולהגיב בהתאם לכך.

בשל היותנו תנועה קטנה המשל האמצעים ה־ארגוניים העומדים לרשותנו, כגון סניפי המפד"ל המחוזי, מוסדות פניהותיהם, קל לנו להגיע לכל החוגים הקשורים אלינו.

הפניה הישירה אינה באה לבטל את ההסברה באמצעי התקשורת, אלא להפוך דרך זו לאמצעי ההסברה העיקרי.

הפעילות חייבת להתחיל מיד. הסברה בחודש האחרון לפני הבחירות היא חסרת כל ערך. חוגי בית ואספות לפני הבחירות אינן אלא אמירת עזנים. הציבור שאליו רוצים לפנות אינו בא לחוגים ולאספות.

התנועה עסוקה כיום בדיונים על הרכבת ה־רשימה לכנסת ואינה עסוקה בנושאים שהזכרתי. יש לבחור מיד את המועמדים הראשיים לכנ־סת, או לפחות לבחור את ראש הרשימה.

על ראש הרשימה וראשי הרשימה לקבל על־עליהם היום לניהול התנועה עד הבחירות. מובן שבחות זה ישאל יחד עם ראשי המנגנון ה־נוכחי.

יהי כיום הדרך היחידה להביא לפריצת מח־סום 5 חברי הכנסת ולהחזרת העוצמה לתנועה.

הצפה לילדים

ב״ה
יום שישי, ט״ו באדר תשמ״ח (4.3.1988)
גיליון מס׳ 235
בעריכת עפרה ורד
חודש אדר — מזל דגים

שלום, ילדים

„וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם"...

ואכן, מדי שנה מקיים עם ישראל את ימי הפורים, שבהם מצווים אנו לזכור ולהזכיר את הנס הגדול שאירע ליהודים בימי אחשוורוש, כאשר שוכלה, בעזרת ה׳ מזימת המן להשמיד, לאבד ולהרוג את כל היהודים. והפך היום הזה ליום שמחה וששון, כפי שמסופר במגילת אסתר.

בין מכלול הדמויות המופיעות במגילת אסתר, בולטת דמותו של מרדכי היהודי. האיש, שבחברה נוכרית ומתנכלת בגלות — גאה ביהדותו, לא משפיל עצמו ולא נכנע בפני האויב: „ומרדכי לא יכרע ולא ישתחווה". ובשעת צרה נוקט יוזמה ועושה כל שביכולתו כדי להציל את העם היהודי. לפנינו דמות של מנהיג גדול.

לצדו, מסייעת בפעולת ההצלה, אסתר המלכה, שהייתה לא רק יפה, אלא גם חכמה. היא הבינה שבשעת צרה יש צורך באחדות העם. זאת ניתן ללמוד מדבריה למרדכי: „לך כנוס את כל היהודים"... התפילות, הצום והמאמצים נשאו פרי, ובעזרת ה׳, באה הישועה, בוטלה הגזירה ו„ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר".

ידידיי הצעירים, גם בימינו, כאשר אנו חיים בארץ מורשתנו, תחת ריבונות יהודית, מתנכלים לנו אויבים מבית ומחוץ. נלמד כולנו — „כל היהודים", ממרדכי היהודי ומאסתר המלכה להיות חזקים באמונתנו, גאים ביהדותנו, ולעמוד איתנים ומאוחדים מול אויבינו, כדי שהימים הבאים עלינו יהיו ימים של שמחה וששון, שלום וביטחון.

שלכם, ע פ ר ה

חַג שָׂמֵחַ — חַג פּוּרִים

מאת שושנה צפורי

וְשׁוּב מַגִּיעַ בַּאֲדָר,
חַג־פּוּרִים הַנֶּהְדָּר —
הָאֵת, בָּאִים כְּבָר בְּגִילָה,
כָּל גִּבּוֹרֵי הַמְּגִלָּה:

רִאשׁוֹן הוֹלֵךְ — צוֹעֵד בָּרֹאשׁ,
כַּמּוּבָן אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ —
לְיָדוֹ אֶסְתֵּר צוֹעֶדֶת
הַמַּלְכָּה יָפָה — נֶחְמֶדֶת.

אַחֲרֵיהֶם הָמָן וָזֶרֶשׁ
צוֹעֲדִים הֵם חֶרֶשׁ־חֶרֶשׁ,
וְעוֹשִׂים הֵם פַּרְצוּפִים
כְּדֵי לִהְיוֹת יוֹתֵר יָפִים...

מִי וָמִי שָׁם אַחֲרֵיהֶם —
כָּל עֲשֶׂרֶת יַלְדֵיהֶם;
בְּרַעֲשָׁנִים הֵם מַרְעִישִׁים
בְּפַטִּישִׁים מְקַשְׁקְשִׁים.

זֶרֶשׁ עֲלֵיהֶם צוֹעֶקֶת:
„יְלָדִים, לְכוּ בְּשֶׁקֶט",
אַךְ וַיְזָתָא הַקָּטָן
מִתּוֹפֵף הוּא הַשַּׁחְצָן.

מָרְדְּכַי הוֹלֵךְ בְּנַחַת —
בְּיָדוֹ מַחֲזִיק צַלַּחַת,
וְאוֹכֵל הוּא כָּל הַזְּמַן
מְלֹא־הַפֶּה אָזְנֵי־הָמָן.

כָּךְ כֻּלָּם פֹּה צוֹעֲדִים —
יְלָדוֹת וִילָדִים,
מִתְחַפְּשִׂים – לוֹבְשִׁים לְבוּשׁ
גַּם „מַהֵר וְעַד כּוּשׁ"...

וּבְתוֹךְ הַהֲמֻלָּה —
שָׁרָה גַּם הַמַּקְהֵלָה,
מִצְטָרְפִים הַכֹּל — שָׁרִים —
חַג שָׂמֵחַ — חַג פּוּרִים.

חג משל אחשורוש

טעות לומר, שהמן רצה להרע לנו. הוא רצה רק להעניק לנו חג נוסף. מקרא מפורש הוא במגילה. המן בא אל אחשורוש ואמר: „ישנו עם אחד... ודתיהם שונות מכל עם" — כל החגים שהם חוגגים — כולם באו להם „מכל עם", חגורים גזירות, ולבסוף בנהלם מפלה — חוגגים היהודים. כך יש להם פסח מפרעה, חנוכה מאנטיוכוס וכן הלאה. אולם „ואת דתי המלך אינם עושים" — ממך, אחשורוש, אין עדיין ליהודים חג. ולכן „אם על המלך טוב יכתוב לאבדם" וסופך לנחול סוף מר. וממילא יהיה ליהודים חג הפורים עליז ושמח...

*

תכלת מרדכי...

„שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי".

כאשר הביט כל ההמון מרחוק על הרוכב על הסוס לבוש בלבוש מלכות, נחלקו עמי הארץ (מן האומות שבפרס) וישראל. עמי הארץ אמרו שהמן הוא הרוכב, וישראל אמרו כי הוא מרדכי. וכאשר נתקרב אליהם ראו את הציצית ונוכחו כולם שזה מרדכי. וזה „שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי" (היא הציצית).

פרשת השבוע — כי תשא

„מחצית השקל בשקל הקודש (שמות ל׳, י״ג)

שואלים כאן חכמי ישראל: מדוע נצטווה משה רבנו לגבות מבני־ישראל מחצית השקל, ולא שקל שלם?

ותשובתם היא, שבכך באה התורה לומר לכל אדם מישראל, שלעולם אינו מגיע לידי שלמות כשהוא בפני עצמו, אלא רק אחרי שמצרף עימו אדם אחר מישראל. כל אחד מבני־ישראל נתן במפקד שנערך על־ידי משה רק „מחצית השקל", וכתוצה מכך הצטרפו שתי נתינות של שני אנשים לשקל שלם ולא עוד, אלא שום איש מישראל לא ידע מעולם מי הוא זה המצטרף אליו ומשלים את מחצית השקל שלו לשקל שלם. דבר זה מלמדנו שהיהודי הפשוט ביותר בכוחו להשלים אף את הגדול שבישראל...

אך את שבתותי תשמורו... (שמות ל״א, י״ג) מעירים על כך חכמי ישראל: אזהרה זו על שמירת שבת מובאת בלשון רבים. בכך מורה התורה לכל אדם: לא די בכך, שאתה תשמור את השבת, אלא עליך לפעול ולהשפיע בעניין זה גם על סביבתך. שאם השבת מתחללת בקרבת ביתך, הדבר פוגם בקדושת השבת שבתוך ביתך...

משלוח מנות

מאת יצחק בנון

פורים הוא חג שמח לגדולים ולקטנים. לקטנים יותר מאשר לגדולים. הילדים מתחפשים, בידיהם רעשנים, והם המוליכים לרוב את צלחות משלוח המנות לידידים ולשכנים.

וכאן אני נוגע בדבר. כשהייתי ילד הוטלה עלי מצווה זאת — שליח להבאת משלוח המנות לשכנים. ושליחות זאת לגמרי לא היתה חביבה עלי. מפני מה? מפני שגרנו אז במושבה מוצא, שבתי תושביה היהודים היו מפוזרים לאורך כביש ארוך, שהוא חלק מן הכביש המוליך מיפו־תל־אביב לירושלים.

צריך הייתי להוביל את משלוח המנות לאיכרים, שגרו במרחק קילומטר אחד מאיתנו. ואין זה נאה לשאת צלחות צלחות של מנות. היינו הולכים שניים — אני ואחותי הגדולה ממני. אימא צויידה אותנו בסל מעדנים: עוגיות וסוכריות ושתי צלחות. כי אילו הובלנו צלחות צלחות לכל משפחה הלוך וחזור, כל יום חג הפורים לא היה מספיק לנו. ברוב אורך הדרך לא גרו יהודים. השתדלנו להסתיר מעיני רואים מה שאנחנו נושאים בסלנו. פנינו מן הכביש לשדה הנטוע בזיתים. היה זה כרם זיתים לא גדור, דרכו עבר שביל צר מן הכביש לכפר הערבי על ההר. בחרנו בעץ זית מרוחק מן הכביש שם חנינו. אחותי ערכה צלחת מנות, היא קיבלה הוראות מאימא איך לערוך. אני נשאתי צלחת מנות אל הבית הקרוב ואחותי נשארה להמתין לשובי. ההמתנה היתה ממושכת וארוכה. בעלת הבית, שבדרך כלל קיבלה מידי את משלוח המנות, היתה אומרת לי: „חכה ילדון" וכמה זמן צריך לחכות לזה אין שיעור, ואפילו עד שעה ויותר. ולא אין סבלנות לחכות, שהרי אחותי מחכה לי שם, בכרם, ועוד המלאכה מרובה. הבאתי משלוח מנות גם למורה שלנו. אשתו אמרה לי: „חכה, המורה עסוק". וחכיתי וחכיתי, עד שהמורה כבר לא היה עסוק. הוא יצא אלי, ונתן לי מתנת פורים — תמונה של סופר מפורסם. על גב התמונה היו כתובות שורות אחדות בכתב ידו של המורה ובחתימת ידו. כפי הנראה, היה המורה עסוק הרבה זמן בחשיבה מה לכתוב. הוא מסר בידי גם מתנות לילדים אחרים במשפחתי, שלמדו בבית־הספר: חוברות־סיפורים לילדים. המתנה שקיבלתי היתה חשובה מאוד בעיני, אבל להמתין ולהמתין, ולחשוב שאחותי שם לבדה, שמא נטפל אליה ערבי עובר אורח.

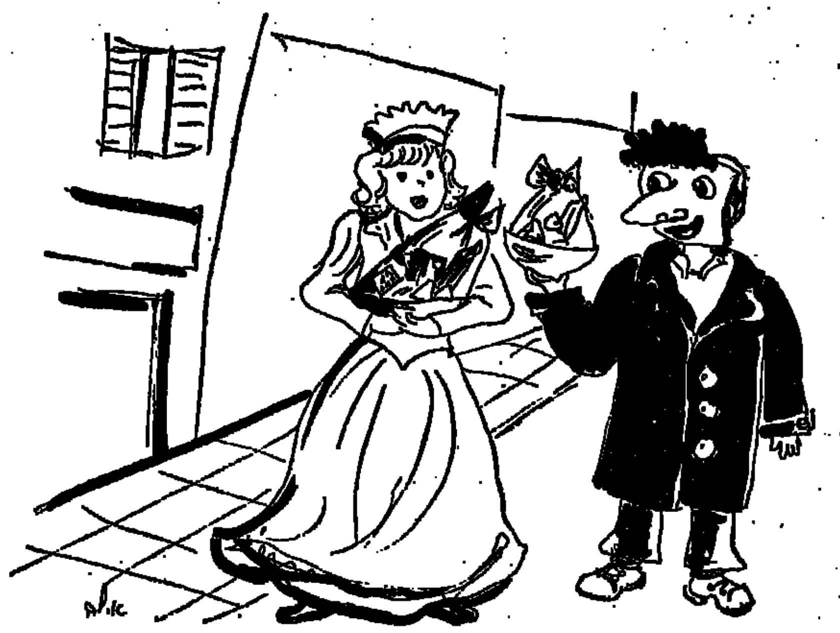

אבל העסק עוד לא הושלם. אני חוזר לעץ הזית. ושוב צלחת מנות, ואחותי מחליפה אותי. היא מוליכה לבית אחד, ואני נשאר לשמור על הסל ותוכו, וממתין לשובה. אמנם לא כל־כך הרבה כמו שהיא חיכתה לי. אבל להמתין בחוץ פחות נעים מאשר בבית. ילד לבדו בכרם פרוץ, משתדל להסתתר מעיני עוברים על הכביש, ויותר מזה — מעיני העובר בשביל לכפר הערבי שעל ראש ההר. לו היה רואה אותי והסל לידי, בוודאי היה ניגש לחקור מה אני עושה שם ואולי היה חוטף לי את הסל. פורים את הכיסוי ורואה מעדנים. לא מגיע לו חלק בזה מדובר בהגון, שאינו חוטף חבל והולך. נביא בחשבון שחג פורים חל בחורף. זה יכול להיות יום רוח או יום גשם. ויש להגן על המעדנים מפני זה ומפני זה. טרחה לא היתה לנו. ואין דוחים את חג הפורים ואת משלוח המנות מפני מזג האוויר. משך זמן עיסקת משלוח מנות כשלנו נמשך כשלוש שעות. לא השתוקקתי לפורים פעמיים בשנה בגלל עיסקת משלוח המנות. רק המתנות של המורה חיפו על הטעם הלא טוב של העיסקה. המורה לא הסתפק בתמונה של סופר כמתנת פורים, ונתן לי גם ספר. אחד הספרים שקיבלתי ממנו הוא „ממצרים והמאאות".

את הספר קראתי אני, ילדי ונכדי — מזכרת טובה לדורות ממשלוח המנות.

איך פורים

מאת רחל שילוני

אֵיךְ פּוּרִים
יוֹרֵד לוֹ לָרְחוֹב
וְעִם גִּבּוֹרֵי הַמְּגִלָּה
עוֹשֶׂה לוֹ קַרְקָס:
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ – שׁוֹטֶה,
וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה – גּוּצָה,
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה – יָפָה,
וּמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי – עַל הַסּוּס,
וְהָמָן הָרָע הִנֵּה נוֹפֵל עַל הַשִּׁטָּה.

וְאֵיךְ הַמַּסֵּכוֹת מִכָּל הַמַּקְהֵלוֹת
שְׂמֵחוֹת לְעוֹד מַקְהֵלָה,
מַקְהֵלוֹת רוֹקְדוֹת,
נוֹשְׂאוֹת אֶת מִשְׁלוֹחַ הַמָּנוֹת
מְכֻסּוֹת בְּמַזִּיד שֶׁל סוֹדוֹת.

אֵיךְ פּוּרִים
יָרַד לוֹ לָרְחוֹב
וְעִם גִּבּוֹרֵי הַמְּגִלָּה
עָשָׂה לוֹ קַרְקָס!

דמויות בתחפושות

את הפתרונות יש לשלוח ל„הצפה לילדים" רחוב המסגר 66, תל־אביב

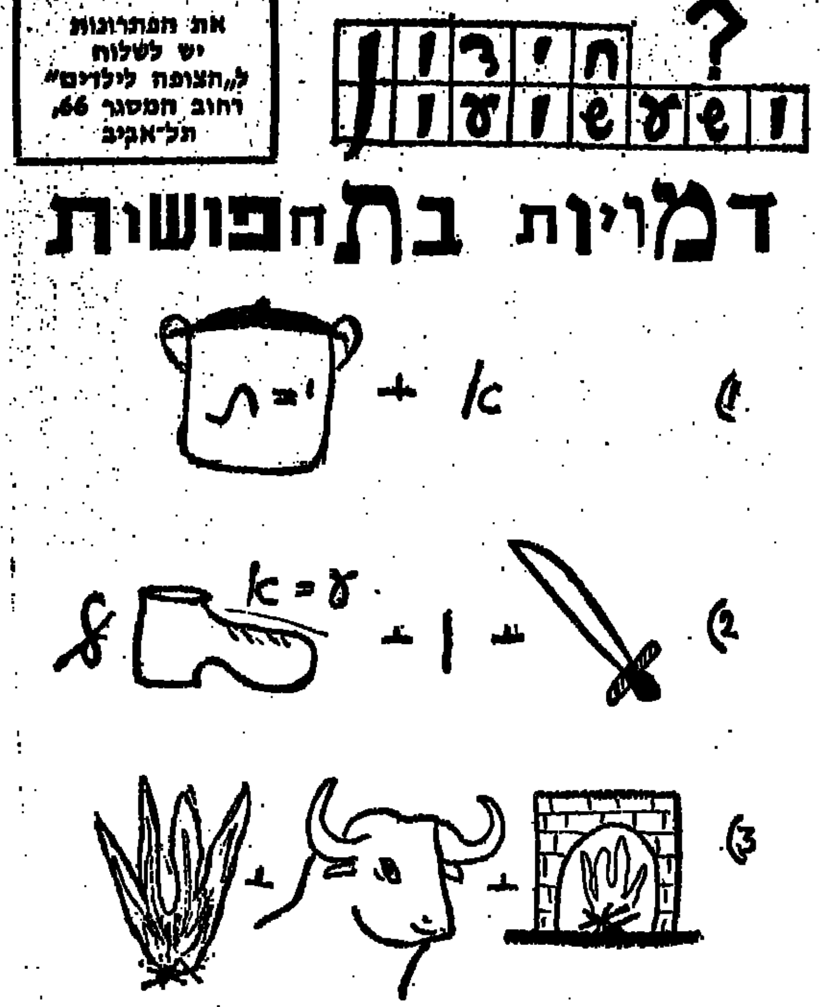

מאחורי הציורים שלפניכם מסתתרות דמויות ממגילת אסתר. מי הן? בין הפותרים נכונה יוגרל משלוח מנות כיד המלך.

הולכים בפרסים

* ריבועי קסם: עודד אדר, רב 3, בני־ברק.
* עד אות: עירן אסולין, 26, עכו.
* תשבץ לחנוכה: רוית נתנית, רחוב יהודה סוריה 44/6, באר שבע.
* תשבץ לפרשת „בראשית": אילנית ביטון, מגדל העמק.
* ניב בציור: מלי ליברס, קין 20, תל־אביב.
* תשבץ לפרשת „חיי־שרה": יעל כץ, מבשרת ירושלים.
* תשבץ לפרשת „תולדות": רשי דוטש, קריית־ארבע.
* תפזורת בשמים להבדלה: שרת אליהי, אבן שמואל 26, ד.נ. שדה גת.
* ריבועי קסם: עמיקם גילת, קהילת קובנה 13, תל־אביב.
* תפזורת לסיום ספר „בראשית": אסתר חורביץ, כפר חב״ד.
* תשבץ כורת לפרשת „שמות": שמשון ויספיש, נחמיה 3, בני־ברק.
* ניב בציור: יפעת ליכטמן, שלים, ד.נ. הנגב 85295.
* חידון זמר: נעמה מנסבך, קיבוץ מעלה גלבוע.
* חידון לט״ו בשבט: רחל עבאדי, סורוצקין 43, ירושלים.
* מה שמי: ענת קריב, טרומפלדור 55, פתח־תקוה.

מה נצפה · מה צפוי

ברדיו ✱ בטלוויזיה

בטלוויזיה

✱ „פואי דויל" — סרט טלוויזיה (מוצ"ש, 22.35) — פואי דויל הבלש החוקר עוקב אחר רוצח של צעירה יפהפיה. העלילה מתגלגלת לסיפור ליל, הקשור בסכסוך פלילי.

✱ „פסוקו של מקום" — מבט אל שבילים (מוצ"ש, 00.05).

✱ „על גלגלים" (א', 20.30) — בתכנית הפעם: במבחן דרך למכונית הדשה, כיפירה של נהגת מונית, שיחה על מבחני הנהג, שיחה על התייבשות של בודקי עיניים לנהגים, ג'ין קרידן יתווח על המצב הבטיחותי שגורמים הסירובים והמצביעים הנוגים שהולים במכונית.

✱ הטורניר הקדם אולימפי באוקיאניה (א', 21.30) — תקציר משחק הנבחרת של ישראל — אוסטרליה.

✱ „רישיונה" (א', 22.15) — בלוק מגיע על פתק, יבו דרישה לתשלום שני מיליון דולר כופר בשביל סוכתי; פיטר מציע נישואין לפאולה ומחזר אחרי קלאודיה; קירבי בהתאספות בבית חולים, ואדם ישב לידה.

✱ „הצפון והדרום" (ב', 20.02) — הפרק העשרים: ג'ורג' האזארד סובל בכלא של צבא הקונפדרציה; בבית ואשטון ומבים התפיל את שלפון הקונפדרציה; ווירג'יליה, בבית החולים, מוצאת כי בשל דצונות התרבלות, ובכך נגרב מותו של גבול לדרומי; צ'ארלס מציל את אוגוסטה ואת בני ביתה מידי שלושה יעלים צעירים; אשתו של ג'ורג' משתדלת לפגוש אצל לינקולן שיציל לשחרורו.

✱ „רמינגטון סטיל" — סדרת מתח חדשה (ב', 22.50) — בלתן רומנטי קומי, יבי מסבבים זוג בלשים. הפרק הראשון: „בסיל — גנב מורשה".

✱ „בנה החייב" (ג', 22.20) — הפרק השלישי: צבי זסם כתבתנים להתחתנה, אך סם ממשיך לחשוב על קיי, הם נפגשים ומגלים את אהבתם זה לזה. ג'ין מתכנן לברוח האופנים בעזרת נכדת דיויה.

✱ „בסך איפיה" (ג', 23.05) — אורח בנגד כארת הפעם את הצייר הפסל, יגאל תומרקין.

✱ „פסוקו של מקום" — מבט אל אשדות יעקב (ג', 23.45).

✱ במשחקי הטורניר הקדם-אולימפי באוקיאניה (ד', 22.05) — תקציר משחק הנבחרת של ישראל — ניו-זילנד.

✱ „הרגיל בנישואין" — סרט קולנוע — קומדיה ריבבנית צרפתית (ד', 22.30).

✱ „התיק הסודי של האורה קיי" — סרט העודה (ה', 22.20) — בשנת 1978 נרצח פרופסור קימבל מאוניברסיטת קולומביה משגילה כי קיים תיק במשלתי סודי, המסווג אותו כ„סוכן ביטחוני למדינה". עברו של קימבל היה ללא רבב: הוא לבד בארה"ב ובאנגליה ושירת בדרגת קצין במלחמ"ע השניה ובמלחמת וייטנאם. קימבל נלחם תשע שנים כדי לקבל את תוכן התיקים ולטהר את שמו. לבסוף כתב ספר על מאבקו ושלח אותו לסנבור יקר, זהו אכן התגים לעולתו.

✱ „הגיע זמן לשון" (ה', 00.60) — פינת הלשון של אבשלום קור עוסקת הפעם: „קדיכה — מורהר".

בטלוויזיה הכללית והלימודית לילדים ולנוער

✤ יום שישי

09.15 : „הזהב סוסטוב — פורים — הנכם מוזמנים ל„פורים שפילי" של יהוד סוטבום.

09.45 : „פיגים נוצצות" — שירלי בלויק נרה עם אמה העובדת כמבשלת בבית משפחת כמיות. לופ הכיים, בבדיקה וחברי הסוב ביותר של אביה הסיים, שנהרג בתאונה אוירית, עורך למבוד שירלי מסיבה במהלה בערב חג הפורים. המסיבה משבשת, כאשר נודע שהאב נהרג בתאונה דלכים. שלושה יוצאים למאבק על הזכות לאמץ את שירלי: לופ הכיים, הדוד גד ואדלי כרמון.

11.05 : מסיבה פורים — מייק בורשטיין מנחה מסיבת פורים לילדי עובדי הטלוויזיה החינוכית, בהשתתפות שחקנים ואמנים.

14.40 : הנהגה לבית פורטיס — פרק 8 — המסגרת על האנבה נפגעת במהולות בקרב הפורטיסים. אביו של ג'ו מגיע לסיבה טובה ברובין הול תוכר את אחיינו בצוואה.

15.30 : כפגשי בראשית — פרשת „כי תישא" — שיחתו השבועית של ד"ר ישראל אלדד.

✤ יום ראשון

16.00 : הקוסם מארץ עוץ — פרק 5 — בשדה הפרג — מה עושה ידידנו החולל באמצע הנהר? מי היא התסידה הנדיבה? מה מסתתר מאחורי יפי מראהו של שדה הפרגים? כיצד יכולים לכברים השנים להציל אריה גדול גוף?

16.20 : כך היינו — פרק 3 — צעיר, כדי לעבודה — סם פרהרסט בן ה־9, עובד בבית"ר כדי לעזור בפרנסת משפחתו מרובת הילדים. הוא מפוטר מעבודתו בעקבות תקנה חברתית חדשה האוסרת העסקת ילדים מתחת לגיל 10. מר גריסבאו, בעל המפעל, אינו מרוצה מהתקנות החדשות הנכפות עליו.

17.40 : „בחזרת לאי המטמון" — סדרה בת 10 פרקים. פרק א': ג'ים הוקינס חוזר לביתו, לאחר שנים לימודי חוק באוניברסיטת אוקספורד. בעל האחוזה טרילוני מגיע לו מסלה בתור סוכן של בשעים בג'מייקה. במקביל מגיע גם ג'ון סילבר לגנוב את מפת אי המטמון.

14.05 : מגע — רדצא — שקס 3 — ניגון בכוסות מלאות מים; הקודה לד

✤ יום שני

דילקינים בהמצאי: איך ... צלוף בעיניו?

15.00 : קשר משפחתי — הזקסוד חיים עומד בשיחה עם משפחת מורהו על כשפחתם ועל בעיה מיוחדת של אחד הילדים.

17.40 : „הופה חיי" — השלישיה מגיעה לשמורת התנינים בחבות גדל.

18.25 : „בסוקו של ביהונה" — מבט אל גורה.

✤ יום שלישי

14.05 : סרט אלגות — הגבר הלבן כגבר בבליג — סיפור הסרט מבוסס על מקרה שהיה. בייכס גרגולי, שחקן כדורגל אמריקני לבן, מחליט לי למוד ולשחק בקולג' של שחורים. הוא בהנוה תקדים. הסרט עוקב אחרי קשיי התסתגלות של שני הצדדים. למרות הקשיים הרבים נרכבות בסופו של דבר מערכה יחסים ידידותיים ביניהם.

18.00 : „הגבורבצים" — שם הפרק: „קדית הפאק־מק' כרשל נכנס לשיגעון של הפאקימן, והוא מנותק מסביבתו לגמרי. חבריו מנסים להעיבו לפסוב בכל דרך אפשרית.

✤ יום רביעי

15.25 : ורוניקה — סרט המתאר חיי מהגרים פולנים. מטורונטו באמצעות ילדה ששמה ורוניקה.

16.05 : שביל באמצע שביל בצד — טיול השבוע: נחל צלמון וחמדת ימים. ביקור באתרים לאורך נחל צלמון בגליל העליון: מחנות קמה, צתרות, מפל מים המצמחיית האוזה.

✤ יום חמישי

15.55 : בניזוח הצפשית על האוסנגה — סרט תעודי על משלחת היוצאת לחקור את פסגתו של הר אוטוגנה בוונצואלה. רק בודדים הגיעו עד כה אל הפסגה, שניתן להגיע אליה בנייחה בלבד. אנשי הצוות מולים בנהגים, ממספי הרים וחוקרי מערות. הם מקווים לחקור הן את פסגת ההר והן את המערות הכבוריות במתצית הדרך מטה.

18.00 : דייוויד קופרפילד — הפרק השמישי: דודה בטסי לוקחת את דייוויד לקנטברי לרשום אותו לבית ספר בעל מוניטין. אך באין מקום לינה, היא משאירה אותו אצל משפחת ויקפילד, שם הוא פוגש הכרה עם הבת אגנס, בת גילו.

18.25 : „הגיע זמן לשון" — אבשלום קור נותן תשובה לשאלה: „מי נסרים בסרט הקולנוע?"

הערוץ השני

✤ מוצ"ש

18.30 : „בחפשי המציאות" פרק שני: „בית הקפה של מולי" ניק אדמדוניקס מצוע לגשי ביים להצטרף אליו כשותף. דודו של גשי רוצה שהוא יחזור הביתה, ואילו גשי עצמו מבקש שיניחו לו להחליט בעצמו על עתידו. נפיונות השכנים נערכים בבית הקפה של מולי — מקום המפגש הקבוע של גיבורי הסדרה.

18.55 : להקת מחול בתיבצע בקטעי ריקוד מתוך „קלצים", „הגן אחות המלחמה", „הצוידים האגדיים", „ליולות במרחקים".

19.30 : „בצירה שלטה". פרק שישי: האחרון: „הלקי". סוזנה פרבר מוצאת עצמה לבזה בהיים עם קוסני קנן והמכנסה ופומה. היא משכנעת את כריסטופר אהרי, נגד הצירה, להתקין כרכים באחד מחדרי הבית ותוסבת אותו להנות, סוזנה מתאהבת בכריסטופר, אף הוא רוצה, יהודע בליצנות הרבה. בעצותו הודיסית, היא חובשו כובע מצופי להתריד לתפילה בכנסיה. ההתנגדות על הופעתה גורמת אותם מן המקום. כריסטופר זוכה באהבתו להנהגה ובי הפעם נסתם ההתבהגויות.

20.00 : „להיש בראש".

20.30 : „מורה של באוגים" — דמותה של אילונה פהר במלאת שלהים לשותה של אילונה פהר, סרט הפתעה על מפעל חייה של המורה למוסיקה הדגולה. בסרט אנו מתוודעים אל חייה של אילונה פהר: צעירותה כנגנית, קריירה שנקטעה בשל השואה, עלייתה לישראל ונחישותה להעביר מנסיונה וכשרונה לכנרים צעירים בארץ.

21.30 : סוף.

✤ יום ראשון

18.30 : „קיכבה — האריה הלבן".

19.00 : „האחים" — פרק עשרים ואחד. הסביבה מסתייכת, אך בני האמונד עדיין במשבר כספי. אדוארד מכנה את קארטר למנהל המוחש. קארטר מתרעם על כך, אך אדוארד כבר עזב את אנגליה וכוונה למצוא את טוב פאריקל, שחוזר לחברה הולך ותופס. ברברה ובריקולאס פוקס בפריז, בטיול משותף ובסופו מנתקת ברברה את הקשרים ביניהם. בבלה מדיעה לבריאן כי אין בכוונתה להתראות עמו עוד. דיוויד מחפש נחמה אצל ג'יל ומציע לה נישואין. בהיעדרו של אדוארד, מכנס קארטר ישיבה בנהלים, בכוונה להדיח את אדוארד מתפקידו. עם תחילתה של הישיבה מגיע במפתיע אדוארד.

21.00 : סוף.

✤ יום שני

20.00 : „מסע אל האמנות המהדרנית". פרק רביעי: „האכספרסיוניזם".

21.00 : סוף.

18.30 : „צפיפונים" — הפעם בתכנית: 1. מי מסבוא חמה. 2. סיגל מצפה. 3. שלומי שם־טוב.

19.00 : „כרמן" — אופרה.

✤ יום שלישי

18.30 : „קיכבה — האריה הלבן".

19.00 : „האחים" פרק עשרים ושניים. ישיבת המנהלים מתפזרת. בני האמונד מגישים בקשה להכריז על פאריקל כפושט רגל, בתקווה שהפסדיהם לא יהיו רבים מדי. אדוארד מציע לקארטר שלוש הצעות בניסיון לאחות את הקרע ביניהם. בריאן מגלה את סוף השבוע עם אן והילדים ומנסה לתתפייס עמה. אן שבה אותו הביתה. ההכרות להתרבה של ג'יל ודייוויד נמשכת. ג'יל מציעה לבני האמונד כסף כדי להוציאם מן המשבר.

20.00 : „שעון החול" — סרט תיעודי הבוחן את היחסים המורכבים בין דתיים לבין חילוניים בישראל.

21.00 : סוף.

✤ יום חמישי

18.30 : „קיכבה — האריה הלבן".

10.00 : „האחים" — פרק עשרים ושלושה. בעזרת כספה של ג'יל מצליחים בני האמונד לקנות את חלקו של קארטר בעסק, דייוויד וג'יל מתחתנים. לאחר הטקס אדוארד לוקח את ג'ניפר וברברה הביתה ומנתח לאיגור לחיות את חייה בלעדיו.

19.50 : „בקרוב בפרוץ כ'" — סקירה של מבחר תכניות חדשות שייקרנו בשבוע הבא.

20.00 : „מסע אל האמנות המהדרנית". פרק חמישי: „האקספרסיוניזם".

21.00 : סוף.

ברדיו

✱ „קבלה־שבתי" — פרשת „כי תשא" (א'/ ערב"ש, 15.00).

✱ „מלווה מלכה" (א') מוצ"ש. 22.05 — „על המקדש וכליו", בהשתתפות הרב כהנם בורשטין והרב יצחק שרנסקי. עורך משה הן.

✱ „עם ישראל" — מוסף לעניינים יהודיים בעולם (ב') ראשון, 19.35.

✱ „שיום לבן דודי" — פיוט וברכה ביהודה הי — בעריכת שבתי בינוי (ב') ראשון, 22.05.

✱ „תפוח ותך" — הכנה על הקשר בין הורים לילדיהם (א') ראשון, 22.05 — הפעם: „ילדים, הורים ובית־הספר".

✱ „סולם הזמירות" — מצעד הפזמונים המסורתיים — בעריכת שבתי בינוי (ב') שני, 20.05.

✱ „קפה ראשי" — חידונים מגוונים בהשתתפות המאזינים — עם שמוליק רוזן (ב') שני, 22.05.

✱ „אצבע על הדופק" — שבועון בענייני בריאות ורפואה (ב') שלישי, 18.06.

✱ פרקי חזנות „בבקשתך" — מבחר שירי — בעריכת אברהם סלימן (ב') שלישי, 20.05.

✱ „צימוקים ושקדים" — מבחר שירים ביידיש (ב') רביעי, 20.05 — הפעם: שירים על הנושא „צבעים".

✱ הצגה משחק כדורסל בין מכבי תל אביב לבין קבן גורמניה — שידור מ„היכל הספורט" ביד אליהו. (ב') חמישי, 20.30.

שים אוזן

„לא מבוים" — פינה יוצאת מיוחדת בגלי־צה"ל על המלחמה בסמים. במשך החודש כל יום ב־10.55 וב־22.55 בשידור חוזר, נעסה ללמוד משהו על נגע הסמים. לא תעמולה ולא הפחדה — המטם ליסוד. הדברים החינוכיים והבריאותיים, המשטרתיים, החוקיים, הפרסומיים והמעגלתיים, הסוציאליים. בעזרת אנשי מקצוע רבים מהתחומים שונים הנוגעים בבעית הסמים ובצורתכם של אלו אשר נפגעו מן הסם נעסה לבצע בתמונה כמוליות רבות ככל האפשר.

יום רביעי

18.30 : „התחל שמילי" — ההתול שמאי מארח את עוזי דגן.

19.00 : להקת המחול של אלווין איילי בהופעה חיה במרכז התיאטרון בניו־יורק.

20.30 : „התשבץ האנושי" — סדרה תיעודית המקיפה מגוון רחב של שונאים תרבותיים ואנתרופולוגיים. פרק שלישי.

21.00 : סוף.

21.30 : „גרים" פרק שני: בולמן ויוליוס חוקרים את גניבתו של של דיאר. אירוע שגרתי לכאורה המוביל אותם למיבוכים בלתי צפויים.

בחוג המשפחה

בעריכת עמי גוטקינד:

המראה החדש של התסרוקות לקיץ 88' כפי שעיצב או תו שוקי זוקרי חוזר לשנות העשרים (בתספורת הקצרה מימין) ולשנות החמישים (בתספורת הארוכה משמאל). שער גלי ארוך או קצר עם שביל בצד אלה שתי האלטרנטיבות העיקריות בשהמראה השובבי הקצר קו בל לגוטימציה כמתאים לכל גיל וגם למבוגרות ביותר.

למה דני מצטיין במתימטיקה ורותי לא כל כך? / מאת דיצה גונן

כאשר בתכם חוזרת מבית הספר ומביאה את מיבחן במתמטיקה שהציון שלו שווה אף לאפס, ואילו הבן מביא ציון גבוה במתמטיקה, דעו לכם שאין זו הבעיה הפרטית של ילדיכם. הבדל דומה נמצא בין בנים ובנות בכלל האוכלוסיה.

עובדה זו הנכונה לאוכלוסיה הכללית נבדקה גם באוכלוסית הילדים המחוננים. מידי שנה שולח מכון סאלד לבתי הספר בכל רחבי הארץ שאלונים למורות שמיועדים לאיתור המחוננים בכתה. אין הכוונה כדרך את המורה לבחור את בעלי הציונים הגבוהים אלא ניתנים קריטריונים אחרים שלפיהם בוחרת המורה את התלמידים. מידי שנה חוזרת על עצמה אותה תופעה: המורות מפנות למבחני המחוננים כ־70%, ויותר בנים ורק כ־30—20 אחוז בנות.

קבוצת הילדים שהופנו על ידי המורות עוברים מבחנים. כרגיל, מבין הבנים מצליחים כ־70%, ואילו מתוך הבנות מצליחות רק 30%—20. (מכון סאלד מבהיר, אפילו בצורה מלאכותית, שאחוז הבנות בקבוצה המתקבלת לא יפול מ־... לפחות, זאת מסיבות חברתיות).

העובדה שהציון הממוצע של הבנים עולה על הציון הממוצע של הבנות — הורה על עצמה בעקביות כל הכנים.

אמנם קיימים מספר תתי מבחנים שבהם הבנות שוות או מצליחות יותר מבנים כמו הבנת הנקרא אך במבחנים אחרים כגון: חשבון וידע כללי הבנים מצטיינים יותר.

שאלו החוקרים את עצמם לסיבת הופעה זו ונתנו לכך כמה הסברים:

גורמים הקשורים לתלמיד ולסביבתו:

הציפיות המוקדמות של ההורים כלפי הבן והבת הם דבר מרכזי וקובע לגבי התייחסות הילד להצלחותיו ובשלונותיו. לגבי הבנים — ההורים דורשים מהם רמת הישגים גבוהה ועמידה בתחרות עם בני גילם. ואילו לגבי הבנות — ההורים סלחנים יותר, מתפשרים עם רמות הצלחה נמוכות יותר ואף הבנות אינן נבונות להתחרות אלא לשיתוף פעולה. (בתחום הלימודי ולאו דווקא בתחומי חיים אחרים).

הבנים מייחסים את הצלחותיהם ביכולותם ליכולתם האישית הטובה ואילו הבנות מייחסות הצלחותיהן לגורמים חיצוניים כמו שינון מוגבר, מזל טוב. ואילו כשמדובר בכשלון מייחסים הבנים את הכשלון לגורמים חיצוניים והבנות מייחסות את הכשלון לחוסר יכולת אישית. לדוגמה: ההערכה העצמית של הבנות נמוכה יותר מאשר זו של הבנים, והיא עלולה להשפיע על יחסן למקצועות — כמו מתמטיקה — והגברת חרדתן בפניו. חרדת הבנות במבחנים היא רבה יותר מאשר זו של הבנים. חרדה זו מתפעמת בעיקר בבנים שאין אפשרות להתכונן אליהם כמו: המבחנים שנערכים למחוננים ומבחנים פסיכומטריים אחרים. הערה נוספת היא לגבי התפישה הכונה של המורים את הבנים והבנות: בת מחוננת נתפסת כתלמידה שקדנית וחרוצה שמצליחה בשעה באה עקב שינון ולימוד, ואילו בן שאינו מצליח ... עקב חוסר ... — יתפס על ידי המורה כמחונן (זהו הפערה של החוקרת שעדיין נבדקה).

גורמים הקשורים למבחנים:

במבחנים למחוננים נלקחות שאלות המבחן מתוך מאגר ידע כללי שאת רובו הכינו גברים. יתכן שסוג מידע זה מעניין במיוחד בנים ופחות מרתק בנות ולכן אין הן אוגרות סוג מידע זה בזכרונן. (גם השערה זו עדיין לא נבדקה).

במבחני החשבון נמצא שהבנות מצליחות יותר בפתרון תרגילי חשבון ואילו הבנים שותרים ביותר הצלחה בבעיות. הסיבה המתגללו צריכי המבחן להתת כמות רבה יותר של תרגילי חשבון כדי לראות באיזו מידה זה ישפיע על הציון הכללי.

יחס התלמידים למדעים

המחלקה להוראת המדעים במכון ויצמן עוסקת בפיתוח תוכניות לימוד להוראה מדעית בבתי הספר בארץ. על סמך מחקרים נמצא שהתחום למדעים נקבע בגיל מוקדם וכבר בגיל חטיבת הביניים הוא מתייצב. במחקר שנערך בכיתות ח' וי"א נבדקה התייחסות התלמידים בבתי המדבות אלו, והשינויים שחלו אצל הילדים עם התבגרם.

העבודה שאלונים שבררו את מידת ההתעניינות במדע, מידת קושי הלימוד שמייחסים לו והרצון לעסוק במדע בעתיד.

נמצא שתלמידי שתי החטיבות רואים את מקצועות המדע כמעניינים וחשובים, אך עם התבגרם רואים אותם התלמידים כקשים מאד, ומסתמנת ירידה בראיית המדע כמקצוע עתידי. (דבר זה אינו אופייני רק לישראל. יחס דומה נמצא במחקרים בארה"ב ובאירופה).

מחברי תוכניות הלימודים חייבים לכן לקיים הערכה מחודשת של התוכניות. המטרה היא למצוא דרך ולעניין את התלמידים במדעים ואף לגרום להם הנאה מלימודים אלה.

תראו מה קורה כשאבא מנענע את העריסה...

לפני תשע שנים נולד בנו בכורו של שלמה ברקוביץ. כבעל מבין ואב מסור — התנדב לעזור בגידול התינוק והרבה שעות לילה עברו עליו בנענוע הילד בעריסה, בעגלה או בידיים. עברו ארבע שנים — ובן שני נולד לברקוביץ במזל טוב. שוב החלה פרשת הנענוע הלילית. באחד מערבי

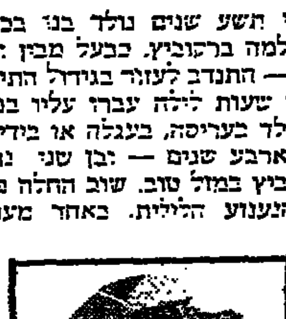

הנענוע המעייפים — האזין האב הצעיר לחדשות בטלוויזיה ושמע כי האמריקנים משלחים מעבורת לחלל. הידיעה הזו „שבריה" אותו. האדם כבר הגיע לירח, אמר לעצמו אבל את תינוקותיו הוא מנענע כמו בתקופת האבן? זה לא נורמלי. למחרת מיהר שלמה ברקוביץ אל החנויות לאביזרי תינוקות בכל רחבי גוש דן וביקש „מנענע אוטומטי לתינוקות".

„מה?" נדהמו המוכרים והסתכלו עליו כאילו נצח מהכוכבים — „אין דבר כזה".

„אין דבר כזה? והרי זה לא משהו מסובך כל כך. חשב ברקוביץ ובשובו הביתה החליט להמציא לבד את מכשיר העזר להורים.

השבוע — הוצג הפטנט של ברקוביץ בפני הציבור הרחב. מדובר בהמצאה שנרשמה כפטנט בישראל ובעוד עשרים וחמש ארצות. משהו מתוצרת „כחול לבן" שאין לאף אחד אחר. אפילו לא ליפנים.

המכשיר החדש המכונה „סליפר" כלומר „ישנוני" בעברית מוצמד לעריסה או לעגלה קרוב לראשו של התינוק. קול הבכי של הפעוט מועבר דרך מיקרופון רגיש אל מנגנון המפעל בעזרת שלוש סוללות (אפשר גם לחבר לחשמל) והקול הזה מפעיל פעולת נענוע עדינה. המטה או העגלה או הלול אליהם מחברים את המכשיר הקטן, מתנועעים במשך חמש דקות. אחרי הזמן הזה — מפסיק הנענוע. אם שוב פורץ התינוק בבכי — שוב מתחילה הפעולה הזוצרת נדנוד ונענוע. ההורים יכולים להמשיך לישון והסליפר יעשה בשבילם את העבודה. חבל שהוא לא עשה גם בשבילי העבודה. ברקוביץ הממציא אומר לנבו בחמש עשרה שנה ולא חסר לי את לילות הנענוע הנצחיים. לולא היה אב טוב שמתחלק במעמסת הלילות עם אשתו —גם היום אולי לא היה ממציא את הפטנט שלו. כך שלשחרור האשה יש יותר מיתרון אחד בכל הנוגע לילדים. את הפטנט של ברקוביץ מייצרת חברת „עתי" ומוכרת ב־98 שקלים. חברת „בורסהר" לקחה על עצמה את הוצאה. הראשונים שקפצו על המציאה הזו האמריקנים, אנשי חברת „גרבר". ה„גרברים" חתמו על חוזה ראשון של מיליון דולר, ואם בקוריאה או בהונג קונג לא ימהרו לייצר חיקויים אסיוניים של ה„סליפר" הישראלי — הרי שבקרוב מרבית התינוקות הנולדים על סף שנת האלפיים יזכו למנענע עריסות מתוצרת ישראל.

בריף שיטת בריאלקס THE BRELAX TRAINING

לפתרון מצבי לחץ (סטרס) והורדת

יתר לחץ דם

• השיטה: פותחה ע"י יהודית פויאר (M.A) פסיכולוגית ומורה ליוגה, נוסתה בהצלחה בבי"ח בילינסון (1984)

• הטכניקה: נשימה נכונה, הרפיה ותרגילים לחיזוק מערכות לבריאות ועצבים בסדנאות של 10 מפגשים בקבוצה, ותרגול עם קלטת בבית.

סדנאות בירושלים, ת"א וחיפה

פרטים נוספים: ...

פינת הבול

מאת חיים לנגלבן

ביום רביעי, כ' באדר התשמ"ח — 9 במארס 1988, יראה אור בול דואר חדש ללא ערך, עליו מופיע ציור של חמניה. הבול יימכר לקהל הרחב במחיר של 30 אגורות, מחיר הקיים עתה בהתאם לתעריף למשלוח מכתב רגיל בארץ. ערכו צמוד לדמי המשלוח של מכתב מסוג „רגיל" בארצנו, גם לאחר שיועלו תעריפי הדואר, בדומה לאסימונים לטלפון.

מן הראוי לציין, כי אין להשתמש בבול זה בצירוף לבולים אחרים לצורך משלוח דבר דואר מסוג אחר, כגון מסוג „חריג", או שדר מדעל. מכתב וגלויות לחו"ל, או הבילה.

הבול החדש, כאמור עם התכנית, מודפס בגליון בן 10 שובלי ביאור המצורפים לבודדת הבולים ההחגגה. ביום הופעת הבול, תוצא לבכורה מעטפת „היום הראשון" מבוילת בבול החדש ומהתכנית בראש בחותמת דואר „ת"א־יפו 1". כמו מעטפות בלתי מבויילות. הבול מודבק על גב המעטפה במחיר של 52 אגורות (22 אג' המעטפה).

הציור הבולאי, כולל גלויות שלמים, בילים עם שובלים, צבעות לוח, ימכרו

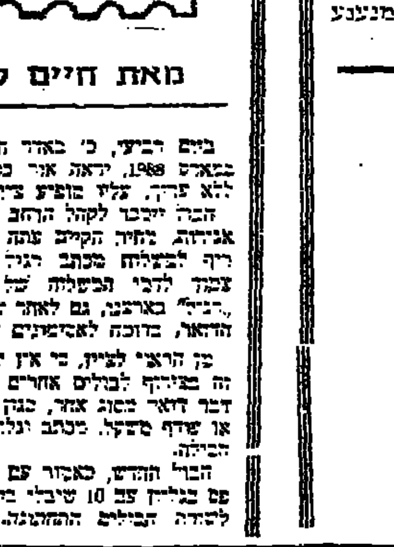

בול ואיגרת אוויר ללא ערך

במשך 6 ימים נוספים, דהיינו עד יום 15 במארס 1988.

לאחר הארכה זו, יימכרו הבולים בסוכנויות המכירה הכיוונים של השירות הבולאי בלבד.

החמנית היא צמח ממשפחת המורכבים, שמוצאו בצפון אמריקה, שם גידלוה האינדיאנים. התכנית היא גידול השמן הסלי שבחשיבותו בהיקף הייצור העולמי. ברית־המועצות היא המגדלת הראשית של התכנית בעולם, ואחריה צפון אמריקה. לארצנו הובאו זרעיה עליידי עולים מרוסיה שהתיישבו בבאר טוביה. כזרעים אלה שופתו במשך השנים הזנים המקומיים שמגדלים היום ברחבי הארץ בהיקף של 60—80 אלף דונמים בשנה. לזני השדה במחים וקופים המשאים קרקע, ובה פרחים צהובים. בתנאי הארץ שלנו נתואות הרקפות עד 2,000 פרחים, הנפתחים תוך שבוע. הפרי — הרצון: בצבע שחור, לבן או מפוספס. הזנים המקומיים מפוספסים. ההפריה היא הדדית ונעשית באמצעות דבורים.

בענייך לציין, כי לקרקפת המתפתחת יש תגובה אופיינית כלפי השמש. היא פונה כלפי השמש יחד עם העלים הסקוקים אותה, ומלווה את השמש בתנועתה היומית. תנועה זו נפסקת אחרי ההפריה, ואחרי שהפרחים נפתחים ומופיעים לראשונה בבוקר, נצבעות הקרקפות המבוגרות, הקרקפות המבשילות פונות בכיוון מזרחה.

בדרך החמניה מבילים 50 עד 60 אחוז שמן, בצע הדומן כהיר־וחבהב, והוא מש... הוא משמש למאכל, לתעשיית המרגרינה, לקוסמטיקה ולייצור צבעים מיוחדים. כמו כן לייצר מספה מזון כרוכו ובוטנה.

הבול ללא ערך, עוצב בידי רות בקמן בגבעים צהוב הירח. הבול בגודל 30×25.7 מ"מ הודפס בבית הדפוס של המדפיס הממשלתי בשיטת שקע.

איגרת אוויר חדשה ללא ערך

כאמור, תופיע באותו יום — 9 במארס 1988 — איגרת דואר אוויר חדשה ללא ערך, עליה מופיע כדור פורח. אספנים רבים יסרתו להשפיע על האיגרת יום הופעתה: כדאי לציין, דינה של האיגרת החדשה, כדין הבול החדש. מחירה צמוד לדמי משלוח של האיגרת לחו"ל, גם לאחר שיעלה התעריף הדואר, כדוגמת האסימונים.

כנס על רש"י בבר-אילן

ביום שלישי, י"ט באדר התשמ"ח — 8 במארס 1988, ייפתח באולם ארגנטינה באוניברסיטת בר־אילן סניף דואר מיוחד לכנס על רש"י. סניף הדואר המיוחד יהיה פתוח לציבור הרחב בשעה 10.00 בבוקר עד שעה 17.00 בערב ויעסוק במכירת בולים, בקבלת מכתבים רגילים ורשומים ובהחתמה חיבר בולאי בחותמת דואר מיוחדת לציון האירוע.

אספנים המעוניינים בהטבעה של חותמת הדואר הנ"ל ימציאו מעטפותיהם המבויילות כתובות — בבול ללא ערך — למנהל הדואר רמת־גן 52.100, לפני התאריך הנ"ל.